చందాదారులకు - గమనిక

* శ్రీ రామకృష్ణప్రభ (ఆధ్యాత్మిక మాసపత్రిక) ప్రతి ఇంగ్లీషునెల మొదటివారములో వెలువడును.

* సంవత్సరచందా 12 రూపాయలు.

* దీర్ఘకాలీయ చందా (35 ఏండ్లు) 150 రూపాయలు.

* దీర్ఘకాలీయ చందాదారులు (35 ఏండ్లు) కాగోరి, ఒక్కసారిగా 150 రూపాయలు చెల్లించలేనివారు, వాయిదాలపై (ప్రతిసారి పదిరూపాయలకు తక్కువగాకుండ) ఒక సంవత్సరకాలములో మొత్తము పైకమును చెల్లించవచ్చును.

* దీర్ఘకాలీయ చందా మధ్యలో మరొకరి పేరునకు మార్చబడదు.

* ఐదు సంవత్సరములకు చందా పైకము ఒక్కసారిగా చెల్లించువారికి 10% తగ్గింపు గలదు.

* చందాదారులు కాగోరువారు ఏనెలనుండియైనను చందాదారులు కావచ్చును.

* చందాపైకమును మనియార్డర్‌ద్వారాగాని, పోస్టల్ ఆర్డర్‌ద్వారాగాని, బ్యాంక్ డ్రాఫ్ట్‌ద్వారాగాని ముందుగానే పంపవలెను.

* క్రొత్తగా చందాదారులుగా చేరువారు "క్రొత్త చందాదారుడను" అని తెలియజేయవలసినదిగా మనవి.

* చందాదారులయినవారు, తమ చందానంబరును (R. p. ....) గుర్తుంచుకొని ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములలో దానిని తెలుపవలెను.

(ప్రతినెల పోస్టుద్వారా మీ కందజేయబడు రామకృష్ణప్రభ కవరుపైనుండు మీ విలాసము మీద, మీ చందానంబరు గుర్తింపబడియుండును. గమనించగలరు.)

* మీరు వ్రాయు ఉత్తరములందు, M. O. కూపనులందు మీ విలాసమును, చందానంబరును స్పష్టముగా వ్రాయవలసినదిగా మనవి.

* మీ అడ్రసు మారినపుడు ఆ క్రొత్త విలాసమును మాకు తెలియజేయగలరు.

* ప్రత్యుత్తరమపేక్షించుచు ఉత్తరములు వ్రాయువారు, రిప్లయికార్డుగాని, తగినన్ని స్టాంపులుగాని పంపగలరు.

* రామకృష్ణమఠము, మద్రాసు-4 నుండి వెలువడు చాల పుస్తకములధరపై రామకృష్ణ ప్రభ చందాదారులకు 5 % తగ్గింపు కలదు.

మేనేజరు : శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ,
P. B. No. 635, మద్రాసు-600 004,

విడిప్రతి 120 పైసలు

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ అభిమానులకు ఒక విన్నపము

చందాదారుల సంఖ్య పెరిగితే చాల మేలు. 1. లాభం లేకపోతే పోనీ, నష్టం మాత్రం రాకుండ పత్రిక నడవడానికి వీలవుతుంది. 2. పత్రిక స్థాయి (Standard) విషయంలో మిగుల జాగ్రత్త వహించే బాధ్యత సంపాదకుని మీద పడుతుంది. దీని వల్ల పాఠకులకు మంచిదే కదా! 3. రచనలకు ప్రతిఫలంగా రచయితలకు ఏమీ ఇవ్వడం లేదు కనుక (ఒకవేళ ఇచ్చినా వాళ్ళు తీసుకోరనుకోండి – అది వేరే విషయం), ఎక్కువ పాఠకులు తమ రచనలను చదువుతున్నారు అనే తృప్తి రచయితలకు ఉంటుంది. 4. ప్రకటనలు (Advertisements) దొరికే అవకాశం కూడ ఉంటుంది. (దీనివల్ల పాఠకులకు ప్రకటనదారులకు, లాభం ఉంటుందో లేదో తెలియదు గాని పత్రికకు మాత్రం లాభం ఉంటుంది). ఇన్ని కారణాల వల్ల మీరందరూ చందా సంఖ్యను పెంచే విషయంలో చేయూత నివ్వగలరని ఆశిస్తున్నాము. చందా వివరాలు మీకు తెలిసిందే. ముఖచిత్రం వెనుక అన్ని వివరాలు ఉన్నాయి. మళ్ళీ మళ్ళీ మమ్మల్ని వివరాలు అడగవలసిన అవసరం ఎందుకు? క్రింద నాలుగు చందా కూపన్లు ఉన్నాయి. ఈ నాలిగిటిని వేరు చేసే కష్టం కూడ మీకివ్వరాదనే తలంపుతో తగిన విధంగానే చిల్లులు పెట్టి ఉన్నాము. ఈ నాలిగిటిని నలుగురికివ్వండి. ఇచ్చి పత్రికను పొగుడుతూ నాలుగు మాటలు వాళ్ళకు చెప్పి చందాదారులుగా చేరండని ప్రోత్సహించండి. అందులో ఒకరైనా చందాదారులుగా చేరతారు. ఫలితంగా పై నెలకు ముద్రాపకులు ఆశ్చర్యపడే విధంగానైనా పత్రిక సంఖ్య పెరుగుతుంది. ఇందులో సందేహం లేదు. నమస్తే.

సంవత్సర చందా రూ. 12-00 జీవిత చందా రూ. 150-00

మేనేజరు, శ్రీ రామకృష్ణప్రభ, మైలాపూరు, మద్రాసు-600 004.

నేను రామకృష్ణ ప్రభకు చందాదారునిగా చేరదలచి చందా పైకమును పంపుచున్నాను. నా పేరును చందాదారునిగా నమోదు చేసుకొని, తదుపరి పత్రికను ప్రతినెల నాకు సక్రమముగా పంపగలరు.

పేరు:

విలాసము:

పిన్ కోడ్:

చేవ్రాలు:

నేను రామకృష్ణ ప్రభకు చందాదారునిగా చేరదలచి చందా పైకమును పంపుచున్నాను. నా పేరును చందాదారునిగా నమోదు చేసుకొని, తదుపరి పత్రికను ప్రతినెల నాకు సక్రమముగా పంపగలరు.

పేరు:

విలాసము:

పిన్ కోడ్:

చేవ్రాలు:

నేను రామకృష్ణ ప్రభకు చందాదారునిగా చేరదలచి చందా పైకమును పంపుచున్నాను. నా పేరును చందాదారునిగా నమోదు చేసుకొని, తదుపరి పత్రికను ప్రతినెల నాకు సక్రమముగా పంపగలరు.

పేరు:

విలాసము:

పిన్ కోడ్:

నేను రామకృష్ణ ప్రభకు చందాదారునిగా చేరదలచి చందా పైకమును పంపుచున్నాను. నా పేరును చందాదారునిగా నమోదు చేసుకొని, తదుపరి పత్రికను ప్రతినెల నాకు సక్రమముగా పంపగలరు.

పేరు:

విలాసము:

పిన్ కోడ్:

విషయసూచిక

గమనిక:—స్థలాభావముచే ఈ సంచికలో బాలల రామకృష్ణ, ఓం ప్రకాశ్ గారి యోగవాసిష్ఠ కథ ప్రచురింపబడలేదు.

మా నూతన ప్రచురణలు :

స్వామి శర్వానందజీ శంకర భాష్యానుసారముగా ఆంగ్లములో ప్రతిపదార్థ తాత్పర్య వివరణములతో రచించిన ఉపనిషత్తులను కొన్నిటిని బ్రహ్మచారి చిన్మయ చైతన్య తెనిగింపుతో ఇప్పుడు వెలువరించి యున్నాము. వెల: ఈశ, రు. 2-00; కేన, రు. 2-00; మాండూక్య, రు. 2-00; ముండక, రు. 2-50. ప్రతులకు: మేనేజరు, రామకృష్ణ మఠం, మద్రాసు-4.

నవశక్తి నిలయం నుండి భక్తులకు అపూర్వ అవకాశము

శ్రీ కంచి కామకోటి ఆచార్యులు, శృంగేరి శారదాపీఠ మహాసన్నిధానము, శ్రీ ఆచార్య శ్రీ శరణతీర్థ మహరాజ్ (గోండల్) మొ॥ మహాపురుషుల శ్రీ ముఖము ఆశీర్వాదములచే పావనమలైన పూజాపరికరములకు ఈ నిలయము ప్రసిద్ధి గాంచియున్నది.

1. శ్రీ మహామేరు (పంచలోహ) 2¼"×2¼"	రూ. 500/-
2. శ్రీ మహామేరు (పంచలోహ) 1¾"×1¾"	రూ. 300/-
3. శ్రీ చక్రము 3"×3"	రూ. 115/-
4. శ్రీ మహాదుర్గ చక్రము	రూ. 1[illegible]5/-
5. వెండితీగలో కూర్పబడి వెండి కవచముగల అసలు సిసలైన స్ఫటికమాల 54 పూసలు గలది	రూ. 250/-
6. వెండి కవచముతో అసలు సిసలైన రుద్రాక్షమాల 54 పూసలు గలది	రూ. 250/-
7. వెండి కవచముతో అసలు సిసలైన తులసిమాల 54 పూసలు గలది	రూ. 80/-
8. దృష్టినివర్తి డాలర్ యంత్రము (దుశ్శకునములనుండి, విపత్తులనుండి, భూతప్రేత పిశాచాదులనుండి దూరము చేయగలిగినదియు మరియు ఐశ్వర్యవృద్ధి కలిగించునదియును)	రూ. 45/-
9. వివాహప్రాప్తి డాలర్	రూ. 45/-
10. ఎలక్ట్రిక్ రాగి కంకణము (12 రాశి) (వాతరోగ నివారణకు)	రూ. 20/-

పై పరికరములను తెప్పించుకోదలచినవారు సగము పైకము ముందుగా పంపినచో వాటిని వి.పి.పి ద్వారా పంపగలము.

ప్రాప్తిస్థానము : విశ్వకర్మజ్ఞ శ్రీ విద్యా ఉపాసకస్వామీజీ శ్రీ ఎస్. టి. మురుగభూషణం (అధ్యక్షులు, సంపాదకులు) నవశక్తి నిలయం. [illegible]53, లాయిడ్స్ రోడ్, గోపాలపురం, మద్రాసు-600 086, ఫోన్: 812013. 50 పైసల స్టాంపు పంపినచో ఉచితముగా క్యాటలాగ్ పంపబడును. దయ చేసి ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు ఇంగ్లీషులో ఉండవలెను.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి

రండి, తిరుమలకు రండి

మానవజాతిని ఉద్ధరించడానికి, భవబంధాలనుండి విముక్తులను చేయడానికి, శ్రీ మహావిష్ణువే భూమిపైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామిగా అవతరించిన పుణ్యస్థలమే పావనమైన తిరుమల కొండలు. ఋషులచేత, మహాయోగులచేత స్తుతింపబడిన స్వామివారి యీ పవిత్ర స్థలము సముద్రమట్టానికి మూడువేల అడుగుల ఎత్తున, ఆంధ్రప్రదేశానికి చెందిన చిత్తూరు జిల్లాలో వున్నది. సంవత్సరము పొడుగునా చక్కటి వాతావరణముతో ఈ ప్రాంతము ఆహ్లాదము గొల్పుచుండును.

తిరుమలను చేరుటకు దగ్గరనున్న రైలుస్టేషను తిరుపతి. భారతదేశము నాల్గువైపుల నుండి తిరుపతికి భక్తులు రైలుమీద రావచ్చును. మద్రాసు, బెంగుళూరు, హైదరాబాద్ నుండి తిరుపతికి బస్సులుకూడ కలవు.

తెల్లవారుఝామునుంచి, అర్ధరాత్రివరకు బస్సులు రెండు కొండ దారుల మీదుగా మిమ్ములను తిరుపతినుండి తిరుమలకు తీసుకువెడతాయి. భక్తులు ఉదయము 6 గంటలనించి అర్ధరాత్రి 12 గంటలవరకు శ్రీ స్వామివారి దర్శనము చేసుకొనవచ్చును.

తిరుపతిలోనూ, తిరుమల కొండపైన అన్ని సౌకర్యములతోకూడివున్న దేవాలయపు ధర్మసత్రములు, అద్దె వసతిగృహములు యాత్రికుల వసతికోసం ఏర్పాటు చేయబడి వున్నాయి.

తిరుపతిలో వున్న శ్రీ గోవిందరాజస్వామి, శ్రీ కోదండరామస్వామి, శ్రీ కపిలేశ్వర స్వామివార్ల దేవాలయాలను, తిరుచానూరులోనున్న శ్రీ పద్మావతీ అమ్మవారి దేవాలయమును యాత్రికులు దర్శించవచ్చును.

మంగాపురంలోని శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి ఆలయము, నారాయణవనములోని శ్రీ కళ్యాణవేంకటేశ్వరస్వామివారి ఆలయము, నాగలాపురంలోని శ్రీ వేదనారాయణ స్వామివారి ఆలయములు చూడదగిన ముఖ్య పవిత్ర స్థలములు.

శ్రీ స్వామివారికి మీరు చెల్లించే కానుకలు దైవకార్యాలకు, విద్యాభివృద్ధికి, సాంఘిక సంక్షేమ కార్యాలకు ఉపయోగింపబడతాయి.

మీకు కావలసిన తక్కిన వివరాలకు మాకు వ్రాయండి.

ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు,

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

ఆత్మనో మోక్షార్థం జగద్ధితాయ

సంపుటము 39 | 1982 జూన్ | సంచిక 6

ఓ జగన్నటరాజ!

నటరాజ! నటరాజ!!
ఓ జగన్నటరాజ!
నటియించి మాయెడల
ఘటియించు చిత్కళల॥ నటరాజ

నీ చరణ విన్యాస
నృత్యభంగిమలందు
గోచరించును మాకు
ఆచరణ మార్గమ్ము॥ నటరాజ

నీవు తాండవమాడ
దేవి లాస్యమొనర్ప
పారవశ్యమ్ములో
తారాడు భావాలు॥ నటరాజ

నీ ఢమరుక ధ్వనులు
గూఢ శాస్త్రార్థముల్
రూఢమ్మొనర్చెడి ప్ర
గాఢ సూత్ర ప్రతతి॥ నటరాజ

నీ ధీర గంభీర
తాండ వార్భటులచే
నా జీవ నాడీ ప
మస్తమ్ము కంపించు॥ నటరాజ

మాతృదేవి చరణ
లాస్యాళి నాలోని
మృదు మనోహర దివ్య
భావాళి ప్రేరేచు॥ నటరాజ

నీ త్రిశూలమ్ముచే
మా లోని తామసము
మూల విచ్ఛేదమ్ము
గావింపుమో దేవ!! నటరాజ

నీ త్రినేత్రాగ్ని చ్ఛ
టా విస్ఫులింగముల
మా దుష్ట కామనము
దహియింపుమో దేవ! నటరాజ

నీ గళాలంకరణ
నాగ ఫూత్కారముల్
మాలోని విషయ సీ
త్కారములుగా చెలగు॥ నటరాజ

నీ పాప సరులచే
మా పాప చింతనల
పోకార్చి సుఖశాంతి
దాంతులిమ్మో దేవ॥ నటరాజ

నీ జటాజూటమున
ఉప్పొంగు గంగమ్మ
పండించు మా గుండె
లను భావ సస్యముల్॥ నటరాజ

నీ కృపా దృష్టిచే
నీ కళారాధకులు
లోకముల మేల్కొల్పి
కూర్తు రాహ్లాదమ్ము॥ నటరాజ

నవ రసమ్ముల తోడ
నవగతుల నొనగూర్చి
నవ నవోన్మేషంపు
జీవనము సమకూర్చు॥ .... నటరాజ

అందుకో మా హృదయ
భావ నీరాజనము
అందిమ్మ నీ హృదయ
సౌందర్య భాండంబు॥ .... నటరాజ

ఏడాది కొక మారు
గా కాదు శివరాత్రి
నిత్య శివరాత్రి వ్ర
తా సక్తి సమకూర్చు॥ .... నటరాజ

శివరాత్రికవనం

జయము జయము నాట్యకళా స్థాపక!
జయము జయము త్రిభువన పరిపోషక!!
జయము జయము దుష్కృతజన శిక్షక!!
జయము జయము సాధుజగద్రక్షక!!

జయము జగజ్జన నాటక సూత్రా!
జయము పరిష్కృత భావ పవిత్రా!!
జయము నిత్య పరిశుద్ధ చరిత్రా!!
జయము సత్యశివసుందర గాత్రా!!

జటాజూటమున జాహ్నవి ఘోషము
కలువలరాయని కిరణ ప్రసారము
అ ఇ ఉణ్....హల్లితి ఢమరుక నాదము
నిశితకాంతు లెగజిమ్మ త్రిశూలము,

సర్వజ్ఞాంకిత తృతీయ నేత్రము
విరాగ సూచక కపాల దండము
జ్యోతిర్మయమగు మంగళ రూపము
ప్రళయ భయంకర తాండవ భంగిమ

నిత్యము మా హృదయమ్ముల నెలకొని
సత్యవ్రత సంసక్తుల జేయుత॥

—డాక్టర్ బొడ్డుపల్లి పురుషోత్తం

శ్రీ రామకృష్ణ 147 వ జయంతి ఉత్సవములు, కాకినాడ

స్థానిక శ్రీరామకృష్ణ సమితి ఆధ్వర్యములో కాకినాడ దివ్యజ్ఞాన సమాజ ఆవరణలో ది. 25-2-82 నుండి ది. 28-2-82 వైభవోపేతముగా జరిగినవి. మద్రాసు శ్రీరామకృష్ణ మఠ శిష్యులు శ్రీరామమూర్తిగారు బేలూరు శ్రీరామకృష్ణ మఠ విధులతో ది. 25-2-82 తారీఖు ఉదయం విశేష పూజ జరిపిరి. ఆ సాయంత్రము భజన. విశేష దీపారాధన మరియు శ్రీరామకృష్ణ జనన విశేషములు కథామృతము నుండి. శ్రీరామకృష్ణ లీలా ప్రసంగము నుండి చదివి చెప్పిరి. ది. 26-2-82 సాయంత్రం హరికథ మరియు ది 27-2-82 సాయంత్రం శ్రీరామకృష్ణ ఏకపాత్రాభినయము స్థానికులు శ్రీ వాద్రేవు రామారావుగారు చేసిరి. ది. 28-2-82 ఉదయము అన్నసంతర్పణ అనగా దరిద్రనారాయణసేవ, సాయంత్రము బహిరంగసభ జరిగినవి. ప్రతిరోజు కార్యక్రమాంతములో భజన, ప్రసాద వినియోగము జరిగినవి. మద్రాసు నుండి వచ్చిన శ్రీరామమూర్తిగారు ఈ కార్యక్రమమునకు ముందు, వెనుక కొద్దిరోజులు, శ్రీరామకృష్ణ కథామృతము, శ్రీ బ్రహ్మానంద బోధనలు విశదీకరించిరి. మరియు జనవరి నెలలో శ్రీ వివేకానంద జయంతి సందర్భములో కూడ ఇట్టి కార్యక్రమము శ్రీరామమూర్తిగారి ఆధ్వర్యములో జరిగినవి. స్థానికముగా వున్న చాలమంది భక్తులను వారు స్వయముగా కలిసి ప్రేరణ చేసిరి.

విరాళమునకు అభ్యర్థన — కాకినాడలో శ్రీరామకృష్ణ మందిరము, గ్రంథాలయము, ఉచితహోమియో వైద్యశాల ఇతర సేవాకార్యక్రమములు జరుపుటకు ఈ సమితి ఉద్యమించినది కనుక ఉదారులు, ధారాళముగా విరాళము లిచ్చి మా ఉద్యమమును ప్రోత్సహింప గోరుచున్నాము.

—కార్యదర్శి, శ్రీరామకృష్ణ సేవా సమితి, 8-14-38, రెడ్‌క్రాస్ స్ట్రీట్, గాంధినగర్, కాకినాడ-533400.

కట్నం కానీ కూడ వద్దు

ముహింత్రి

కొన్నేండ్ల క్రితం రాజమండ్రిలో సాయంకాలం వేళ సర్కార్ ఎక్స్‌ప్రెస్ ఎక్కాను. నా ప్రయాణం మద్రాసుకు. నేనెక్కిన కంపార్టుమెంటులో చుట్టూ ఉన్న నలుగురు ప్రయాణీకులు విద్యార్థికులు· వేష ధారణ కూడ ఆ సంగతే చెప్తున్నది. బెర్తుల మీద పడుకొనే సమయం దాక తెగ వాగుతూనే ఉన్నారు. ప్రొద్దున లేచి మళ్ళీ వాగుడు మొదలుపెట్టారు వాళ్ళ మాటల్లో దొర్లిన విషయాలు రాజకీయాలకు సంబంధించినవి, వ్యాపార విషయాలకు సంబంధించినవి, ఆఫీసు గొడవలకు సంబంధించినవి, పెండ్లి కట్నం వగైరాలకు సంబంధించినవి, క్యాంటీన్‌లోని భోజన విషయానికి సంబంధించినవి-ఇటువంటి విషయాలేగాని అన్ని గంటల సేపు ఒక మాటమైనా సాహిత్యపరంగా గాని కళల విషయంగా గాని వైజ్ఞానిక విషయంగా గాని తాత్త్విక విషయంగా గాని దొర్లనేలేదు. ఆ విద్యార్థికులందరూ నడివయస్సువాళ్లు. ఆ చిన్న మాటలన్నీ అప్పటికప్పుడే మఱచిపోయాను గాని ఒకటి మాత్రం మఱవలేదు. వాళ్ళలో ఒకతను అన్నమాటలు: 'గ్రాడ్యుయేట్ అయిన ఒక అమ్మాయి ఉద్యోగం కోసం నన్ను ప్రార్థేయపడింది. ఎమర్జన్సీరోజులు కాబట్టి ఆఫీసర్‌గా నాకు పవర్స్ ఎక్కువగానే ఉండినందువల్ల వెంటనే ఒక ఉద్యోగం ఇప్పించాను. ఇప్పుడా అమ్మాయికి ప్రమోషన్ అదీ వచ్చి 1000 రూపాయలు సంపాయిస్తున్నది. తల్లిదండ్రులకు ఒకతే కూతురు. తండ్రి చిన్న ఉద్యోగం చేసి రిటైర్డ్ అయ్యాడు. ఆస్తి ఏమీ లేదు. ఒక చిన్న ఇల్లు స్వంతం. అంత మాత్రమే ఆస్తి. ఒకరోజు మా ఆఫీస్‌లో పని చేసే ఒక యువకుడు నా దగ్గరకొచ్చి "సార్! మీరు ఆ అమ్మాయికి గార్డియన్‌లాగా ఉన్నారు కాబట్టి మీకు ఒక మాట చెప్పాలనుంది సార్! ఆ అమ్మాయి మా కులం అమ్మాయి ఒక విధంగా దూరపు బంధుత్వం కూడ ఉంది. నేను అమ్మాయిని వివాహం చేసుకుంటాను సార్! ఆ అమ్మాయికి కూడ నేనంటే ఇష్టమే. కాని అమ్మానాన్నలు ఇష్టపడితేనే చేసుకుంటాననంటుంది సార్! నాకు కట్నం ఒక కానీ కూడ వద్దు! మీరు ఆమె తలిదండ్రులతో చెప్పిచూడండి సార్" అని అన్నాడు. నేను కొంత ఆశ్చర్యపోయి "అలాగే వాళ్ళ తల్లిదండ్రులను విచారించి చూస్తాను" అన్నాను. తరువాత వాళ్ళ తలిదండ్రుల దగ్గరకెళ్ళి "మా ఆఫీసులో ఒక చక్కని యువకుడు సంపాదనాపరుడు కట్నం లేకుండ మీ అమ్మాయిని చేసుకుంటానన్నాడు. ఇంతకన్నా కావలసిందేముంది? ఏమంటారు?" అని అడిగాను. వాళ్ళు ఈ మాట విని సంతోషంతో ఎగిరి గంతేస్తారని అనుకున్న నాకు చాల ఆశ్చర్యం వేసింది. వాళ్లు ఏమీ ఉత్సాహం చూపలేదు. ఏవో కుంటి సాకులు చెప్పి "ఇప్పుడిప్పుడే మా అమ్మాయికి పెండ్లి చేయదలచుకోలేదండి" అని నన్ను సాగనంపారు.' ఆ ఆఫీసరు ఇంతదాక చెప్పి తరువాత మనోవిశ్లేషణ ధోరణి అవలంబించి కట్నం లేకుండ వివాహం చేసుకోడానికి సిద్ధమైన ఆ ఆదర్శయువకుని ఆదర్శానికి వెనుక దాగి ఉన్న అసలు ఉద్దేశాన్ని ఇలా వివరించాడు: 'ఎవరిచ్చినా అతనికి కట్నం పాతిక వేలకు పైన ఇవ్వరు. ఈ అమ్మాయిని కట్నం లేకుండ చేసుకుంటే పాతిక వేలకు ఎన్నో రెట్లు వస్తుంది. సంవత్సరానికి 10 వేలకు పైగా జీతం. అలా 30 ఏండ్ల సర్వీసులో 3 లక్షలు సంపాయిస్తుంది. ఇంతకన్నా, కట్నం ఏం కావాలి? అనే ఆలోచన, దూరదృష్టి అతనిది' అని ఆ ఆఫీసర్ వివరించాడు. లోక విరుద్ధంగా ఆ తలిదండ్రులు కూతురి పెళ్ళికి అంత ఉత్సాహం చూపక

పోవడంలోని ఉద్దేశాన్ని ఇలా విశ్లేషించారు. 'వాళ్ళ అంతర్గతంలో, అమ్మాయి పెండ్లి చేసుకోకుండా అలాగే ఉండిపోవాలనే కోరిక దాగి ఉంది. కారణం ఇప్పుడు ప్రతినెలా జీతాన్ని తీసుకొచ్చి తమ చేతుల్లో పెట్టుతున్నది. తమతో బాటే ఉంటున్నది. వివాహం అయితే భర్తకు అధీనం అయిపోయి తమను అలక్ష్యం చేస్తుందేమో అనే సందేహం. అందుకే వాళ్లు ఆ అమ్మాయి వివాహ విషయంలో ఏ మాత్రం సుముఖత చూపలేదు.' ఇదీ ఆ ఆఫీసర్ చేసిన మనో విశ్లేషణ.

ఈ మనోవిశ్లేషణను అవతల బెట్టి ఒక ముఖ్యమైన సంగతి ఆలోచిస్తాం. సంఘంలో ఇప్పుడున్న కట్నాల బెడద ఎలా అంతరించగలదు? అనే విషయం ఆలోచిస్తాం. జనాభాలో స్త్రీల కన్నా పురుషులే ఎక్కువ. ప్రభుత్వం సేకరించిన లెక్కల వల్ల ఇది తెలుస్తున్నది. స్త్రీల సంఖ్య తక్కువగా ఉండీ వారికి వివాహసమస్య, కట్నాల సమస్య ఎందుకు ఉత్పన్నమౌతున్నది? కారణం ఏమిటి? కట్నాలు కొన్ని దశాబ్దాలకు ముందు లేదు. ఇంగ్లీషు చదువులు చదివి ఉద్యోగాలు పొందిన యువకులు సంఘంలో తలెత్తగానే ఈ కట్నాల ఆచారం మొదలైంది. అటువంటి యువకులను అల్లుళ్లుగా చేసుకొని కూతుర్లను సుఖపెట్టాలనే తహతహతో చాల కుటుంబాలు పోటీబడినందువల్లే ఈ కట్నాలు తలెత్తాయి. ఈ పోటీ, సంఘంలో ఇంకా ఉంది కాబట్టి ఈ కట్నాల బెడద కూడ ఉంటూనే ఉన్నది. కట్నాలు తీసుకొనే యువకులను నిందించి లాభం లేదు. వాళ్ళకు కాలేజీలో కాలేజి చదువులు నేర్పారేగాని సంస్కారం నేర్పలేదు కదా! కాబట్టి వాళ్ళను తప్పుబట్టడం న్యాయం కాదు. సంపాదనాపరులు కానటువంటి పురుషులు సాధారణంగా అవివాహితులుగా ఉండిపోవడమో లేదా వివాహాన్ని 'బెండకాయ ముదిరినా' అన్న సామెత వర్తించేటట్లు వాయిదా వేయడం వల్లనో ఇటువంటి వారి సంఖ్య సంఘంలో ఎప్పుడూ గణనీయమైన స్థాయిలోనే ఉండడం వల్ల జనాభాలో స్త్రీ సంఖ్య తక్కువగా ఉన్నా వివాహరంగంలోని క్యాండిడేట్స్‌లో పురుషులకన్నా స్త్రీలెక్కువగా ఉండడం సంభవిస్తున్నది. దీనివల్ల వివాహసమస్య స్త్రీలకు ఎక్కువ. వివాహరంగంలో స్త్రీ పురుషుల నిష్పత్తి సమతూకా రావాలంటే చాలమంది స్త్రీలు స్వచ్ఛందంగా అవివాహితలుగా ఉండిపోవాలి. ఇది సాధ్యమా? శారీరకంగాను మానసికంగానూ స్త్రీజీవితానికి పెళ్లి కావడం ఆవశ్యకం కదా. అవివాహితలుగా ఉండిపోయి నిరానందజీవితాన్ని ఎవరు కోరుకుంటారు, అంతేగాక స్త్రీ అవివాహితగా ఉండడం అంటే సంఘం ఒక మాదిరిగా చూస్తుంది – ఇన్ని కారణాల వల్ల స్త్రీలు అవివాహితలుగా ఉండడం సాధ్యమా అని ఒక సందేహం. విద్యాధికులైన స్త్రీలకు, ఆర్థికస్వాతంత్ర్యం ఉన్న స్త్రీలకు ఇది సాధ్యం అని నేనంటాను. వాళ్ళను కొందరిని నేనెఱుగుదును. జీవితం వాళ్ళకు ఎంతో ఆనందంగానే గడుస్తున్నది. సంఘంలో వారినందరూ చాల గౌరవంగానే చూస్తున్నారు. వారు స్వయంగా తల్లులు కాలేకపోయినా, మాతృప్రేమను వర్షించడానికి లోకంలో ఎందరో వారికి ఉన్నారు. ఒక విధంగా చూస్తే వారి మాతృప్రేమలో నిస్వార్థత ఉంది. విద్య, ఆర్థికస్వాతంత్ర్యం ఉన్న స్త్రీ, ఎవరికీ భయపడవలసిన పని లేదు. ఎవరి ప్రమేయము లేక తన జీవితాన్ని తానే శాసించుకోవచ్చును. మన సంఘంలో ఇలాంటి ధీర వనితల సంఖ్య అధికాధికం అవుతూ వస్తే

(మిగతా 201 వ పేజీలో)

సంపాదకీయం - 9

ఒక దుండగుడు దారినబోతున్న ఒక స్త్రీని, నగలూ అవీ దోచుకొనే ఉద్దేశంతో ఎటకాయించాడు. కాని ఆ స్త్రీ పేదస్త్రీ ఒక్క ముక్కుపుడక మాత్రమే ఉంది అయినా అతను వదలిపెట్టలేదు. "మర్యాదగా ముక్కుపుడక తీసిచ్చేయ్. లేదంటే ముక్కు తెగగోస్తాను" అన్నాడు ఆమె వణికిపోతూ దాన్ని తీసి అతనికిచ్చేసి నిరపాయంగా బయటపడింది. కాని ఆ ముక్కుపుడక పోగొట్టుకోవడం ఆమెకు ప్రాణాంతకమైన బాధగా ఉంది. పోయి రాజుతో తన బాధను చెప్పుకుంది. రాజు వెంటనే భటులను నలుమూలల పరిగెత్తించి ఆ బందిపోటును పట్టుకొన్నాడు. శిక్షాస్మృతి మాటను తలపెట్టకుండ వెంటనే అతనికి శిక్ష విధించాడు—అతనిముక్కు తెగగోసి పంపండని. భటులు అతణ్ని ఒక చదుకానికి తీసుకవచ్చి అశేష ప్రజానీకం చూస్తుండగా అతని ముక్కు తెగగోశారు. ముక్కు తెగినవెంటనే అతను నవ్వుతూ గెంతుతూ నాట్యమాడుతూ పరవశమగుతూ ఉండడం ఆ జనానికి చాల ఆశ్చర్యం వేసింది. కారణమడిగారు. అప్పుడతనన్నాడుగదా: "నా ముక్కు తెగినవెంటనే నా నయనాలకు దేవుడు కనబడినాడు. అల్లదిగో దేవుడు నా నయనపథాన్ని వదలకున్నాడు. ఆహా నా జన్మ తరించింది. నా జన్మ తరించింది. ముక్కుపోతే పోయింది. దేవుని దర్శనం నాకు కలిగింది. ముక్కుపోయినందువల్లే దేవుని దర్శనం నాకు లభించింది. ధన్యుణ్ణి ధన్యుణ్ణి దేవుడా దేవుడా దేవుడా" అతను ఆనందం ప్రకటిస్తూ చిందులు వేయసాగాడు. నిజమే కాబోలు అనుకొన్నారు జనం. ఆ మాటలు గట్టిగా విశ్వసించిన ఒక అమాయకుడు మాత్రం అతని సమీపానికి వచ్చి "నీ వెంతో అదృష్టవంతుడివి. దేవుడు కనబడ్డాడు. నాకు కూడ దేవుణ్ణి చూడాలనుంది. చూపిస్తావా?" అని ప్రార్థించాడు. "ఓహో దానికేం చాల సులభం. నీ ముక్కు-కోస్తావా ఇస్తే దేవుడు కనబడతాడు" అన్నాడు ఆ శిక్షితుడు. అమాయకుడు ఒప్పుకోల సూచిస్తూ తల ఊచాడు. వెంటనే ఆ శిక్షితుడు అతని ముక్కు తెగగోసి చెవిలో ఇలా అన్నాడు "నీకు దేవుడు కనబడడు. నా మాటలు నమ్మి ముక్కు పోగొట్టుకున్నావు. ఇది నీకు చాల అవమానకరంగా ఉంటుంది. ఇక జనంలో తలెత్తుక తిరగలేవు. కాబట్టి నామాదిరే నువ్వున్నూ దేవుడు కనబడినట్లు నటించు వేరే మార్గం లేదు. ముక్కుపోతే ముఖానికి ఎంతో వికారం, మనస్సుకెంతో అవమానం. నలుగురిలో తలెత్తుక తిరగడం ఎట్లరా దేవుడా అని ఆలోచించి నేనీ ఎత్తు వేశాను. జనం చాలమంది విశ్వసించారు కూడ. ఇక నేను లోకంలో మహాత్ముడుగా పూజలందుకోబోవుచున్నాను. నీవున్నూ నాలాగే నటించు. నా ప్రథమ శిష్యుడుగా వర్ధిల్లు. ముక్కుపోతే పోయింది. బాధపడకు" అన్నాడు. ఆ అమాయకుడికి అంతా అర్థం అయింది. వీణుగా ముక్కుపోయింది. తన అవివేకజనిత విశ్వాసాన్ని నిందించుకొనిమాత్రం ఇంకేం లాభం అనుకొని అమాంతం "అదిగో అదిగో దేవుడు దేవుడు కనబడ్డాడు కనబడ్డాడు ధన్యుణ్ణి ధన్యుణ్ణి" అంటూ ఆనందతాండవం చేయసాగాడు. జనంలో పెద్ద కలకలం బయలుదేరింది. అక్కడున్న ఒకరిద్దరు సందేహప్రాణులకు సైతం "నిజమే కాబోలు" అని నమ్మకం కుదరసాగింది. ఆ ముక్కిడులిద్దరూ (ముక్కులేనివాడు ముక్కిడి) "దేవుడా దేవుడా" అని అరుచుకుంటూ ఒక పెద్ద తోట వైపు నడవసాగారు. జనంలో కొందరు వారిని వెన్నంటుతూ "మాకూ దేవుని దర్శనం కావాలి" అని ప్రాధేయపడసాగారు. "ఇప్పుడు కాదు

రేపు రండి'' అని ఆ ముక్కిడి నాయకుడు వాళ్ళను విడిలించుకొని ముందుకు సాగి పోయాడు.

మఱునాడు దేవుని దర్శనం కావాలని వచ్చే వాళ్ళకోసం ఆ ముక్కిడులిద్దరూ ఒక క్రియా కలాపాన్ని రూపొందించుకొన్నారు. దీక్షా విధానం ఇది: గురువు కత్తి పట్టుకొని సిద్ధంగా ఉంటాడు. శిష్యుడు తట్ట పట్టుకొని సిద్ధంగా ఉంటాడు. దీక్షకోసం వచ్చేవాళ్ళ ముక్కును గురువు కోసి తట్టలో వేసి తత్క్షణమే చెవిలో చెప్పవలసిందంతా ఆ నూతన ముక్కిడికి చెబుతాడు. ఆ నూతన ముక్కిడి ఇక గత్యంతరం లేక ''నాకు దేవుడు కనబడ్డాడు'' అని చిందులు వేస్తాడు. ఇలా ముక్కిడుల సంఖ్య ఎక్కువైయింది. సంఖ్య ఎక్కువయేటప్పటికి ఆ గ్రూపువాళ్ళకు ముక్కిడిమతస్థులనే పేరు కూడ ఏర్పడింది. ఆ మతం చుట్టూ కొన్ని సిద్ధాంతాలు కొన్ని క్రియాకలాపాలు కొన్ని ఆచార వ్యవహారాలు ఏర్పడ్డాయి. ముక్కిడి మత గ్రంథం కూడ తయారయింది. ఇది ఒక క్రొత్త మతం కాబట్టి పాతమతాలనుండి రోజూ కొందరు అమాయకులు వచ్చి ఈ ముక్కిడిమతంలో చేరుతూనే ఉన్నారు. ఆడ వాళ్ళు మాత్రం వచ్చి చేరడం లేదు. ''ఆ దేవుణ్ణి దిబ్బలో వేయండి. విరూపతను ఎవరు కొనిదెచ్చుకుంటారు'' అని వాళ్ళుమాత్రం ఆ ముక్కిడి మతానికి దూరంగానే ఉన్నారు. తన దేశంలో చకచకా వ్యాప్తి చెందుతున్న ఈ ముక్కిడిమతం వార్త రాజుదాక పోయింది. రాజుకు కూడ దేవుణ్ణి చూడాలనే కోర్కె పుట్టింది. ముక్కిడిమతంలో చేరాలనుకున్నాడు. కాని సంప్రదించడానికి మంత్రి దగ్గరలో లేడు. దూరదేశం పోయిన మంత్రి రాగానే తన అభిమతాన్ని తెలియజేసి సలహా అడిగాడు. మంత్రి చాల ఆశ్చర్యపోయాడు. ''ఔరా ఎన్నో తెలివితేటలున్న ఈ రాజు సైతం మతవిషయంలో ఎంత గ్రుడ్డిగా నమ్మేస్తున్నాడు. ఇక అమాయకుల సంగతి చెప్పనేల!'' అని మనస్సులో అనుకొని కొంత దీర్ఘంగా ఆలోచించి రాజుతో ఇలా అన్నాడు. ''రాజా! నేను చాల దేశాలు చూశాను. ఆ దేశాల్లోని మతాలు చూశాను. ఎన్నో ఉన్నాయి. చెవ్విడిమతం తవ్విడిమతం కన్నిడి మతం ఇలా ఎన్నో ఉన్నాయి. వాటి పుట్టుపూర్వోత్తరాల గురించి కూడ తెలుసు. ఈ మతాలన్నీ భయం నుండి పుట్టాయి, భయం వల్ల వ్యాప్తి చెందాయి, భయం వల్ల నిలదొక్కుకుంటున్నాయి. ఈ ముక్కిడిమతం కూడ అలాంటిదే. 'నా ముక్కు పోయింది. ఇక నేనలా తలెత్తుకొని నలుగురిలో తిరుగగలను' అనే భీతి నుండి ఈ ముక్కిడిమతం పుట్టింది. వ్యాప్తి చెందింది. నిలదొక్కుకుంటున్నది. ఆ ముక్కిడిమతగ్రంథం సంగతి కూడ విన్నాను. లోకంలో జరిగే మంచికంతా కర్త దేవుడనీ, లోకంలో జరిగే చెడ్డకంతా కర్త దయ్యమనీ రెండు ఏజంట్లని సృష్టించుకున్నారు. మతగ్రంథంలో చెప్పినట్లు చేస్తే స్వర్గం, లేదంటే నరకం అన్నారు. ఆ స్వర్గనరకాలు కూడ వాళ్ళ స్వకపోలకల్పితమే. సుఖదుఃఖ సమ్మిళితంగా ఉండే ఈ లోకాన్నుండే వాళ్ళు తమ స్వర్గనరకాల కల్పనకు కావలసినదంతా కాపీ చేసుకున్నారు. ఈ లోకంలో వుండే సుఖాన్ని మాత్రమే మనస్సులో ఊహించి దాన్ని స్వర్గం అన్నారు. ఈ లోకంలో ఉండే దుఃఖాన్ని మాత్రమే మనస్సులో ఊహించి దాన్ని నరకం అన్నారు. ప్రజలు ఇలాంటి సరుకును ఎలా గ్రుడ్డిగా నమ్ముతారో తలచుకున్నప్పుడల్లా నాకు చాల విచారం వేస్తుంది. ప్రశ్నించే

గుణాన్ని పీల్చేందుకు కోల్పోతున్నారో నాకర్థం కాలేదు. ప్రతిదాన్ని ధైర్యంగా ప్రశ్నించేవాడే సత్యంవైపు పయనించేవాడని నేనంటాను. అలా ప్రశ్నించేవాళ్ళు ఎక్కువైతే ఈ ముక్కిడి తక్కిడి మతాలన్నీ లోకంలోనుండి మాయమౌతాయి. ప్రజల్లో విజ్ఞానం ఎక్కువౌతుంది. శాంతి సుహృద్భావాలతో సంఘం కలకలలాడుతుంది. 'యథా రాజా తథా ప్రజా' అన్నారు. ముందు నీవు నీ మతమౌఢ్యాన్ని వదలిపెట్టు. తరువాత ఈ ముక్కిడి తక్కిడి మతాలు నీ దేశంలోనుండి మాయమయేలా నీ ప్రజల్లో విజ్ఞానవ్యాప్తి పథకాల్ని ప్రవేశపెట్టు. ఎందుకు ముక్కు తెగగోసుకోవాలని వాంఛిస్తావు. అలాంటి చిత్రాలవల్ల దేవుడు కనబడడు దానికి మనశ్శమనం కావాలి. దానికి వేరే ఉపాయాలున్నాయి. మనస్సు సృష్టించిన ఈ ముక్కిడి తక్కిడి మతాలవల్ల మత గ్రంథాలవల్ల అది కుదరదు. నీతో మాట్లాడుతూ కూర్చుంటే అవశ్యం చేయవలసిన పనులు అలాగే ఉండిపోతాయి. ముందు ఆ ముక్కిడిమత గురువును దేశంనుండి వెళ్ళగొట్టి వస్తా'' అని మంత్రి సెలవు తీసుకున్నాడు. ఈ కథను ఈ రోజు ఎందుకు చెప్పానో నాకే అర్థం కావడం లేదు. ఇలాంటి కాలయాపన ఇక కట్టిపెట్టి రేపటినుండి ఆధ్యాత్మిక విషయాలు మాట్లాడుకుందాము. ఆ మాటలు అర్థవంతములుగా ఉండేట్లుగా జాగ్రత్తపడతాము. ఆధ్యాత్మిక విషయాల మీద వ్రాసేవాళ్లు ప్రసంగించేవాళ్లు నూటికి తొంబదితొమ్మిది మంది అర్థరహితంగానే వ్రాస్తారు ప్రసంగిస్తారు. దానిని ప్రజలు మూర్ఖంగా ఆమోదిస్తుంటారు, కాస్త కూడ ఆలోచించరు. నా మాటల్లో మామిడిచెట్టు అంటాననుకో, ఆ పదం దేన్ని సూచిస్తుందో అది నాకు అనుభవంలో ఉంది, దాని ఆకారం, కొమ్మలు, ఆకులు, కాయలు, ఆ అనుభవం వల్ల మామిడిచెట్టు అనే ఆ పదాన్ని లేక శబ్దాన్ని ఉచ్చరించేటప్పుడు అది అర్థవంతంగా ఉంటుంది. 'సత్యం జ్ఞానమనంతం బ్రహ్మ' అనే ఒక వాక్యం ఉపనిషత్తులో ఉంది. అది ఒక ఉపనిషత్ ద్రష్ట అనుభవం. అతనికి అది అర్థవంతం. ఆ అనుభవం ఏమీ లేక ఆ వాక్యాన్ని మాత్రం నేను ఒప్పచెబితే అది అర్థరహితమవుతుంది. ఆ వాక్యం ఒక శబ్దమాత్రంగానే ఉండిపోతుంది. దాని వల్ల ఒక ప్రయోజనమూ లేదు ఆధ్యాత్మికంగా ఎవరికి వారు అనుభూతి పొందాలే గాని ఇతరుల అనుభవాలను వల్లె వేసుకుంటూ కూర్చోవడం అవివేకం అవుతుంది. అదృష్టవశాత్తు నీవూ పండితుడవు కాదు నేనూ పండితుడను కాను కాబట్టి మన ప్రసంగాన్ని సాధ్యమైనంతవరకు అర్థవంతంగానే నడిపిస్తాము.

* * *

మరునాడు వారిద్దరి సమావేశం జరుగలేదు. అంతక్రితం పదిరోజులుగా జరిగిన సమావేశం తరువాత కొనసాగలేదు. ఎక్కువరోజులు ఒక చోటనే ఉండడం సమ్మతం కానందువల్ల ఆ పరివ్రాజకుడు ఆ కుటుంబీకులను అతికష్టంమీద ఒప్పించి వారినుండి సెలవు తీసుకొని తనదారిన వెళ్ళిపోయాడు.

వ పేజీ తరువాయి)

కొన్నేండ్లకు కట్నాల బెడద అంతరించిపోతుంది. అంతే కాదు "పిల్లనిస్తే చాలండీ ఖర్చులన్నీ మేం పెట్టుకుంటాం" అనే దైన్యానికి వరుల వైపు వాళ్ళు దిగివచ్చే స్థితి కూడ రావచ్చు! ఎక్కడో ఒక కథ చదివాను. అది కొన్నేండ్ల తరువాత జరగబోయే విషయాన్ని ముందుగా ఊహించి వ్రాసిన తమాషా కథ. కుటుంబనియంత్రణ వల్ల స్త్రీల జనసంఖ్య బాగా పడిపోయి ఆ సంఘంలోని పురుషుల దురవస్థను చిత్రించే కథ అది. కుటుంబనియంత్రణ వల్ల అలాంటి పరిణా

భ్రమర గీతాలు

కుమారి పి. రాజ్యలక్ష్మి

విరహము, ప్రేమ యొక్క ఉత్కృష్టమైన రూపము. విరహాన్ని అనుభవించేవారు నిజమైన ప్రేమికులు. కారణం విరహము, ప్రేమయొక్క సాత్త్విక రూపము, సంయోగము ప్రేమ యొక్క రాజసరూపం, సంయోగావస్థలో ప్రేమికులు తీవ్రమైన కోరికలు గలవారై వుంటారు. అదీ కాక సంయోగములో, ప్రేమయొక్క నిజ స్వరూపాన్ని తెలుసుకోవటం చాలా కష్టం. కాని విరహములో ప్రేమికులు, కోరికలకతీతమైన ఆధ్యాత్మిక స్థితిని చేరుకుంటారు. ప్రేమికుల హృదయాలలో ఒకరిపట్ల యింకొకరికి ఎంతటి ఆతురత - తీవ్రత వున్నదో, ఎంతటి దృఢత్వం, ఆదరం వున్నవో విరహావస్థలోనే తెలుస్తుంది. అంతేకాదు విరహము, ప్రియురాలికి, ప్రియునిపట్లగల వేగిరపాటును, తీవ్రమైన ఆకాంక్షను తెలుపుతుంది. ఈ కారణము చేతనే విరహకావ్యం సంవేదనాత్మకమైనదని, హృదయ ద్రావకమైనదని పేరు పొందినది.

సూరదాసు, కృష్ణుని యవ్వనావస్థను ఎంత సుందరంగా వర్ణించారో, విరహాజీవితాన్ని కూడ అత్యంత మార్మికముగా చిత్రించారు. శ్రీకృష్ణుడు మధురకు వెళ్ళాక, బృందావన వాసుల పరిస్థితి వూహించనంతగా మారిపోయింది. రాజనీతిలో మునిగిన కృష్ణునికి, తిరిగి బృందావనం రావటానికి వీలుకాలేదు. తమ కంటి వెలుగుగా భావించిన వేణుధరుడు, తమను వీడి వెళ్ళిపోవటంతో బృందావనవాసులు, జీవచ్ఛవాలలాగా అయ్యారు. మాధవుడు కూడ మధురకు వెళ్ళాడేకానీ, అతని మనస్సంతా తనకై తపించే గోపికల మీద, తన చిన్ననాటి చెలుల మీదనే వుంది. కృష్ణునికి ప్రతి క్షణం బృందావనంలో తన చెలులతో కూడి తాను గడిపిన మధురక్షణాలు జ్ఞప్తికి వచ్చేవి. అంతే కాదు, మధురవాసులు తనమీద చూపే ప్రేమానురాగాలు, కృత్రిమంగా అనిపించేవి. దానికి తోడుగ ఉద్ధవుని వైరాగ్యోపన్యాసాలు అతనిని మరింత బాధకు గురిచేసేవి.

ఉద్ధవుడు, కృష్ణుని ప్రియసఖుడు. ప్రేమ - అనురాగం అనేవి మిథ్య అని, కేవలం నిర్గుణ బ్రహ్మ సత్యస్వరూపమని భావించే అతనికి తాను గొప్ప జ్ఞానిననే అహం వుంది. ఉద్ధవుడిలోని ఈ అజ్ఞానాన్ని దూరం చేయటం కోసమని కృష్ణుడు, ఉద్ధవుని పిలిచి అజ్ఞానులై, విరహమనే నదిలో నిరంతరం కొట్టుమిట్టాడే గోపికలకు, జ్ఞానోపదేశాన్ని కావించి, వారిని రక్షింపమని కోరుతాడు. కృష్ణుని ఈ మాటలతో, ఉద్ధవుడి గర్వం మరికాస్త ఎక్కువైంది. తాను గోపికల మనసు మార్చి, వారిని గొప్ప జ్ఞానవంతులను చేస్తానని కృష్ణునికి మాట యిచ్చాడు.

ఉద్ధవుడు, గోపికలకు జ్ఞానోపదేశం చేయడానికి బృందావనం వెళ్ళాడు. కృష్ణుడు తనకై ప్రేమ సందేశాన్ని పంపాడనుకున్న గోపికలకు, ఉద్ధవుడి మాటలు నిరాశను కలిగించాయి. ఉద్ధవుడి వైరాగ్యోపన్యాసాలు వారికి నచ్చలేదు. అలాగని వృద్ధుడైన ఉద్ధవునితో తమ అయిష్టతను తెలుపలేరు. ఏం చేయాలో తెలియక అయోమయావస్థలో పడిన గోపికల ముందునుండి, భ్రమరం ఒకటి కదలిపోతూ వుంటే, దాన్ని అడ్డుపెట్టుకొని, గోపికలు తమకు నిర్గుణోపాసనందున్న అయిష్టతను వెల్లడి చేసుకున్నారు. ఈ విధంగా భ్రమరాన్ని అడ్డుపెట్టుకొని గోపికలు తమ మనసులోని మాటను వెల్లడి చేయటంతో, ఈ పదాలకు 'భ్రమర గీతాలు' అనే పేరు వచ్చింది. భ్రమరగీతా

లలో దాగిన గోపికల వ్యంగ్య. వివశతల ద్వారా, ప్రేమ - భక్తి అనేవి లేకుండా మానవుడు భగవంతుని చేరడం కష్టమని నిరూపిస్తాయి.

[మధుప తుమ] కహో కహా తె ఆయె హో।
కావతి హో అనుమాన అ.నై, తుమ జనునాథ పఠాయె హో॥

"ఓ భ్రమరమా! నీవు ఎక్కడనుండి వచ్చావు? నిన్ను మాధవుడు పంపాడని మేము భావిస్తున్నాము. కారణం నీవు కృష్ణునిలాగానే నల్లని శరీరాకృతితోను, అతను ధరించే ఆ భూషణాలనే ధరించి వున్నావు మాధవుడు మా సర్వస్వాన్ని తన స్వంతం చేసుకొని, మమ్మల్ని నిర్దాక్షిణ్యంగా వదలి వెళ్ళాడు యిక మా వద్ద ఏం మిగిలిందని, నిన్ను పంపాడు? మాకున్న ఒక్క హృదయాన్ని కృష్ణుడు, తన వెంట తీసుకొని వెళ్ళాడు. యిక నీవు చేసే ఉపదేశాలను వినటానికి మాకు ఓపిక, ఓర్పు రెండూ లేవు."

ఉద్ధవుడు వారి మాటలను వినిపించుకోకుండా, వారితో

మనో గోపి హరికే సందేశ।
కరి సమాధి అంతరగతి ధ్యావహు, యహ వునకౌ వుపదేశ॥

"'గోపికలారా! కృష్ణుడు పంపిన సందేశాన్ని వినండి. ప్రేమానురాగాలను వదలుకొని, మీలో వున్న పరబ్రహ్మను సదా ధ్యానించండి బ్రహ్మతత్త్వాన్ని మించిన జ్ఞానము లేదని వేదాలు, పురాణాలు తెలుపుతున్నాయి. మీ మనసులలో వున్న సగుణరూపాన్ని తుడిచిపెట్టి నిర్గుణబ్రహ్మను ఏకాగ్రతతో ధ్యానించండి.' కృష్ణుని ఈ సందేశాన్ని విన్న గోపికలకు దుఃఖం ఆగలేదు."

కృష్ణునికై దుఃఖిస్తున్న గోపికలను సాంత్వనపరుస్తూ ఉద్ధవుడు వారికి వైరాగ్యోపన్యాసాలు యివ్వసాగాడు.

జాని కరి ఞాఃరీ జాని హోహ
తత్వఃజై వైసీహ్వైజైహా పారసపఃసొ లోహ॥

"గోపికలారా! మీరెందుకు యింత దుఃఖంలో పడుతున్నారు? ఏవిధంగానైతే రసవేది స్పర్శతో ఇనుము, బంగారంగా మారుతుందో, అదే విధంగా పరబ్రహ్మయొక్క ధ్యానంతో మీలోని అజ్ఞానమంతా దూరం అయి. మీ మనసులు స్వచ్ఛంగా అవుతాయి. నా మాటలు విని మీరీ మమతా-మోహాలను విడనాడి నిర్గుణబ్రహ్మను సత్యస్వరూపంగా ఎంచి ధ్యానించండి.' ఉద్ధవుని మాటలు విని గోపికలు కోపం పట్టలేక, 'ఓ భ్రమరమా! యిలాంటి కఠినమైన మాటలు చెప్పటానికి నీ మనసెలా ఒప్పింది? భగవంతుని చేరే చక్కని రాజమార్గము వుండగా, యోగాన్ని అవలంబించే అవసరం మాకు లేదు'"

భ్రమరగీతాలను సూరదాసు, కఠినహృదయాలను సైతం కరిగించేటంత మనోహరంగా వర్ణించారు. గోపికలు, కృష్ణవిరహంలో ఎంతటి బాధను అనుభవించారో, అది మాటలలో వర్ణించి చెప్పలేనిది. అంతేకాదు మనసా - వాచా-కర్మణా తననే నమ్ముకొన్న గోపికలను, గోపాలుడు ఎంతటి మోసం చేసాడా అనిపిస్తుంది భ్రమరగీతాలను చదువుతుంటే కృష్ణుడు లేకుండా, అతని సుందరరూపాన్ని చూడకుండా బ్రతకటం గోపికలకు కష్టసాధ్యమైపోయింది. అందుకే వారు తమ వేదనను ఉద్ధవుడితో ఈ విధంగా వెల్లడి చేసుకున్నారు.

ఊధో। జోహరి హితు హమారే।
తోతుమ కహియో జాయి కృపా కరియే దుఃఖ నబై హమారే॥

"ఉద్ధవా! కృష్ణుడు నిజంగా మా కోసం వాడే అయితే, నీవు అతని వద్దకు వెళ్ళి, మేము అనుభవించే ఈ బాధను వివరంగా తెలియచెప్పు."

"మా శరీరమూ, ఈ హృదయమూ, విరహాగ్నిచే జ్వాలలలో నిరంతరం దహింపబడుతోంది. మా హృదయాలలో చెలరేగే కన్నీళ్ళు ఈ విరహ జ్వాలలను మరింత వృద్ధి చేస్తున్నాయి. ఈ విరహాగ్ని జ్వాలలను చల్లార్చే మార్గం కనబడటం లేదు సరికదా, నెమ్మది - నెమ్మదిగా మా శరీరాన్ని కాలి విహీనం చేస్తున్నాయి. కృష్ణుని పట్ల వున్న ప్రేమానురాగాలు ఒక ప్రక్క ఈ విరహాగ్నిపై చల్లని జల్లులను కురిపించి చల్లార్చటానికి ప్రయత్నిస్తున్నా కూడ లాభం లేకపోతున్నది. మా ఈ విరహాగ్నిని చల్లార్చటానికి వేరొక మార్గాన్ని అన్వేషించాలేమో! [ఆ మార్గం కృష్ణుడు వచ్చి వారితో కలవటమేనని వారి ఉద్దేశ్యం.]

"ఈ విరహం ఒక వేటగాని వలె, కోయిల, చిలుక, చాతకపక్షి, పావురాలవంటి మా మనస్సులను వధించటానికి పొంచి వుంది. ఓ ఉద్ధవా! నీవు కృష్ణుని వద్దకు వెళ్ళి ఈ సంగతి చెప్పు, ఇక ఈ దీనావస్థలో మేము ఎంతకాలం జీవనం గడపాలో మా మాటగా అడుగు".

ఈ విధంగా గోపికలు, తాము అనుభవించే విరహ వేదనను ఉద్ధవునికి తెలుపుతూ, "ఉద్ధవా! మాధవుడు నిజంగా గోపికానందనుడు అయితే మమ్మల్ని రక్షించటానికి రాడా! మాయందరికి ప్రేమ లేదు. కాబట్టే నీతో యిలా సందేశాన్ని పంపి మా బాధను, మరింత అధికం చేస్తున్నాడు.

మధుబన లోగని కో పతియాయి।
ముఖ ఐర్ అంతరగతి ఐరే, పతియా లిఖి
పఠవత జు భనాయి।

"ఉద్ధవా! మధువనంలో నివసించేవారిని ఎన్నడు విశ్వసించకూడదని, మాకు ఈనాడు బాగా అర్థం అయింది. కారణం వాళ్ళ హృదయాలలో వుండేదొకటి, నోటితో చెప్పేదొకటిగా వుంటుంది. నల్లనివారిని అసలు నమ్మరాదు. కోయిలను, తన బిడ్డగా ఎంచి, కాకి దాన్ని ఎంతో ప్రేమగా పెంచుతుంది. కానీ వసంతఋతువు రాగానే 'కుహూ' అంటూ తన జాతివారితో కలిసిపోతుంది. భ్రమరమూ అంతే. కమలంలోని మధువును తృప్తిగా సేవించి, తిరిగి దానివైపు కన్నెత్తి అయినా చూడదు. నల్లనివారిని ప్రేమించటం వలన వేదన తప్ప ఏదీ మిగలదు."

గోపికల మాటలకు ఉద్ధవుడు నవ్వి, "గోపికలారా! సగుణరూపాన్ని ధ్యానించటం వల్లనే కదా మీరీనాడు, యింతటి బాధను అనుభవిస్తున్నారు. అదే మీరు ఆ పరబ్రహ్మను నమ్ముకొని వుంటే ఎంత హాయిగా జీవించే వారు. కనీసం యిప్పటికైనా నా మాటను వినండి."

జ్ఞాన బినా కహుంవై సుఖ నాహీ।
ఘట-ఘట వ్యాపక దారు అగిని జ్యోం, సదా బసై
పుర మాహీ ॥

"గోపికలారా! జ్ఞానాన్ని మించిన సుఖం ఈ సృష్టిలో ఎక్కడా లేదు. నిప్పురు కప్పిన నిప్పులాగా, ఆ పరబ్రహ్మ మన హృదయాలలో నిండివున్నాడు. అలాటి నిర్గుణబ్రహ్మను వదలి సగుణం వైపు పరుగెత్తడం దేనికి? నీడలా మనను వెన్నంటి వచ్చే ఆ బ్రహ్మను వుపాసించండి. మీకు మంచి కలుగుతుంది. సగుణరూపాన్ని వుపాసించటం వలన మీరు పొందినదేమిటో నాకు అర్థం కావటం లేదు."

ఉద్ధవుని మాటలు విన్న గోపికలు అతనితో_

వూధో కహీసు ఫేరిన కహియె।
జౌతుమ - హమై జివాయౌ చాహత, అనబోలే
హ్వై రహియే॥

"ఉద్ధవా! యిప్పటి వరకు నీవు చేసిన ఉపదేశం చాలు. యింకేమీ చెప్పవద్దు. మమ్మల్ని బాధ పెట్టకుండా వుండాలంటే దయచేసి మాట్లాడకుండా వూరుకో. మేము అనుభవించే బాధ నీకు పరిహాసంగా వుంది కాబోలు నీ ఈ మాటలు వినేకన్నా ప్రాణత్యాగం చేయటం వుత్తమం. అసలు నిన్నిని లాభం ఏమిటి? ప్రేమను మరచి, మమ్మల్ని బాధపెట్టడం కోసం, నిన్ను యిక్కడికి పంపిన కృష్ణుని అనాలి. విరహమనే జ్వాలలో మేం ఏనాడో భస్మం అయ్యాము. యిక నీ వుపదేశాలు, ఈ మృతకళేబరాలముందు ఏం పని చేస్తాయి? మమ్మల్ని తిరిగి బ్రతికించాలని నీవు అనుకుంటే, కృష్ణుని బృందావనానికి తీసుకొనిరా. అంతే కాని యిలా వ్యర్థంగా మా ముందు ఉపదేశాలు యివ్వటం మానివేయి.

"ఉద్ధవా! నీవు కృష్ణుని ప్రియమిత్రుడివి. అలాటి నీవు కృష్ణుని మధురమైన కథలను విని పించి, మాకు వుపశమనం కలిగించాల్సింది పోయి ఈ విధంగా మాట్లాడటం నీకు న్యాయమేనా? మాధవుని దర్శనం కోసం, ప్రేమ పూరితమైన అతని చూపు కోసం, మా ఈ నేత్రాలు తపించిపోతున్నాయి."

అఖియా హరి దరశన కీ ప్యాసీ।
దేఖౌ చాహతి కమలనైన కో, నిశదిన రహతి వుదాసీ॥

"ఉద్ధవా! మా కన్నులు, కృష్ణదర్శనం కోసమని తపించిపోతున్నాయి. అప్పుడే విచ్చిన కమలాలవంటి నేత్రాలుగల కృష్ణునికై, రాత్రి-పగలు ఎదురు చూసి - చూసి, ఈ నేత్రాలు అలసి, వుదాసీనం అయ్యాయి. ఉద్ధవా! నుదుట కస్తూరి తిలకాన్ని, అందమైన ముత్యాల సరాలను ధరించిన కృష్ణుడు, బృందావనానికి వచ్చి కపట ప్రేమను చవి చూపి, విరహమనే వృక్షాన్ని బిగించి తన దారిన తాను వెడలిపోయాడు. కాని మేము అనుభవించే బాధ ఎవరికి తెలుసు. ఎగతాళిగా తయారైంది మా వేదనను వివరంగా వెల్లడి చేస్తే, నీవు మమ్మల్ని అర్థం చేసుకుంటావు?"

"గోపికలారా! నేను మిమ్మల్ని అర్థం చేసుకున్నాను కాబట్టే, మీకు బాధను హరించే నిర్గుణ బ్రహ్మను ధ్యానించమని చెపుతున్నాను" అని చెబుతున్న ఉద్ధవుడిని చూసి గోపికలు.

విరుగుని కౌన దేశ కౌ వాసీ?
మధుకర కహి సముఝాయి సౌంహ దై బూఝతి
సాంచిన హాంసీ॥

"ఉద్ధవా! నిర్గుణబ్రహ్మ ఎవరు ఏ దేశంలో నివసిస్తాడు నిన్ను ఎగతాళి చేయటానికి ఈ ప్రశ్నలు వేయటం లేదు మేము నీవు చెప్పే నిర్గుణ బ్రహ్మ యొక్క తల్లి-తండ్రి ఎవరు? అతని భార్య ఎవరు? అతని ప్రియురాలెవరు? అతని రూపురేఖలు ఎలా వుంటాయి? అతను ఏ రంగులో వుంటాడు? యివన్నీ మాకు వివరంగా చెప్పు. అమాయకులు, ఏది చెప్పినా నమ్ముతారు, అనుకున్నావంటే దానికి తగ్గ ఫలితాన్ని అనుభవిస్తావు' శరపరంపర వంటి ఈ ప్రశ్నలు వినేసరికి, ఉద్ధవునికి ఏం చెప్పాలో తెలియక మౌనంగా వుండిపోయాడు."

ఉద్ధవుని మౌనాన్ని చూసి గోపికలు—

ఊధో హమహిన జోగ సిఖయో।
జిహి వుపదేశ మిలై హరి హమకో, సో వ్రత నేమ
బతైయె॥

"ఉద్ధవా! దయచేసి మాకు యోగము గురించి చెప్పవద్దు. ఏ వ్రతాన్ని ఆచరిస్తే మాధవుడు మాకు లభిస్తాడో ఆ వ్రత నియ

మాన్ని గురించి మాకు తెలుపు. మాకు కావలసింది వేణుధరుడు కానీ, ముక్తి-మోక్షం కాదు. నిర్గుణోపాసన గురించి విని - విని మా ప్రాణాలు విసిగి త్తిపోయాయి. యింతకాలం పుష్పాలతో అలంకరించుకున్న మా అందమైన కేశాలకు భస్మాన్ని, రకరకాలైన భూషణాలను ధరించిన మా అంగాలను తులసీ మాలలతోను, పట్టువస్త్రాలను ధరించిన మా దేహాలను కాషాయవస్త్రాలతోను ఎలా అలంకరించుకోమంటావు? మాకు అష్టసిద్ధులు అవసరం లేదు మాధవుని చూడగలిగితే చాలు.

వియోగంలో ఎంతటి బాధవున్నదో, అనుభవించినవారికి తప్ప ఎవరికీ తెలియదు. ఉద్ధవుడు ఎంతసేపు తానో జ్ఞానిననే అహంభావంతో వున్నాడే కానీ, గోపికల ఆవేదనను, ఆక్రోశాన్ని అర్థం చేసుకోలేని అజ్ఞానంలో పడ్డాడు.

ఊధో మన నాహీ హాథ హమార హై।
రథ చఢాయి హరి సంగ గయె లై,
మథురా జబహి సిధారే॥

"ఉద్ధవా! మా మనస్సు మా అధీనంలో లేదు. మాధవుడు, మథురకు వెళుతూ, తనతో పాటు మా మనసులను కూడ తన వెంట తీసుకొని వెళ్ళాడు. మా మనసే గనక మా అధీనంలో వుడివుంటే, హాయిగా మేము కూడ, నీవు చెప్పే వుపదేశాలను విని, ఒక ప్రక్క ముక్కు మూసుకొని కూర్చునివుండేవాళ్ళం కదా! మాధవుడు, మమ్మల్ని అన్యాయం చేసి వెళ్ళాడని, అతని మీద మేము కోపంగా వుంటే, అగ్నిలో ఆజ్యం పోసినట్లుగా నీ చేత ఇలాటి సందేశాన్ని పంపాడు. ఎంత నిర్దయుడు గోపాలుడు! నీమాట వినాలి అని, నీవు అనుకునేటట్లైతే దానికి ఒకటే మార్గం వుంది. అది మా మనస్సును, మా వద్దకు వచ్చేటట్లు చేయటమే, [కృష్ణుని, తమవద్దకు చేర్చమని వారి ఉద్దేశం]"

గోపీ సునహు హరి సందేశ।
కహ్యో పూరన బ్రహ్మ ధ్యావహు, త్రిగున మిథ్యా మేష॥

"గోపికలారా! కృష్ణ సందేశాన్ని ఆలకించి, పూర్ణబ్రహ్మను ధ్యానించండి. త్రిగుణాత్మకమైన ఈ సృష్టి మిథ్యాపరమైనది. నేను చెప్పేది సత్యంగా ఎంచి, సగుణాన్ని వదలివేయండి. జీవుడు పంచతత్త్వాలతో నిర్మితమైనాడు. జ్ఞానమనేది లేకపోతే, మానవుడు విషయయుక్తమైన ఈ సంసారసాగరం నుండి బయటపడలేడు. కాబట్టి మీరు, ఈ సృష్టిలోని అణువణువులోను నిండిన ఆ పరబ్రహ్మను ధ్యానించి ముక్తిని పొందండి."

ఐసీ బాత కహౌ జని ఊధో।
కమలనైన కీ కాని కరత హై, ఆవత వచన న సూధే॥

"ఉద్ధవా మా ముందెన్నడు నీవు యిలాటి మాటలు మాట్లాడకు. కృష్ణుని యందుగల గౌరవంతో నిన్ను ఏమీ అనకుండా వదలివేస్తున్నాము. కారణం నీకులాగా ఎదుటివారిని, మాటలతో బాధపెట్టడం మాకు చేతకాదు. మనసా-వాచా-కర్మణా మేము కృష్ణుని నమ్ముకున్నాము. అతనిని మించిన దైవం ఈ ముల్లోకాలలో మాకు లేదు. మాయందు నీకు దయ అనేది వుంటే, మా ఈ దుఃఖాన్ని దూరం చేయి. అంతే కానీ నీమాటలతో మమ్మల్ని మరింత దుఃఖితులను చేయవద్దు."

ఉద్ధవుడు చేసే నిర్గుణబ్రహ్మ యొక్క ఉపదేశాలను వినలేని గోపికలు, ఉద్ధవునితో తమ అయిష్టతను యిలా తెలిపారు:—

ఊధో మన న భయె దసబీస।
ఏక హుతో సో గయో శ్యామ సంగ, కో అవరాధై యీస॥

"ఉద్ధవా! నీవు మమ్ములను నిర్గుణోపాసన యందు, మనస్సు లగ్నం చేయమని అన్నావు. కానీ మాకున్నది ఒకటే మనసు. అది కాస్తా కృష్ణుడు తన వెంట తీసుకొని వెళ్ళాడు. యిక నీవు చెప్పే నిర్గుణోపాసనను స్వీకరించటానికి మావద్ద పది మనసులు లేవు. మాధవుడు వెళ్ళిన నాటినుండి మా ఇంద్రియాలు శిథిలమై పోయాయి. మాకు దేనిమీద ఆసక్తి అనేది లేకుండా పోయింది. గోపాలుని చూడలేని ఈ జీవితం మాకు వ్యర్థంగాను, నిర్జీవంగాను అని పిస్తోంది. ఎన్నటికైనా మా ప్రియతముని చూడలేక పోతామా అన్న ఆశే మమ్ములను జీవించకలిగేలా చేస్తున్నది. ఈ ఆశతో మేము ఎన్నియుగాలైనా జీవించగలుగు తాము. ఉద్ధవా! నీవు సర్వాంతర్యామి అయిన శ్రీకృష్ణుని మిత్రుడివి. యిక మేము అతని మహిమ గురించి ఏమి చెప్పగలము!"

గోపికలు యిలా ఎంతగా తమ వ్యథను తెలుపుకున్నా, ఉద్ధవుడు వాళ్ళమాటలు వినక, తన జ్ఞానోపదేశాన్ని వారికి అర్థం అయ్యేలా చెప్పాలని ఎంతిగానో ప్రయత్నించాడు. ఉద్ధవుని జ్ఞానోపదేశంతో విసిగిన గోపికలు అతనితో

ఊధో న హమ బిరహిన న తుమ దాస।
కహత సునత ఘట ప్రాన రహత హై. హరి తజి
బజహు అకాస॥

"ఉద్ధవా! మేము నిజమైన విరహిణులము కాము, నీవు కృష్ణుని సేవకునివి అంతకన్నా కాదు. కారణం నిజంగా విరహాన్ని అనుభవి చే వారు, తమ ప్రియతముని ఎడబాసి వుండలేరు. ఆ విధంగానే నీలో సేవకునికి వుండవలసిన గుణాలు మాకు ఎక్కడా కనిపించటం లేదు. ఎందుచేతనంటే సేవకుని కర్తవ్యం తమ యజమానిపట్ల విశ్వాసాన్ని చూపటం. కానీ నీవు యిందుకు విరుద్ధంగా నిర్గుణోపాసనను మాకు బోధించి కృష్ణుని నుండి మా మనస్సులను వేరు చేయటానికి ప్రయత్నిస్తున్నావు. నీవు ఎంత ప్రయత్నించినా, నీ వుద్దేశ్యాన్ని మా విషయంలో నిజం చేసుకోలేవు. కృష్ణుని ఆరాధించకుండా మేము జీవించగలమని నీవు ఎలా భావించావు? అసలు ఈ సృష్టిలో జీవి తాను ప్రేమించిన ప్రియుని ఎడబాసి జీవించ లేదు.

"చేప, తన ప్రియమైన నీరు వదలి ఒక్క ఘుడియ కూడ జీవించి వుండలేదు. తన ప్రియుడైన నీరుపట్ల దానికి గల ప్రగాఢమైన ప్రేమ, దీనికి కారణం. అదే విధంగా చకోరపక్షి, తన ప్రాణాలనైనా త్యజిస్తుంది, కానీ స్వాతిబిందువును తప్ప మరే యితర జలాన్ని స్వీకరించటానికి ఒప్పుకోదు. సూర్యుని ప్రచండ కిరణాల పట్ల తన ప్రేమను వ్యక్తపరచే కమలం, చంద్రోదయం అవుతూనే ముకుళించుకుని పోతుంది. సూర్యునిపట్ల దానికిగల ప్రేమానురాగాలే యిందుకు కారణం."

ఈ విధంగా గోపికలు, అనేక వుదాహరణలను తెల్పి, నిర్గుణోపాసనందు తమకుగల అయిష్టతను స్పష్టంగా తెలియచేస్తారు.

గోపికలయొక్క హద్దులేని విరహం, సూరదాసు రాసిన ఈ పదంలో మనకు స్పష్టంగా కనబడుతుంది.

సఖీ రీ శ్యామ సబై యిక సార।
మీఠే వచన సుహాయె బోలత, అంతర జారవహార॥

'సఖీ! ఒకరిని నిందించి లాభం ఏమిటి? నల్లనివారంతా ఒకే రకమైన మనస్తత్వాన్ని కలిగివుంటారు. పైకి చాలా తీయగా మాట్లాడి, ఎదుటివారి హృదయాలను హరిస్తారు. అంతే కాదు, తమను ప్రేమించినవారిని వియోగానికి గురిచేయుటంలో వారికి వారే సాటి మేఘము, కోయిల, తుమ్మెద మొదలైనవన్నీ కపట ప్రేమకు ప్రతీకలు కావా! నల్లని మేఘాన్ని

చూసి చకోరపక్షి తనను తాను మరచిపోతుంది. వర్షం కురిసి ఆ నీరంతా నదులు, చెరువులవరకే పరిమితం అవుతుంది కానీ, చాతక పక్షి దాహాన్ని మటుకు తీర్చదు. యిది కపట ప్రేమ కాదా? కృష్ణుడూ అంతే. సఖీ! ఒకరిని అని లాభం లేదు. మన భాగ్యం ఎలా వుంటే అలా జరుగుతుంది.''

కృష్ణవియోగం, ఒక్క గోపికలనే కాదు నంద-యశోదలు, గోపబాలురపైన కూడా తన అధికారాన్ని చూపింది. అంతేకాదు బృందావనంలోని పశుపక్ష్యాదులు, ప్రకృతిసైతం కృంగి కృశించిపోయాయి. ఈ విషయాన్నే గోపికలు, ఉద్ధవునికి తెలుపుతూ—

మధుకర యితనీ కహి యహ జాయె।
అతి కృశగాత భయో తుమబిన పరమ దుఃఖారీ॥

''ఓ ఉద్ధవా! నీవు మధురకు వెళ్ళి, కృష్ణునితో మా మాట ఈవిధంగా చెప్పు.

'నీవు లేకపోయేసరికి గోకులములోని గోవులు చిక్కి శల్యాలు అయినాయి. వాటి కన్నులనుండి ఎల్లవేళలా అశ్రుధారలు ప్రవహిస్తున్నాయి. నీ పేరు తలిస్తేనే చాలు, అవి హుంకరిస్తున్నాయి. నీవు తిరుగాడిన ప్రదేశాలలో నీకోసం అవి పిచ్చిగా వెదుకుతున్నాయి. నీవు అక్కడ కనిపించక పోయేసరికి, అవి క్రింద పడి దుఃఖిస్తాయి. నీటినుండి బయటపడి కొట్టుకునే చేపల్లాగా, నీ కోసం తపిస్తున్న వాటిని చూస్తుంటే, మా హృదయాలు బాధతో తల్లడిల్లి పోతున్నాయి.' ''

పశువులే ఈ విధంగా కృష్ణవియోగంలో, యింతటి బాధను అనుభవిస్తే, మరి గోపికల సంగతి వేరుగా చెప్పనవసరం లేదేమో! శ్యామసుందరుని వారు తమ సర్వస్వంగా భావించి లోకనిందలను కూడ అనుభవించటానికి వెనుకాడలేదు. మరి అలాటి గోపికలకు కృష్ణుని వదలి జీవించి వుండగలగటం సాధ్యమైన విషయం కాదు కదా! మొదట గోపికలు, మధురనుండి ఉద్ధవుడు వచ్చాడన్న వార్తను విని చాలా సంతోషించారు. కానీ వారి సంతోషాన్ని వమ్ముచేస్తూ ఉద్ధవుడు వారికి వైరాగ్యోపన్యాసాలు యివ్వసాగాడు. ఇది వారికి చాలా కష్టం కలిగించింది. అంతేకాదు, ఉద్ధవుడు వారి పాలిట శత్రువుగా కనిపించసాగాడు.

ఊధో హమారీ సౌ తుమ జాహు।
యహ గోకుల పూనౌ కౌ చందా, తుమ హ్వై ఆయె రాహు॥

''ఉద్ధవా! నీవు బృందావనాన్ని వదలి, ఎంత త్వరగా వెళితే అంతగా సంతోషిస్తాము మేము. పూర్ణచంద్రుని వంటి మా గోకులానికి, నీవు రాహువులా పట్టి పీడిస్తున్నావు. చంద్రుడినన్నా, రాహువు వదులుతాడేమో కాని, నీవు మటుకు మమ్మల్ని వదిలేలా లేవు. ఎంతకాలం మేమిలా ఈ గ్రహణంలో గడపాలో కదా! కృష్ణుడు హాయిగా తనదారిన తాను మధురకు వెళ్ళి, నిన్ను మా మీదకు వదిలాడు. నియోగాన్ని ఎక్కడన్నా అమ్ముకొని, బియ్యం కొనుక్కుంటే దారిలో పనికి వస్తుంది. నీవు వెళితే గానీ మా హృదయతాపం చల్లారదు.''

గోపికలు యింత నిష్కర్షగా మాట్లాడేసరికి, పాపం ఉద్ధవుడికి ఏం చేయాలో తెలియక మౌనంగా వుండిపోయాడు. ఉద్ధవుని మౌనాన్ని చూసి గోపికలు అతనితో—

ఊధో తుమ వ్రజ కీ దశా బిచారో।
తా పాఛై యహ సిద్ధ ఆపనీ, జోగ కథా బిస్తారో॥

''ఉద్ధవా! మొదట నీవు బృందావనములోని వారి దైన్య పరిస్థితుల గురించి ఆలోచించి ఆపైని వైరాగ్యోపన్యాసాల గురించి మాటా నిత్యం మాధవుని నామం జపించే

నీ మనసుతో ఒక్కసారి ఆలోచించు, నిజంగా విరహం యొక్క పరమార్థాన్ని గ్రహించగలిగావా అని. ఎంతసేపు నిన్ను నీవు గొప్ప పండితుడవని, జ్ఞానవేత్తవని భావించటంతోనే సమయం గడిచిపోతున్నది. అంతేకాదు మేమో ఈ సంసారసాగర అగాధంలో పడిపోతుంటే, నీవు మమ్మల్ని రక్షించేవాడిలా కబుర్లు చెప్తావు. నీవు బోధించే ఈ నిర్గుణోపాసన మాకెందుకు వ్యర్థమే. కారణం భగవంతుడైన ఆ శ్రీకృష్ణుని మధురమైన చిరునవ్వు, మనోహరమైన ఆ రూపు, మా హృదయాలలో నిండిపోయింది. ఆ సుందరరూపాన్ని మా హృదయాలనుండి ఎలా తుడిచివేయమంటావు? మానవజన్మ ఎత్తినవారు జపం-యోగం అనేవి లేకుండా ముక్తిని పొందటం కష్టసాధ్యమని నీవు అంటావు. కానీ మాకు ఆ మురళీధరుని మురళీరావం ముందు నీవు చెప్పే మాటలు వ్యర్థంగా గోచరిస్తున్నాయి. అంతేకాదు మొదటినుండి మా హృదయాలలో ఆ నీలమేఘశ్యాముని రూపం నిండిపోయింది. మరి యిక నీవు చెప్పే నిర్గుణబ్రహ్మకు మా మనస్సులో స్థానం ఎక్కడ వుందో నీవే చెప్పు? నీవు ఎన్ని బోధలు చేసినా మేము కృష్ణుని ఆరాధించటం మానివేయము."

గోపికల మాటలకు ఉద్ధవుడు, ఏమీ సమాధానం యివ్వక తలవంచుకొని నిలుచుండిపోయాడు. అంతేకాదు తన అణువణువున నిండిన అహంకారాన్ని వదిలించటానికే కృష్ణుడు, తనను బృందావనానికి పంపాడని తెలుసుకున్నాడు. మహాజ్ఞానవంతులైన గోపికల ముందు తాను, తన జ్ఞానం ఎందుకు పనికిరావని ఆలస్యంగా తెలుసుకున్నందుకు చింతించసాగాడు. తన అజ్ఞానాన్ని మన్నించమంటూ ఉద్ధవుడు వారితో యిలా అన్నాడు——

మై వ్రజవాసిన కీ బలిహారీ।
జినకే సంగ సదా క్రీడత హై. శ్రీ గోవరధన ధారీ॥

"గోవర్ధనధారియైన కృష్ణునితోటి ఆటపాటలలో గడిపిన ఈ బృందావనవాసులను నేను నమస్కరిస్తున్నాను. కృష్ణుని మధుర నామాన్ని జపించిన బృందావనంలోని పశు పక్షుల- జడ- చేతనాల అదృష్టానికి నేనెంతో ముగ్ధుడైపోతున్నాను. ఎదురునుండి పుట్టినా, యింతటి అదృష్టవంతులు ఈ ముల్లోకాలలో ఎక్కడా వుండరేమో! తన తియ్యటి గానంతో ఈ సృష్టిని వశీభూతురాలిని చేసుకున్న మురళికి; నిత్యము కృష్ణుని గాఢ పరిష్వంగములో మునిగి, నల్లనయ్య రూపాన్ని పొందిన యమునకు; చిన్నికృష్ణుని కోమలమైన పాదస్పర్శతో పునీతమైన, ఈ బృందావన భూమికి నన్ను నేను అర్పించుకొంటున్నాను"

ఉద్ధవుని ఈ మాటలు గోపికలను ఆశ్చర్యానందాలలో ముంచెత్తాయి. అంతేకాదు వృద్ధుడైన ఉద్ధవుని తమ మాటలతో బాధపెట్టినందుకు సిగ్గుపడుతూ, "ఉద్ధవా! మమ్మల్ని క్షమించి, మా పట్ల స్నేహభావాన్ని కలిగివుండు. ఓ స్నేహితుడా! మా యీ వేదనను కృష్ణునికి తెలియచెప్పు.

యితనీ బాత అలీ కహియో హరి సో।
కబ లగి యహ మన దుఃఖ మే గారే॥

"ఉద్ధవా! మేమెంత కాలం యిలా విరహాన్ని అనుభవించాలో మాధవుని, మా మాటగా అడుగు కృష్ణునికై ఎదురు చూసి - చూసి మా దేహాలు కాంతి విహీనమైనాయి. 'ప్రియా-ప్రియా' అని విలపించే మమ్ములను నిద్రాదేవి కరుణించటం లేదు. కృష్ణుడు మమ్మల్ని వీడి వెళ్ళిననాటి నుండి, దుఃఖం మా నుండి దూరం కానంటుంది. కృష్ణ దర్శనముతో కానీ మా

వేదన తగ్గదిసి, ఒక్క-సారి మాధవుని బృందా వనానికి రమ్మని తెలుపు.”

గోపికల మాటలు వింటుంటే ఉద్ధవుని కన్నులు అశ్రుపూరితాలైనాయి. ఎవరి మధురయ మందహాసము, హృదయంలో మాధుర్యము కలిగించిందో; ఎవని మనోహరమగు రూపకాంతి ఉన్మత్తులను కావించి నేలపై పడి పొర్లింప చేసిందో; ఎవని మధురాధరమున ధరించిన మురళీగానరవమునకు వ్రజబాలలు వశులై గృహకార్యములను సైతం వదలి పరుగున వచ్చారో, అట్టి మోహన మాధుర్యముకై తపిస్తున్న గోపికలను చూసి ఉద్ధవుడు, తన జన్మ సార్థకమైనదని సంతసించాడు. అంతే కాదు, ప్రేమ-భక్తి అనేవి లేకుండా మానవుడు భగవంతుని చేరడం కష్టమన్న సత్యాన్ని తెలుసుకోగలిగాడు ఉద్ధవుడు. అందుకనే తాను కూడ సగుణభక్తిని తన స్వంతం చేసుకొని మధురకు మరలి వెళ్లాడు.

[పై సంచికలో కృష్ణ - ఉద్ధవ సంవాదం]

వివేక విద్యుత్తరంగాలు-9

నైతికత: దాని కేవల ప్రమాణము

సవివరంగా పరిశీలిస్తే, విషయం మరీ అంత సరళం అనిపించదు. ఉదాహరణకు నేను యింతకుముందే చెప్పినట్లు పరిసరాల వాతావరణం తరచు వివరాలను ప్రభావితం చేస్తుంది ఒకే చర్య ఒకరకమైన పరిస్థితులలో నిస్వార్థపరము మరొకరకమైన పరిస్థితులలో పూర్తిగా స్వార్థపూరితమూ కావచ్చు. అందుచేత మనం నైతికతకు ఒక సాధారణ నిర్వచనం యిచ్చి దేశకాల పరిస్థితులనుబట్టి వివరాలు రూపొందించుకొనేందుకు అవకాశం యిస్తాము. ఒక విధమైన ప్రవర్తన నైతికము; మరొక దేశంలో అదే ప్రవర్తన అనైతికము. ఎందుచేతనంటే పరిస్థితులు మారుతాయి. సర్వప్రకృతికి లక్ష్యము స్వేచ్ఛ. సంపూర్ణ స్వార్థరాహిత్యం ద్వారానే విముక్తిసాధ్యము స్వార్థరహితమైన ప్రతి తలపు, పలుకు, పని మనలను లక్ష్యం వైపుకు కొనిపోతుంది, అందుచేతనే అది నైతికము.

ఆ నిర్వచనము ప్రతి మతంలోనూ, ప్రతి నైతిక సంప్రదాయంలోనూ ఆమోదయోగ్యమే. కొన్ని యోచనా విధానాలలో భగవంతుడు-అనే ఉత్కృష్ట వ్యక్తినుండి నైతికతను గ్రహిస్తారు. మనిషి ఈ పనిమాత్రమే ఎందుకు చేయాలి, మరొకటి ఎందుకు చేయకూడదు అని మీరు అడగవచ్చును. అందుకు 'అది భగవదాజ్ఞ కాబట్టి' అనేది వారి సమాధానం. ఏ స్రోతస్సునుండి గ్రహించినప్పటికీ వారి నైతిక నియమావళికి కూడా స్వార్థత్యాగమే కేంద్రభావన. ఇంత ఉన్నతమైన నైతికాశయం ఉన్నప్పటికీ కొందరు వ్యక్తులు తమ స్వల్ప వ్యక్తిత్వాలను విడనాడాలనేటప్పటికి భయపడుతారు. సంపూర్ణమైన నిస్వార్థతను సాధించి, తనకోసం ఆలోచనలేని, తనకోసం పనిచేయని, తనకోసం మాటాడని వ్యక్తిని గూర్చి ఆలోచించమని స్వల్పవ్యక్తిత్వ భావనను అంటిపెట్టుకొని ఉండే వ్యక్తిని కోరండి. అతని 'తాను' ఎక్కడ ఉన్నది? అతడు తన కోసం యోచిస్తూ, పని చేస్తూ, మాటాడుతూ ఉన్నంతకాలం ఆ 'తాను' అనే భావన మెదులుతుంటుంది. అతనికి పరచింతన, విశ్వజనీనమైన చైతన్యము, సార్వత్రికదృష్టి మాత్రమే కలిగినప్పుడు ఈ 'తాను' ఏమైనట్లు? అది శాశ్వతంగా దూరమైంది.

(పై సంచికలో 'నైతికత, నీతిశాస్త్రం ప్రయోజనము.

అస్తిత్వవాదం

అన్నపరెడ్డి వెంకటేశ్వరరెడ్డి

మునుపు రామకృష్ణప్రభ రాగానే 10 లేక 15 నిముషాలలో చూడడం (అంటే చదవటం అన్నమాట) పూర్తిచేసేవాడు. ఇటీవల శ్రీ వెంకటేశ్వరరెడ్డిగారి మనస్తత్వ వ్యాసాల ప్రచురణ వలన దాదాపు గంటసేపు చదువుచున్నారు. ఇది నేను స్వయంగా గమనించిన విషయం" అని నెల్లూరునుండి ఒక పత్రికాభిమాని 27-4-82 వ తేదీన లేఖ వ్రాశారు. శ్రీ వెంకటేశ్వరరెడ్డి రచనా వైశిష్ట్యం పాఠకులు గుర్తించారన్నమాట. చాల సంతోషం. ఈ సంచికలో రెడ్డిగారి మరొక పెద్ద వ్యాసాన్ని పాఠకుల ముందుంచుచున్నాము. కాబట్టి ఒకగంట కాదు కనీసం రెండు గంటలు పట్టుతుంది ఈ నెల సంచిక చదవడానికని ఆశిస్తున్నాము.

"అసలు నన్ను కనమని మిమ్మల్ని ఎవరు ఏడ్చారు? మీ ఇంటిలో పుట్టడమే నా కిష్టం లేదు. నా ప్రమేయం ఏమీ లేకుండానే మీకు పుట్టాను" అన్నది పందొమ్మిది సంవత్సరాల యువతి తన తలిదండ్రులు తన ప్రణయ కలాపానికి అడ్డుపడుతున్నారన్న కోపంతో.

"అవును. నిన్ను కనాలని మేము కనలేదు. మా ఇష్టంతో పని లేకుండానే నీవు మాకు పుట్టావు" అన్నాడు కోపోద్రిక్తుడైన ఆ యువతి తండ్రి.

ఇద్దరి వాదనలలోను ఎంతో సత్యం ఉంది. అయితే ఈ సత్యంతో అస్తిత్వ సత్యానికి ఏమీ సంబంధం లేదు. "ఆవిడ అవునన్నా, కాదన్నా, కావాలనుకొన్నా, అక్కర లేదనుకొన్నా ఆమె ఈ ప్రపంచంలోకి విసరివేయబడింది. ఆమెకు ఆమె బాధ్యత వహించవలసిందే. ఆమె 'అలా' ఉండడానికి సమాధానం ఆమె చెప్పుకోవలసిందే. తాను ఎటువంటి వ్యక్తిగ రూపొందనున్నదో, ఎటువంటి అర్థవంతమైన జీవితాన్ని నెరపనున్నదో అటువంటి మనిషిగ అటువంటి జీవితాన్ని రూపొందించుకోవడంలో, మలచుకోవడంలో, దిద్దుకోవడంలో పూర్తి బాధ్యత ఆమెదే. ఆమెకు పూర్తిస్వేచ్ఛ ఉంది" అంటాడు అస్తిత్వవాది.

అస్తిత్వవాద నేపథ్యం :

అస్తిత్వవాదం అనే పదాన్ని ఆంగ్లంలోని ఎగ్జిస్టెన్షియలిజమ్ (existentilism) అనే పదానికి సమానార్థకంలో వాడతాము. దీనిని 'సత్తా'వాదమని గూడ అంటారు. అసలు ఆంగ్లంలోగూడ ఎగ్జిస్టెన్షియలిజమ్ అనే పదాన్ని నవ్యకాంటేయవాది (Neo-kantian) అయిన యఫ్ హైనెమన్ అనే ఆయన 1929 లో ప్రవేశపెట్టాడు. ఈ పదానికి మనం అస్తిత్వం, సత్త. ఉండడం, భవం లాంటి శబ్దాలను సమానార్థకాలుగ ఉపయోగిస్తాము.

ప్రపంచంలో ఏ సిద్ధాంతమూ ఎప్పుడూ ఏ ఆకాశం నుంచో శూన్యంనుంచో ఊడిపడదు. గెలీలియో లేక న్యూటన్ లేడు. న్యూటన్ లేక ఐన్‌స్టయిన్ లేడు. ఏ కాలంలో అయినా ఒక సిద్ధాంతం ఆవిర్భవించిందంటే, ఆనాటి 'బౌద్ధికవాతావరణం' (Climate of opinion) దానికి దోహదం చేసేదిగా ఉండితీరుతుంది. అలాగే అస్తిత్వవాదం రావడానికి కొన్ని 'పండిన పరిస్థితులు' దోహదం చేశాయి. ఆ పరిస్థితులు ఏమిటి? దేనిని ఖండనమండనాలు గావించడానికి ఈ అస్తిత్వ సిద్ధాంతం అవతరించింది?

అస్తిత్వవాదం పూర్తిగ పాశ్చాత్యం. ఇది సోక్రటీజ్ ప్లేటోల కాలంనుంచి ఉన్నాగాని, ఒక ప్రత్యేక ఆధునిక సిద్ధాంతంగా రూపొందింది. ప్రాముఖ్యం పొందింది ఈ శతాబ్ది మొదట్లో. అయి కేర్‌కెగార్డ్, నీచే, దాస్టవిస్కీలాంటి కొందరు 'ఏకాంతప్రవక్తలు' (lonely prophets) పందొమ్మిదవ శతాబ్దిలోనే మానవుని దురవస్థను గురించి (Human Predicament) ఆక్రోశించకపోలేదు. మనిషి సుఖప్రదమైన జీవితాన్ని గడపవలసిన ఈ ప్రపంచంలో పరాయి ఇంటిలో ఉంటున్నట్లు ఉంటున్నాడన్న విషయాన్ని వీరు ఎలుగెత్తి చాటారు.

అస్తిత్వవాదులు సనాతన పాశ్చాత్య సంప్రదాయ సిద్ధాంతాలైన ప్రకృతివాదం (Naturalism), భావవాదం (Idealisam), హేతువాదం (Rationalism) మొదలైనవి వ్యక్తిని మింగివేయడంతో, అనన్య. అద్వితీయ

వ్యక్తికి (ప్రతివాడు అనన్యుడే, అద్వితీయుడే. ఎందుకంటె ఒకరిపోలిన వాడు మరొకడు ఉండడు) స్థానం కల్పించక పోవడంతో - అంటే అతని అనన్యతను, అద్వితీయతను అవిలుప్తం చేయడంతో, 'సామాజిక ప్రగతి అనివార్యం' (Social progress is inevitable) అని అంతకుముందు ఎంతగానో నమ్మిన భావన భ్రమ అని తేలిపోవడంతో, ఎదురు తిరిగారు. అంటె ప్రకృతివాద భావవాదులకు ప్రతిచర్యగ అస్తిత్వవాదం వెలిసింది. ప్రకృతివాద, భావ వాదాలు వ్యక్తి 'అనన్యతను' ఏవిధంగా లుప్తం చేసిందీ తెలుసుకొంటేనేగాని అస్తిత్వవాదం ప్రాముఖ్యం అర్థం కాదు.

ప్రకృతివాదం ప్రకారం ఈ భౌతికప్రపంచం సత్యము. ఈ ప్రపంచం కార్యకారణ నియమాలలాంటి యాంత్రిక సూత్రాలతో నడుస్తుంది. ఈ ప్రపంచంలోని ప్రతి సంఘటనను ఏదో ఒక సాధారణ నియమానికి లేదా సామాన్య సూత్రానికి ఉదాహరణగ చూపిస్తే ప్రపంచాన్ని అర్థం చేసుకొన్నట్లే పదార్థం. ప్రాణం, మనస్సుల మధ్య తేడా లున్నమాట నిజమే. కాని, ఈ తేడాలన్నీ పదార్థజనితాలు. ఈ విశ్వం అంతా ఒక యంత్రం; మనిషి అందులో ఒక భాగం; అందువల్ల అతని చలనాలన్నీ పూర్వనిర్దేశితాలు. అందువల్ల అతడు స్వేచ్ఛ అని భావించేది నిజమైన స్వేచ్ఛ కాదు. ఒట్టి భ్రాంతిజన్య స్వేచ్ఛ మాత్రమే. మనిషి ఒగ్గు తాగేది. శాశ్వతంగా నిదురించేది విశాలమైన ఈ భౌతిక ప్రపంచం- ప్రకృతిమాత - ఒడిలోనే. అటువంటి బృహత్తర భౌతిక సత్యం ముందు వ్యక్తిమూర్తిమత్వం (Personality) ఏపాటి?

తరువాత ప్రకృతివాదం 'లోకజ్ఞానం' (Common-sense) గ మారిపోయింది దాదాపుగ ఇది భౌతికప్రగతి (Material progress) తో జతపరచబడింది. శాస్త్ర, సాంకేతిక విజ్ఞానాభివృద్ధితో బాహ్యజీవితం సుకరమై, అంతరంగజీవితంలో శూన్యం, తపన, వినగటలు విపరీత మయ్యాయి. ఫలితంగా వ్యక్తి ఈ అసంఖ్యాక వస్తుసంచయంలో 'ఒక వస్తువు' అయ్యాడు. అతనికి స్వేచ్ఛ లేదు. సూత్రం ప్రకారం ఈ ప్రపంచంలో ప్రతిదీ తెలియబడగినది (Knowable).

భావవాదం ఈప్రపంచానికి మూలం భావం లేదా చైతన్యం అంటుంది భావమే (చైతన్యమే) యథార్థం. ఈ ప్రపంచం భావానికి ఆభాస. ఈ భావం చైతన్యం వాస్తవికం (Factual) కాకపోయినా, వైయక్తికం (Individual) కాకపోయినా, మనిషిలో అది అభివ్యక్తమవుతుంది మనిషి ఈ విధంగా సత్యంలో కేంద్రస్థానాన్ని ఆక్రమిస్తున్నాడు. నిజమే. మరి వ్యక్తికిమానవుడు (Individual man) అతని స్వేచ్ఛ మాట ఏమిటి? అతడు కేవలం చైతన్యం. హేతువుల అభివ్యక్తికి రంగస్థలం మాత్రమే అనదొక శరీరం మాత్రమే. అతనికి నిజమైన స్వేచ్ఛ లేదు ఆదర్శం యొక్క ఆవశ్యకతను (Necessity of the ideal) గుర్తించడమే స్వేచ్ఛ అయితే నిజమైన స్వేచ్ఛ ఎక్కడ? భావవాదంలో చేతనం (Consciousness) ప్రపంచానికి మూలం గనుక, సూత్రం ప్రకారం ప్రతిదీ 'తెలియబడగలిగినదై' (Knowable) ఉంటుంది.

ఈ విధంగా ప్రకృతి భావ వాదాలు రెండూ వ్యక్తిని విస్మరించాయి స్వేచ్ఛకు, మార్మికత (Mysticism) కు చోటు లేకుండ చేశాయి. పైగా భావవాదం మనిషిని ఆదర్శంతో ఐక్యం చేసి, ఆదర్శాలకు (భావాలకు) చావు లేదు గనుక, మనిషికి మరణం లేదనే భ్రాంతిని కలుగజేసింది. కాని మనం మృత్యువును తప్పించుకోలేని దుర్విధిగా గుర్తిస్తాము. ఈ విధంగా మానవ అస్తిత్వాన్ని 'అభాసం' చేసిన ప్రకృతి భావ వాదాలకు వ్యతిరేకంగా అస్తిత్వవాదం విప్లవ శంఖాన్ని ఊదింది.

ఇకపోతే, హేతువాదాన్ని తీసుకుంటే, మానవ ప్రవర్తనలోని ప్రతి అంశాన్ని హేతువు ద్వారా వివరించ లేము. ఎంతో ఆప్యాయంగా మాట్లాడుతున్న ఒకడు ఆకస్మికంగా జేబులో ఉన్న పిస్టలును తీసి రెండవవానిని కాలుస్తాడు. ఆ క్షణం వరకు అతని మనస్సులో అటువంటి ఆలోచనే లేదు. మరి ఆ క్షణంలో అతడు ఆ పని ఎందుకు చేసినట్లు? హేతువు వివరించలేదు. అంటే మానవ జీవితం తర్కానికి అందదు. తర్కంలో సూత్రాలలో ఇమడదు. తర్కంలో అలా ఇమడని అంశాలు మానవునిలో ఏమి ఉన్నాయి? (1) వ్యక్తికి వ్యక్తికి తేడాలుంటాయి. వీటిని విశేషాలంటారు. (2) అలాగే జీవితంలో కొన్ని సంఘటనలు జరగవచ్చుననుకొంటాము. కాని అవి నిశ్చితంగా జరుగుతాయని చెప్పలేము. వీటిని సందిగ్ధాలు (స్యాద్విషయాలు) (Contingent) అంటాము. (3) అలాగే అధిభౌతిక (Metaphysical) విషయాలుంటాయి. ఈ మూడు అంశాలను గురించి హేతువు ఏమీ చెప్పలేదు గనుక, అది మూర్తిని (Person) లేదా అనన్య మానవుని గురించి, అతని స్వేచ్ఛను గురించి, అతని అంతరంగ చోదనలు, విధుల గురించి ఏమీ చెప్పలేదు. కనుక ఈ ప్రపంచంలో ఎంతో అహేతుకత (Irrational) ఉంది. ఈ అహేతుకత 'ఇప్పుడు-ఇక్కడ' (Here and now) - అంటే

కాలదేశాలలో, పదార్థంలో ఆచ్ఛాదితమై ఉంటుంది. అది యథాతథ యథార్థ అనుభవిత అస్తిత్వం (Actual empirical existence). ఆ అనుభవమే (అర్థం చేసుకొన్న రీతిలో కాక అనుభవించిన రీతిలో) సత్యమంటుంది అస్తిత్వవాదం.

హేతువాదం, మనిషితో సహా, సత్యాన్ని 'వస్తువు'గ (Object) - అంటే 'సారం' (Substance)గ పరిగణిస్తుంది. ఈ సత్యం వ్యక్తికి వెలుపల ఉంది. అస్తిత్వవాదం ఏమంటుందంటే: నిజమైన తత్త్వశాస్త్రం ఆత్మ-వస్తు లేక కర్త - కర్మ (Subject-Object) సంయోగంలో నుంచి ప్రారంభం కావాలి. ఈ కర్త - కర్మల సంయోగం అస్తిత్వంలో ఉంది; అంటే ఒక అహేతుక సత్యం (Irrational reality)లో ఉంది.

ఇక 'ప్రగతి అనివార్యం' అనే వినాదాన్ని తీసుకుంటే, రెండు ప్రపంచ మహాసంగ్రామాలకు ముందు, ప్రపంచం పురోగమిస్తుందని ప్రగతి అనివార్యమని, దీనినెవరు ఆపలేరని ప్రతిఒక్కరూ విశ్వసించారు. ఈ ప్రపంచం 'అర్థవంత' మని, సుస్పష్టమైన విలువలతో, ఆదర్శాలతో నడుస్తుందని భావించారు. రెండు యుద్ధాలు ఇదంతా వట్టి భ్రమ అని ఋజువు చేశాయి. 'మరుభూమి అనుభూతి' (Waste land feeling) ప్రపంచాన్ని ఆవహించింది. ఈ భ్రమ విచ్చిపోవడం, మరుభూమి అనుభూతి కలగడం - ఈ రెండింటితో అస్తిత్వవాదం మోసులెత్తింది. వ్యక్తి తనలో తాను నూతనార్థాన్ని వెదకోవాలి. సామాజిక ఆదర్శాలను వేడుకొంటే, వాటికి మొక్కితే ఐంద్రజాలిక పరిష్కారాలు లభించవు.

ఇంతకుముందు చెప్పిన వాదాలకే కాక, అస్తిత్వవాదం అన్నిరకాల దర్శనాలకు, విశ్వాసాలకు వ్యతిరేకము. ఇది గ్రీకుహేతువాదాన్ని, ప్లేటో, హెగెల్‌ల భావవాదాలను నిరాకరించింది. ఎందుకంటే ప్లేటో హెగెల్‌ల దర్శనాలలో, వ్యక్తి అతీంద్రియప్రపంచంలో, భావ ప్రపంచంలో, అమూర్త సార్వత్రిక సూత్రాల (Universals) లో లుప్తమై పోతున్నాడు. 'ఏరకమైన సంప్రదాయ దర్శనాలకు చెందకపోవడం, ఏవిశ్వాసాలు జీవితాన్ని వివరించడానికి సరిపోవని భావించడం, ముఖ్యంగా సనాతన తత్త్వం పైపై విషయాలను తప్ప అసలు లోతులను తడమక ఒట్టి పుస్తకాలకే పరిమితం కాని జీవితానికి అనుప్రయుక్తం కాదని చెప్పడం' ఇది అస్తిత్వవాద హృదయం అన్నాడు 'కిఫ్‌మన్ ఎగ్జిస్టెన్షియలిజమ్ ఫ్రమ్ దాస్టవిస్కీ టు సార్త్రె' (Existentialism from Dostovsky to Sartre) అనే గ్రంథంలో.

అంతేకాదు. ఇది ఆధునిక యాంత్రిక సాంకేతిక యుగ మానవుని అవ్యక్తిక (Impersonal) స్వభావాన్ని, ఈనాటి మూకుమ్మడి ఉద్యమాలను (Mass Movements) శాస్త్రీయ విజ్ఞానాన్ని, సాకారాత్మక జ్ఞానాన్ని (Positivism) తీవ్రంగా అధిక్షేపించింది. ఎందుకంటే అస్తిత్వవాదుల దృష్టిలో, పారిశ్రామిక సమాజం వ్యక్తిని యంత్రానికి బానిసగా చేస్తుంది. అందుకని వ్యక్తి పరికరంగా మారే ప్రమాదం ఉంది. శాస్త్రీయజ్ఞానం సాకారాత్మకజ్ఞానం, మనిషి బాహ్య విషయాలను మాత్రమే స్పృశించి, అతని భౌతిక ప్రక్రియలలో అంతర్భాగం చేస్తాయి. నియంతృత్వ స్వభావాలు - అవి కమ్యూనిజం కానీ) అయినా, ఫాసిజం కోవకు చెందినదైనా - వ్యక్తిని మానవరాశి (Mass Society)లో పూడ్చిపెడతాయి.

అస్తిత్వవాద సిద్ధాంతం :

ఈ విధంగా సనాతన సిద్ధాంతాలకు ఆచార వ్యవహారాలకు ఆలోచనా విధానాలకు వ్యతిరేకంగా, ప్రతిచర్యగా, ఆవిర్భవించిన ఈ అస్తిత్వవాదం ఏమిటి? ఈ అస్తిత్వవాదం అనే టోపీని ఎంతో మంది తమ తలలకు తగిలించుకొన్నారు. అందుకని దాని ఆకృతి చెదిరిపోయి, మారిపోయి దానికి ఒక నిర్దుష్ట, నిర్దిష్ట రూపం అంటూ లేకుండా పోయింది. దానికి అర్థం ఎవరికి తోచినట్లు వారు చెప్పారు. అందుకే సార్త్రె అంటాడు: "'అస్తిత్వవాది' అనే పదానికి ఏ అర్థాన్ని చెప్పడానికి వీలు లేనంత విశృంఖలంగా ఎన్నో విషయాలకు అన్వయిస్తున్నారు."

అస్తిత్వవాదం మానవ అస్తిత్వానికి సంబంధించిన ఒక వైఖరి, ఒక దృక్పథము. మానవ అస్తిత్వం అంటే మనిషి అమూర్తస్వభావం కాక వ్యక్తిగ మనిషికి ఉన్న విశేషగుణాలు, లక్షణాలు. అస్తిత్వవాదం 'మానవ దురవస్థ' ను (Human predicament) వర్ణించి వివరించే దర్శనము. 'మానవుడు తన అస్తిత్వాన్ని, దాని సంఘర్షణలను, వాటి మూలాన్ని, వాటి అధిగమనాశంసలను అభివర్ణించే ప్రయత్నమే అస్తిత్వవాదం' అని పాల్‌టిలిచ్ 'ఎగ్జిస్టెన్షియలిస్ట్ ఇన్ మాడరన్ ఆర్ట్' అనే గ్రంథంలో చెప్పాడు.

అస్తిత్వవాదం ఒక వ్యవస్థీకృతమైన సిద్ధాంతం కాదు. దీనిని ప్రతిపాదించినవారు ఎందరో కావడంతో, వారి మధ్య సైద్ధాంతిక భేదాలుండడంతో, దీనిని సువ్యవస్థితమైన దర్శనం అనలేము. ఒక విధంగా చెప్పాలంటే ఎంతమంది అస్తిత్వవాదులున్నారో అన్ని అస్తిత్వసిద్ధాంతాలున్నాయనవచ్చు. అయినా వారందరూ దాదాపుగ ఏకీభవించిన కొన్ని

మౌలికాంశాలున్నాయి. వాటిని మనం అస్తిత్వవాదంగా పరిగణించవచ్చు.

సర్వజీవరాసులలో తన 'ఉనికే' తనకు సమస్య అయింది ఒక్క మానవుని విషయంలోనే. అతడు బాధతోను విముక్తినా దృక్పథంతోను తన అస్తిత్వాన్ని (Existance) నాస్తిత్వాన్ని (Non-existance) (మరణాన్ని) గుర్తించాడు. అతడు అనువంశిక - పరిసరాల ఫలితం కాదు. ప్రతివ్యక్తి తన జీవితగమనాన్ని తానే నిర్దేశించుకొంటాడు. సృజనాత్మకంగా తన జీవితాన్ని తానే మలచుకొంటాడు. తనేమిటో తను మలచుకొన్నదాని ఫలితము విస్తృతార్థంలో తన జీవితం తన సృష్టే - ఈ సమస్యలకు సంబంధించిందే అస్తిత్వవాదం క్లుప్తంగా.

అస్తిత్వవాదులంతా ఏకీభవించిన ఒక విషయం. 'అస్తిత్వం' 'సారం' కంటె ప్రాథమికము. (Existance preceeds essence). దీనిని అర్థం చేసుకోవడానికి ముందుగ మనం 'అస్తిత్వం', 'సారం' అనే పదాలకు అర్థం తెలుసుకోవాలి. ఒక వస్తువును మనం దేనినిబట్టి ఆ వస్తువుగ గుర్తిస్తామో అది 'సారం'. ఉదాహరణకు మనం కుర్చీని దేనినిబట్టి కుర్చీ అని చెప్పగలుగుతున్నాము? కుర్చీ లక్షణాలనుబట్టి అంటే 'కుర్చీ' అనే పేరుతో పిలవబడే అన్ని వస్తువుల మధ్య ఏ సదృశ(సామాన్య)లక్షణాలున్నాయో ఆ లక్షణాలను బట్టి దానిని కుర్చీ అంటున్నాము. ప్రతి కుర్చీకి నాలుగు కాళ్లు ఉండడం, కూర్చొనే సీటు ఉండడం, ఆనుకోవడానికి వీపు ఉండడం సామాన్య లక్షణాలు. ఇవి ఉన్నది కుర్చీ. లేనిది కుర్చీ కాదు. అంటే ఈ లక్షణాలు కుర్చీ 'సారం' అన్నమాట. ఈ 'సారం' వల్ల కుర్చీని ఇతర వస్తువులనుంచి వేరుగ గుర్తించడానికి వీలవుతున్నది. ఇదే చర్చను మనిషికి అన్వయిస్తే మానవ లక్షణాలు మనిషి 'సారం' అని ఆ లక్షణాలున్నవాడు మనిషి అని తేలుతుంది.

ఇక్కడ మరొక సమస్య ఉత్పన్నమవుతున్నది. మానవలక్షణాలున్నవానిని మనిషి అంటున్నాము. కాని, 'మనిషి' అనేవాడు ఎక్కడ లేడు. అంటే మనిషికి అస్తిత్వం లేదు. మరి ప్రపంచంలో ఉన్నవారంతా ఎవరు? వారంతా సుబ్బయ్య, రామయ్య, పుల్లయ్య, ఎల్లయ్యల లాంటి వ్యక్తులు. మరి వీరిని దాటి, వీరికంటె భిన్నంగా, వేరుగా 'మనిషి' అనేవాడు ఎక్కడ ఉన్నాడు? పుల్లయ్య తెల్లగా ఉంటే ఎల్లయ్య ఎర్రగా ఉన్నాడు. రామయ్య ఆరడుగుల ఆజానుబాహువు అయితే, సుబ్బయ్య ఐదడుగుల పొట్టివాడు. ఒకడు జుత్తు నెరసినవాడైతే మరొకడు సుడులు తిరిగిన కురులవాడు. మరి మనం 'మనిషి' అన్నప్పుడు అతని లక్షణాల (సారం)లో ఎత్తు లద్దు పొడవు లావులాంటి లక్షణాలు లేవు. ఎందుకని? ఎత్తు, రంగు, లావులు విశేషలక్షణాలు. సారం సామాన్యలక్షణాల క్రోడీకరణము. అందుకని ఎల్లయ్యలాంటి ప్రత్యేకవ్యక్తులు వేరు. మనిషి వేరు. 'మనిషి'కి 'ఉనికి' లేదు. అతడు ఎక్కడ ఉండడు. రామయ్య పుల్లయ్యలాంటివారిలో 'సారం'గా మాత్రమే ఉంటాడు. వ్యక్తి మాత్రమే ఉంటాడు. 'వ్యక్తి'కి చరిత్ర ఉంటుంది. అంటే గాంధీకి తల్లిదండ్రులున్నారు. ఒక ఊరిలో (దేశంలో), ఒక సమయం (కాలం)లో పుట్టాడు. అంటే గాంధీకి కాలదేశాలు (Time and space) ఉన్నాయి. కాబట్టి గాంధీకి 'అస్తిత్వం' ఉంది. మరి మనిషికి చరిత్ర లేదు. ఒక ఊరు లేదు. పేరు లేదు తల్లిదండ్రులు లేరు. అందుకని అతనికి ఉనికే లేదు 'అస్తిత్వం' లేదు. కాని 'సారం' ఉంది. ఒక ఉదాహరణ. ఒక తరగతిలో నలుగురు విద్యార్థులున్నారు. వారికి 7, 10, 11, 28 మార్కులు వచ్చాయి. వారి సగటు మార్కు 14. చూడండి ఆ తరగతిలో 14 మార్కులు వచ్చిన విద్యార్థి లేడు. అలాగే మనిషీ లేడు. మనిషి వ్యక్తుల సగటు.

ఈ విధంగా మనం ఒక వస్తువు 'సారాన్ని' దాని 'అస్తిత్వం' నుంచి వేరు చేసి చూపుతున్నాము. ఒక వస్తువు ఏమిటో అది దానిసారమైతే, అది కాలదేశాలలో ఉండడం దాని 'అస్తిత్వం'.

ప్లేటోలాంటి తత్త్వవేత్తలకు భావన (సారం= Concept) యథార్థము. వ్యక్తులు (రామయ్య, సుబ్బయ్యలు) అసత్యము. సుబ్బయ్య, రామయ్యలు మృత్యువు వాత బడుతారుగాని, మనిషి(భావన)కి మరణం లేదు. వ్యక్తి యథాతథంగా (అలా) ఉండడానికి కారణం 'మనుష్యత్వం' (మానవసారం) అని ఆయన చెప్పాడు (ప్లేటో ఆదర్శరాజ్యం చూడు).

ఈ విధమైన ప్లేటో దృక్పథాన్ని త్రోసిరాజని, అస్తిత్వవాది, 'భావాల (ఆలోచనా) రూపంలోకి అనువదించ వీలులేని విషయం ఒకటి ఉంది; అది వ్యక్తిక అస్తిత్వచర్య (Personal act of existing)'', అంటాడు. అంటే వ్యక్తుల విశేషగుణాలు (ఎత్తు, రంగులాంటివి) భావన (Concept = సారం)లోకి రావు. వ్యక్తిక అస్తిత్వాన్ని యథార్థంగా తెలుసుకోవాలంటే దానిని అనుభవించవలసిందే. దానిని జీవించవలసిందే. ఈ అన లోకి మార్చడానికి వీలు లేదు. వాక్యాలలో చెప్పలేము. భాష (ఆలోచన భావాలు) ఎప్పుడూ సామాన్యాలతో

(సారంతో) కూడి ఉంటుంది కనుక, అనుభవాన్ని భాష లోకి మారిస్తే, ఆ అనుభవానికి ఉన్న ప్రత్యేకతలో విశేషాలు (ఇప్పుడు-ఇక్కడను అంటే కాలదేశాలు) లుప్తమైపోయి ఒట్టి సామాన్యానుభవంగా మారుతుంది. అందుకని అస్తిత్వవాది కాలదేశాలకతీతమైన, అనుభవాతీతమైన 'సారం'కంటె అస్తిత్వానికి ప్రాధాన్యాన్ని ఇస్తాడు. అందుకే " 'అస్తిత్వం' 'సారం' కంటె పూర్వం" అనేది అస్తిత్వవాదులకు మౌలికాంశమైంది.

'సారం' కంటె అస్తిత్వం ముందు అనే విషయాన్ని మరొకవైపునుంచి చెప్పవచ్చు. అయితే తాత్త్వికంగా ఇది ఇంతకుముందు చెప్పినదానికంటె భిన్నం కాదు. దీన్ని ఒక ఉదాహరణతో ప్రారంభిద్దాము. ఒక కుర్చీ ఉంది. ఈ కుర్చీకి ఒక ఉపయోగం ఉంది. దీనికి ఒక నిర్మాణపద్ధతి ఉంది. లక్షణాలున్నాయి. దీనిని తయారు చేసిన కర్త (వడ్రంగి) ఉన్నాడు. కుర్చీని తయారు చేయకముందు, కుర్చీసారం (దాని నిర్మాణపద్ధతి, ఉపయోగం, లక్షణాలు) వడ్రంగి బుర్రలో ఉంది. కనుక కుర్చీ 'సారం' దాని 'అస్తిత్వం' కంటె ముందే ఉన్నది.

దేవుడు ఈ ప్రపంచాన్ని, మనుష్యులను సృష్టించాడంటూ ఉంటాము. వడ్రంగి బుర్రలో కుర్చీసారం ఎలా ఉందో, దేవుని బుర్రలోగూడ మనిషి పుట్టకముందు మనిషి 'సారం' ఉండిఉండాలి. అంటే దేవుని మదిలో 'మనిషి స్వభావం' (Human nature) ముందుగా ఉన్నది. అయితే పద్దెనిమిదవశతాబ్ది నాస్తికవాదం దేవుణ్ణి అణచివేసింది. కాని 'మనిషిస్వభావం (సారం) మనిషి అస్తిత్వంకంటె ముందు' అనే భావాన్ని దేవునితోపాటు పెకలించి వేయలేకపోయింది. కాంట్‌తో సహా అనేకమంది మనిషికంటె ముందు మనిషి స్వభావం ఉందని ఆ మనిషి స్వభావాన్ని (Concept of man) ప్రతిఒక్కడూ పుణికి పుచ్చుకొంటాడని చెప్పారు. అందుకని ప్రతివ్యక్తి మనిషి భావనకు ఉదాహరణ (ప్రతీక) అవుతున్నాడు. అందుకనే ఆటవికుడైనా, నాగరకుడైనా, బూర్జువా అయినా అందరూ మనుష్యులే దేవుడు లేకపోయినాగాని ఇక్కడ కూడ సారమే అస్తిత్వంకంటె ముందు.

ఇప్పుడు దేవుడు లేడనుకొంటే ఏమి జరుగుతుంది ? మనిషి తయారు కాకముందు మనుష్యస్వభావం ఉండడానికి వీలు లేదు. మనిషిని అతని స్వభావంతో నిర్వచించడానికి ముందే అతనికి 'అస్తిత్వం' ఉన్నదన్నమాట. మనిషి సారంకంటె మనిషి అస్తిత్వం ముందు అనడంలో అర్థం ఏమిటి ? మనిషి ముందర ఉన్నాడు. ఉన్నతరవాత తనకు తాను అధిగమిస్తాడు; ఈప్రపంచంలో ఉద్గమిస్తాడు; ముందు తెరపై కనిపిస్తాడు. ఆ తరవాత తనను నిర్వచించుకొంటాడు; తనకు తాను అర్థం చెప్పుకొంటాడు. అప్పుడతనికి 'అర్థం' ఏర్పడుతుంది. అంతకుముందు అతనికి అర్థం' లేదు.

మొదట్లో అతడు ఏమీ కాడు అందుకనే అతనిని నిర్వచించలేము. ఆ తరవాతగాని అతడు ఏమైన గాడు. అతడు తనను తాను ఏమి చేసుకొంటే అదే అవుతాడు. తనను తాను చేసుకొన్నదానికంటె మనిషి ఇతరంగా ఏమీ కాడు ఈ విధంగా, దేవుడు లేడు గనుక, మానవ స్వభావాన్ని ముందుగా ఊహించేవారు ఎవరూ లేరు కనుక, మనిషి ముందు ఉంటాడు. ఆ తరవాతనే మానవస్వభావాన్ని సృష్టించుకొంటాడు మానవుడు ఉన్నాడు - ఈ ప్రపంచంలోకి ఉద్గమించాడు - దూకాడు - అంతే. ఆ తరవాత అతడు తానూహించినట్లెల్ల తయారయ్యాడని అర్థం కాదు. ఊహించడమంటే మనస్సులో ఏదో భావిలక్ష్యాన్ని ఉంచుకొని, దానిని చేరడానికి ఉద్దేశించడమవుతుంది. అస్తిత్వవాదంలో భవిష్యత్తు ఒక అచుంబితకన్య. అనావిద్ధమౌని. దీనిని ఆంగ్లంలో (Virgin future) అంటారు. అలాంటప్పుడు ముందుగా ఊహించడమనే ప్రశ్నే లేదు. అందుకని ముందుగా ఒక లక్ష్యాన్ని పెట్టుకోవడమన్న ప్రశ్న ఉత్పన్నం కాదు. ముందుగా ఊహించడమే జరిగితే - ఊహించేదంతా భావనలే కనుక, భావనలంటే సారం కనుక - సారం అస్తిత్వం కంటె ముందు అవుతుంది. అందుకని మనం ఊహించడ (Conceive) మనే పదం వాడకుండ, సంకల్పించడం (Will) అనే పదం ఉపయోగించి, మానవుడు ఉద్గమించిన తరవాత, అస్తిత్వం తరవాత, తనను తాను 'సంకల్పించు' కొంటాడు అని చెబుదాము. సంకల్పించుకొన్న రీతిలో అతడు తయారవుతాడు. అంటే తనను తాను సృష్టించుకొంటాడు. (ఒక పద్యాన్నిగాని, చిత్రాన్నిగాని రచించేటప్పుడు - సృష్టించేటప్పుడు, రచయితకు చిత్రకారునికి ఎటువంటి మెరుపు దూకిపడనున్నదో ముందుగా తెలియదు సృష్టి అంటే అది. ఆలోచించి వ్రాసేదంతా సృష్టికాదు). అందుకని మనిషి తనను తాను సృజించుకొన్న (Make) దానికంటె, భిన్నం కాదు. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే అస్తిత్వం దత్తాంశం (Given). దానితో ఆడుకొంటాడో పాడుకొంటాడో, దానిని ఏమి చేసుకొంటాడనేది అతనిపని, అతని చేతలను.

అస్తిత్వ సత్యం :

అస్తిత్వవాదం అంతరంగ జీవితానికి అధిక ప్రాముఖ్యాన్నిస్తుంది. ఎంత ప్రాముఖ్యాన్నిస్తుందంటే దాదాపుగ

వస్తుగత ప్రపంచాన్ని (Objective world) పూర్తిగా విస్మరిస్తుంది వ్యతిరేకిస్తుంది. అస్తిత్వవాదం ఆభిమానించే అంతరంగ ప్రపంచాన్ని మనం ఆత్మిక ప్రపంచం (Subjective world) అనవచ్చు ఆత్మిక ప్రపంచానికి సంబంధించిన అనుభవాలు చిత్తవృత్తులు, వ్యాకులతలు, నిర్ణయాలు, అవ్యవహిత అనుభూతులు. ఆత్మీయ జాగృతి (Subjective awareness) మీద దృష్టిని కేంద్రీకరిస్తుంది. ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం ఆత్మికజ్ఞానం తప్ప మరొక జ్ఞానం ఉండడానికి వీలు లేదు. మానవ జీవితానికి సంబంధించినంత వరకు అన్నిరకాల వస్తుగత జ్ఞానాన్ని (Objective knowledge), అవ్యక్తికతను (Impersonality) వ్యతిరేకిస్తుంది. ఎందుకంటె, ఆధునిక పారిశ్రామిక, శాస్త్రీయ ప్రపంచం, అందలి దార్శనికులు, శాస్త్రవేత్తలు వ్యక్తిని దిగువమెట్టుకు నెట్టివేశారు. అంటె ఆ ప్రపంచం వ్యక్తిని వస్తువు క్రింద జమ కట్టింది. వస్తువులకు అన్వయించిన సూత్రాలనే వ్యక్తులకు అన్వయించారు వస్తువుకు అర్థం చెప్పినట్లే వ్యక్తికి అర్థం చెప్పారు. యంత్రంలో తయారైన వస్తువులన్నీ ఒకే విధంగా ఉంటాయి. వాటి అన్నింటికీ ఒకే సూత్రం వర్తిస్తుంది. అలాగే జీవ, భౌతిక మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రాలు మనుష్యులందరికీ వర్తించే సూత్రాలు తయారు చేశాయి. ప్రతి వ్యక్తి ఇతరులకంటె భిన్నమనే సంగతిని మరిచిపోయాయి అందువల్ల వస్తుప్రపంచంకంటె తనకు ఉన్న భిన్నత్వాన్ని మానవుడు కోల్పోయాడు. అందుకని అస్తిత్వవాదం అస్తిత్వం యొక్క 'అనన్యత'కు, 'ప్రాథమికత'కు ప్రాధాన్యమిస్తుంది ఈ 'అనన్యత' (Uniqueness) ఆత్మజాగృతిలో, అవ్యహిత అనుభవం (Immediate experience) లో అంటే ఆలోచనా రూపం పొందని ముందటిస్థితి అయిన అనుభవంలో ఉంటుంది.

అస్తిత్వవాదులకు 'సత్యం' ఆత్మికానుభవం (Subjective experience) లో ఉంటుంది. అంటే ఈ సత్యం అనుభవించడం ద్వారా తప్ప, అనుభవించే వానికి తప్ప వేరే తెలియడానికి వీలులేదు. ఈ అనుభవం అనన్యము ఏ రెండు అనుభవాలు ఒకే విధంగా ఉండవు. అనుభవం అనుభవించేటప్పుడు - అంటే భవిష్యత్తు వర్తమానంగా మారే కూడలిసమయంలో - అనుభవించేవానికే ఆదమిత్థమని తెలియదు. ఆ తెలిసీ తెలియని అనుభవమే సత్యము. అనుభవించిన తరవాత ఆ అనుభవాన్ని వ్యక్తీకరించ ప్రయత్నించేటప్పుడు, లేదా తనకు తానే ఆ అనుభవం ఏమిటో తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నించినప్పుడు, దానిని భాషారూపమైన ఆలోచనలలోకి అనువదించడం జరుగుతుంది. ఇలా ఎప్పుడైతే అనుభవం, అనుభవస్థితినుంచి ఆలోచనస్థితికి మారుతుందో దాని అనన్యత (వైలక్షణ్యం, విశేషాలు) పోయి, సామాన్యలక్షణాన్ని (General character) సంతరించుకొంటుంది. అందుకని అనుభవాన్ని యథాతథ అనుభవరూపంలో అనుభవించవలసిందే తప్ప తెలిసికోలేము. ఎందుకంటె అనుభవంలోని అస్తిత్వం పోయి 'సారం' మిగులుతుంది

అస్తిత్వం దత్తాంశము. ఈ అస్తిత్వం ఒక్క 'అహం' (I) విషయంలోనే అనుభవంలోకి వస్తుంది. మిగతా వస్తుజాలానికి ఏదో ఒక అర్థంలో అస్తిత్వం ఉంటుంది. నేను (I) నా అస్తిత్వాన్ని అనుభవించిన అర్థంలో నాకంటె భిన్నమైనవి (పశువులు, చెట్లు, పక్షులు) తమ అస్తిత్వాన్ని అనుభవించవు. ఎలాగంటే: 'నేనేమిటి?' అనే ప్రశ్న అర్థవంతమైనదంటాను గాని, 'నేను ఉన్నానా?' అనే ప్రశ్న బుద్ధి తక్కువ ప్రశ్న అంటాను. నేను వేరు నా అస్తిత్వం వేరు కావు. అస్తిత్వం ఉన్న ఏదో ఒక వస్తువును అనుభవించినట్లు నన్ను నేను అనుభవించను. నన్ను నేను అనుభవించడమంటే నా అస్తిత్వాన్ని అనుభవించడమే. ఒక వస్తువు దాని రంగు రుచిలాంటి గుణసముదాయము. ఆ వస్తువునుంచి దాని గుణాలు తీసివేస్తే అక్కడ ఏమి మిగులుతుంది? అక్కడ 'దాని-లో-అది' (Thing-in-itself) ఉంటుందని భావిస్తాము. 'దాని-లో-అది' అంటే ఖాళీ అయిన భావరూపము. అంటే ద్రవ్య, గుణ, రహిత వస్తురూపము. అయితే ఈ విషయం 'నేను' (I) కు వర్తించదు. నాలోనుంచి నా గుణాలను తీసివేసినా నేను మాత్రం ఖాళీ భావరూపాన్ని పొందను. ఎందుకంటే 'నేను'కు (అహంకు) వస్తువులకు మాదిరి లక్షణాలు లేవు. 'నేను'కు ఉన్నది ఒక్క అస్తిత్వం తప్ప మరి ఏ ఇతర లక్షణం లేదు. అసలు అస్తిత్వమే నేను.

చేతనాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి రెండురకాల అస్తిత్వం మధ్య తేడా తెలుసుకోవాలి. దాని-లో-అది' (being in-itself = en Soi), 'దాని-కై-అది' being-for-itself) అని రెండు అస్తిత్వాల మధ్య తేడా చెబుతాడు సార్త్రె. 'దాని-లో-అది' కేవల అస్తిత్వము. అది తనతో తాను ఒకటైనది. అది తనకంటె భిన్నం కాదు. అగ్రాహ్యమైనది. అపారదర్శకము. నిరపేక్షము. (No reference). ఈ అస్తిత్వం మామూలుగ వస్తువులకుండే అస్తిత్వము. ఇది జ్ఞానేంద్రియాలకు అందుతుంది. అంటే కనిపిస్తుంది, వినిపిస్తుంది. దీనికి భిన్నంగా రెండవరకం అస్తిత్వం-అంటే 'దాని-కై-అది' ఉంది. దీనిని మనం మామూలుగా చేతనం అని పిలుస్తాము. ఇది కనిపించనిది.

వివరించలేనిది. 'దాని-లో-అది' అచేతనము. 'దాని-కై-అది' చేతనము. దాని-లో-అది వెలితిలేని రాశీభూతము; దీని పరిధులను, పరిమితులను 'దాని-కై-అది' నిర్ణయిస్తుంది. 'దాని-కై-అది' తనను తాను బాహ్యంగా, మిథ్యంగా ఉంచుతుంది. తనకు తాను దూరమైనప్పుడే, తననుంచి తాను వెలుపలికి జరిగినప్పుడే, తనని శూన్యం విభజించగలుగుతుంది. తనలో తాను ఉన్నంతసేపు తనని శూన్యం విభజించలేదు. అసలు 'దాని-కై-అది' - అంటే చేతనం - ప్రతిషేధం ద్వారా వ్యక్తమవుతుంది. [అంటే ప్రతిషేధమంతా అవచ్ఛేదకమే (All determination is negation అనే హెగెల్ సిద్ధాంతం (నేతి నేతి సిద్ధాంతం) ద్వారా అర్థం చేసుకోవాలి.] మనం సచేతనులమయ్యేటప్పుడు అస్తిత్వం వెలుపలికి, బాహ్యంగా ఉంచేస్తాము. అలా ఉంచడం వల్ల ఏమీ కాకుండా పోతాము అంటే శూన్యమవుతాము. ఈ శూన్యంనుంచి చేతనాన్ని కోల్పోవకుండ తప్పించుకోవడానికి, ముక్తిని బడయడానికి, 'దాని-లో-దాని-కై-అది' (Pour-soi-en soi) సాధించడానికై ఆశిస్తాము.

'దాని-కై-అది' జ్ఞానసంబంధమైనది. ఎరగడమంటే నిష్పన్నమే అదే అస్తిత్వం. మానవుని చేతనం ప్రపంచాన్ని సృష్టించదు. ప్రపంచాన్ని తెలియజేస్తుంది. మనిషిని ప్రపంచంలోని ఇతరవస్తువులనుంచి వేరుపరిచేది ఈ చేతనమే. చేతనం వస్తువు గాదు. వస్తువును ఎరగడము. చేతనం ఉన్నదీ అంటే అది ఏదో ఒకవస్తువుకు సంబంధించిన చేతనమే అయిఉంటుంది. అంటే అది బాహ్య ప్రపంచం మీద తన ఉనికి కోసం ఆధారపడి ఉంటుంది. వస్తువులేక చేతనం లేదు. అంటే నిర్విషయక చేతనం ఉండదు. అయితే చేతనం తనకు తనను ఎరుకపరుచుకోలేదు. అంటే తనకు తాను కర్మ (Object) కాలేదు. దేనినో ఒక దానిని గురించి ఆలోచిస్తున్న అనుభవం మనిషికి ఉంటుంది. తన స్వంత అనుభవానికి సంబంధించిన చేతనం ఉంటుంది కాని 'నేను అనే అనుభవం' (Experience as I) - అదేమిటి? అది శరీరం కాదు. జ్ఞానేంద్రియాలు కాదు. మరి వేర్పాటు ఎవరివల్ల వచ్చింది? 'శూన్యం వల్ల', అంటాడు సార్త్రె.

మనిషి ఒట్టి ఆలోచించే గొట్టం మాత్రమే కాదు. ఆలోచనాచైతన్యానికి అడుగున ఆలోచనాత్పూర్వచేతనం ఉంది. మానవుని 'అహం' అవిమర్శక చేతనంనుంచి ఉద్భవిస్తుంది. ఆ స్థితిలో 'నేను' గాని మరొకటిగాని ఉండదు. అది వ్యక్తిక భూమిక లేక ఆశ్రయము. 'సారం' ఎప్పుడూ మారనిది, కాని మానవుడు ఎప్పుడూ మారుతూ ఉంటాడు. ఇప్పుడున్నట్లు అతడు ఎప్పుడూ లేడు, ఉండడు. అతనికి శాశ్వతత్వంతో సంబంధం లేదు. అందుకని అతడెప్పుడూ తనను తాను స్రవంతినుంచి ప్రతిషేధం (Negation) ద్వారా పరిచ్ఛేదం గావించుకొంటూ ఉంటాడు. ఈ విధంగా 'సారం' లేదు. అస్తిత్వం మాత్రమే ఉంది. అస్తిత్వం అంటే పరివర్తనము.

స్వేచ్ఛ, బాధ్యత, విలువలు:

స్వేచ్ఛాబాధ్యతలు అస్తిత్వవాదంలో చాలకీలకపాత్రను వహిస్తాయి. ఇంతవరకు చెప్పినట్లు, అస్తిత్వవాదం వ్యక్తి అస్తిత్వానికి, ఆత్మీకతకు ప్రాధాన్యాన్ని ఇవ్వడంతో, స్వేచ్ఛాబాధ్యతలు ప్రముఖస్థానాన్ని ఆక్రమిస్తాయి. అస్తిత్వవాదానికి మానవుని విజయాలన్నా, అతని సంస్థల (Institutions) న్నా, అవ్యక్తి ప్రకృతిప్రపంచమన్నా ఆసక్తి లేదు. వ్యక్తి తనకు తానుగా తీసుకొనే నిర్ణయాలు (Decisions, చేసే ఎంపికలు (Choices), కల్పించుకొనే విలువల యెడ మాత్రమే దీనికి ఆసక్తి ఉంది.

స్వేచ్ఛ అనేది అర్థం చేసుకొని తెలుసుకొనేది కాదు. అనుభవించి తెలుసుకొనే సత్యం మాత్రమే. దానిని అనుభవించగలిగితే అతనికి అనంతస్వేచ్ఛ ఉంది. మానవుని అంతర్గత స్వభావ, ఆవశ్యకతలను, అవసరాలను తీర్చడమే స్వేచ్ఛ. నిజమైన ఆత్మాభివ్యక్తీకరణమే స్వేచ్ఛ. అది వ్యక్తమయ్యే అనేకానేక అవకాశాలలో కొన్నింటిని ఎంపిక చేసుకోవడంలో, నిర్ణయాలు తీసుకోవడంలో, ఆ నిర్ణయాలకు బాధ్యత వహించడంలో నిజమైన స్వేచ్ఛ ఉంది.

ఆధునికసమాజంలో పరివర్తన విపరీతవేగంతో జరుగుతున్నది. విలువలు, ప్రమాణాలు, విశ్వాసాలు అయోమయస్థితిలో పడ్డాయి. 'మనం ఎటువంటి మానవులుగ తయారు కావాలి?' ఏ విలువలను ఎందుకోవాలో, ఎటువంటి జీవితాన్ని దిద్దుకోవాలో తెలియని స్థితిలో, అంతరంగమంతా అల్లకల్లోలమైన స్థితిలో, 'ఎంపిక' (Choice), నిర్ణయం (Decision) చేయడం అంత తేలికైన పని కాదు.

ఈ డోలాయమాన గందరగోళ పరిస్థితినుంచి రెండు మార్గాల బయటపడవచ్చు. ఒకటి అన్వేషణ మానివేసి గుడ్డిగా ఆచారవ్యవహారాలు అంధవిశ్వాసాలలో కూరుకుపోయి, మానవసమూహంలో మునిగిపోయి అంటే పదిమందిలో తనూ ఒకడు కావడం లేదా గొర్రె మందలో ఒకగొర్రె కావడం. రెండవది, తన వ్యక్తిత అస్తిత్వసత్యంలో ఆత్మకు నూతన అర్థాలను కల్పించడం. అంటే పదిమందిలో ఒకడు కాక అద్వితీయుడుగా ఉండడము.

అస్తిత్వవాదులు మొదటి మార్గాన్ని అయథార్థమని, అది నిరాశకు (Dispair), వ్యాకులతకు దారి తీస్తుందని అంటారు.

మనిషి ఈ ప్రపంచంలోకి విసరబడిన తరవాత 'సారం' ఏర్పడుతుందనుకొన్నాము. అదెలా ఏర్పడుతుంది? ఎంపిక వల్ల. ఎన్నో అవకాశాలలో కొన్నింటినే ఎంపిక చేసుకొంటున్నాము. కొన్నింటిని వదలివేస్తున్నాము. దీనిని బట్టి ఏమిటి అర్థమవుతున్నది? ఎంపికలో స్వేచ్ఛ ఉన్నదని. ఒకడు అసలు దేనిని ఎంపిక చేసుకోకపోవచ్చు. దేనిని ఎంపిక చేసుకోకపోవడం గూడ ఒక ఎంపికే. స్వేచ్ఛ అనేది వస్తుప్రపంచానికి చేతనానికి మధ్య ఖాళీని పూరించే సాధనము.

ఎంపికలో ఒకదానిని కాదని రెండవదానిని వరించడం జరుగుతుంది ఒక దానిని కాదని రెండవ దానిని ఎందుకు ఎంపిక చేసుకొన్నట్లు? అలా చేయడానికి ఆధారం, ప్రాతిపదిక ఏమిటి? విలువ. కనుక ఈ విధంగా ఎంపికలో 'విలువ' అంతర్గతంగా ఏర్పడుతుంది. అంటే మానవుడు ఎంపికలో విలువను సృష్టించుకొంటున్నాడు. ఈ విధంగా మనిషి జీవితానికి 'విలువ', 'అర్థం' ఏర్పడతాయి. వ్యక్తి తన జీవితానికి తాను శిల్పి అవుతున్నాడు. తను శిల్పించుకొన్నదానికంటె మనిషి ఇతరం కాడు, కాలేడు. తాను తన సృష్టిఫలితము.

మనిషి యథాతథంగా ఎందుకు ఉన్నాడు? తనను తాను ఆ విధంగా శిల్పించుకొన్నాడు, మరి అలాంటప్పుడు తాను అలా ఉండడానికి ఎవరు బాధ్యత వహించాలి? బాధ్యత వహించడానికి దేవుడు లేడు. మనలను శిల్పించింది దేవుడు కాదు. ముందుగా నిశ్చితమైన ఒక వ్యవస్థ లేదు ఈ రెండూ లేవు కనుక అతనికి ముందు 'సారం' లేదు అందుకని వ్యక్తి తన యథాతథస్థితికి బాధ్యత తానే వహించాలి. తనకు తానే కాక ఇతరులకు గూడ బాధ్యత వహించాలంటుంది అస్తిత్వవాదము.

పై చర్చనుబట్టి తేలేదేమిటంటే: ఎంపిక చేసే కర్తను నేనే; ఎంపిక లేకుండ ఉండలేనివాడిని నా జీవితాన్ని తీర్చి దిద్దుకోనే స్వేచ్ఛగల కర్తను. నా జీవితలక్ష్యాలను ఎంపిక చేసుకోవడంలో నేనే కర్తను. నా స్వేచ్ఛాయుత ఎంపికకు బాధ్యత నాదే. అందుకే సార్త్రె మానవునికి స్వేచ్ఛనుంచి విముక్తి లేదు (Man is condemned to be free) అన్నాడు.

ఎంపిక, బాధ్యత వహించడం అంత తేలికైనవి కావు. వీటిని నిర్వర్తించడంలో వేదన ఉంది. వేదన ఎందుకుంటుందంటే, సంతృప్తినిచ్చే 'విలువ' లభించడం దుర్లభము. అందుకనే దీనికెంతో ధైర్యం కావాలి. అవసరమైతే పదిమందిలో ఒకడు కాకుండ. గత విధానాలను, నమూనాలను వదలివేసి తన స్వంతం మీద నిలబడాలి. యథార్థంగా తన 'సారా'న్ని తను చేసుకొనే స్వేచ్ఛే తన జీవితానికి తను అర్థం కల్పించుకొనే స్వేచ్ఛే అతని వేదన, అతని వైభవం - రెండూ అదే.

ఆత్మసిద్ధి (Self fullfilment) కి అవసరమైన నూతనావకాశాలను అందించే కొత్త పుంతలను తొక్కే ధైర్యం ఎంతమందికి ఉంటుంది? చాలమంది తమ జీవితాలను తాము మలచుకోరు. ఆ పనిని ఇతరులకు వదలివేస్తారు. అంటే తమ జీవితాలకు సంబంధించిన నిర్ణయాలను ఇతరుల చేతిలో పెడతారు. తాము ఎవరిపై విశ్వాసం ఉంచాలి? ఎవరిని నమ్మాలి? ఎలా ప్రవర్తించాలి? అనే నిర్ణయాలను మనం ఎక్కువగా మతానికీ సంఘంలో పెద్దలకూ వదలివేస్తూ ఉంటాము. ఈ విధంగా వ్యక్తి పదిమందిలో ఒకడై, అంధుడై, ఇతరుల నిర్ణయాలను శిరసావహిస్తూ పోతే అస్తిత్వం సంబంధమైన కొత్త అవకాశాలను పోగొట్టుకొంటాడు. వ్యర్థజీవితం గడుపుతాడు. అలాంటప్పుడు ఫలితాలను తప్పించుకోలేడు. ఎవరిని నిందించలేడు. ఈ విధంగా తనకున్న 'స్వేచ్ఛ'ను 'బాధ్యత'లను కాలదన్ని, పదిమందిలో ఒకడై, పరాశ్రయుడై, పరవశుడై గడిపే జీవితాన్ని 'అయథార్థజీవితం' (Unauthenetic life) అంటుంది అస్తిత్వవాదము. అది నైరాశ్యం (Despair) లో జీవించడమే, అంధవిశ్వాసంలో జీవించడమే.

ఎంపికతో విలువ అంతర్గతంగా ఉంటుంది. విలువ జీవితాన్ని అర్థవంతం చేస్తుంది - అంటే సారాన్ని ఇస్తుంది. ఇది వ్యక్తిని సంతృప్తి పరచాలి. అయితే అన్ని విలువలు అందరిని సంతృప్తి పరుస్తాయా? ఇది వ్యక్తిగత సమస్య. ఒకవ్యక్తికి సంతృప్తినిచ్చిన విలువలు రెండవవానికి అదే సంతృప్తిని కలిగిస్తాయని చెప్పలేము. కనుక మనలో ప్రతిఒక్కరం ఎవరికి సంతృప్తినిచ్చే విలువలను వారు వెతుక్కోవలసి ఉన్నది. మరి ఇది 'నైతిక శూన్యత'కు దారి తీయదా? తీయదని సమాధానము. ఎలా? అసలు మానవాళిలో ఒక అంతర్గత ప్రాథమిక ఐక్యత ఉంది. అందుకని ప్రతిఒక్కరు, తమతో తాము, ఇతరులతో తాము నిర్మాణాత్మకంగా ఎలా ప్రవర్తించాలనే సమస్యను ఎదుర్కొంటారు. అందువలన యథార్థంగా జీవించాలని ప్రయత్నించే వివిధవ్యక్తులు ఎన్నుకొనే విలువలు కమ్యూ

నాలలో అంతర్గతసాతత్యం ఉంటుంది. ఈ విధంగా ప్రొటాగరస్ * విలువలరాహిత్యంనుంచి బయటపడతాము.

అంతేగాక, అస్తిత్వవాదం ఒకరియెడ ఒకరికి ఉన్న కర్తవ్యాలను, విధులను నొక్కిచెబుతుంది. ముఖ్యంగా ఇందులో గమనించవలసింది జీవితాన్నుంచి నీవు ఏమి పొందావని కాక, జీవితానికి నీవేమి ఇచ్చావని ఆలోచించాలి. సామాజికంగా నిర్మాణాత్మకమైన విలువలను మనం పండించుకొన్నప్పుడే మన జీవితాలు సార్థకమవుతాయంటుంది అస్తిత్వవాదము.

తమతో తాము, తాము ఇతరులతో నిర్మాణాత్మకంగా, సృజనాత్మకంగా ప్రవర్తించకపోతే సామాజికసంబంధాలు రుగ్మతలకు గురవుతాయి. రుగ్మతాసంబంధాలు వ్యక్తులను రోగులుగా మారుస్తాయి దీని మీద విశేషంగా కృషి చేసిన బ్రిటీషు మానసికరోగనిపుణుడు R. D. లేయాంగ్ ఏమి చెబుతాడో చూదాము: 'మనలో ఎవరమూ వేరు వేరు, పృథక్కృత, సంబంధం లేని వస్తువులము కాము. సంస్కృతిలోని భాగస్వాములము. లేదా సమూహాలలో సభ్యులము. కుటుంబసభ్యులము. ఈ విధంగా మనం మనకు 'అర్థవంత' మైన, 'సాకూత' మైన ఇతరుల చేత ప్రభావితులమవుతాము, వారిని ప్రభావితం చేస్తాము; మలచబడతాము, మలుస్తాము. ఇది ఒక అనంతప్రక్రియ.'

అతని దృష్టిలో ఈ 'పరస్పరచర్య' మనుషులు ధరించే కొన్ని 'ఆచ్ఛాదనల' (ముసుగుల) మీద, ఆడే 'నటనల' (Games) మీద ఆధారపడుతుంది. ఈ 'ముసుగులు', 'నాటకాలు' కారణంగా వ్యక్తులు తమ అసలు రంగును, అసలు అంతరంగాన్ని, అన్వేషించడానికి ప్రోత్సాహం లభించదు. ఎప్పుడు ఇతరులు ఏమనుకొంటారోనని. ఇతరుల అభిమానానికి పాత్రులవడమెలాగా అని, ఇతరులు మననుంచి ఏమి ఆశిస్తున్నారో దానికనుగుణంగా మెలగాలని నటిస్తూ ఉంటాము ఇలా ఇతరులకోసం ఆడే నాటకం, ముసుగుల అంతిమ ఫలంగా ఒక విస్తృతమైన సర్వతోభద్రమయిన రక్షణ కవచం (Defense mechanism) ఏర్పడుతుంది. అసలు వ్యక్తి వేరు, ఈ కవచం వేరు. ఈ రెండింటి మధ్య ఖాళీ ఏర్పడుతుంది. అంటే వ్యక్తి నిలువున రెండుగ చీలిపోతాడు. చీలిన ఈ రెండు భాగాలలో ఒక దానికి రెండవ దానితో సంబంధం ఉండదు. అందుకే మనమంతా అయోమయ, గందరగోళస్థితిలో పడ్డ బీటలు వారిన జీవులంగా అయిపోయాము. మనకు మనమే కొత్తవారము. నన్ను నేను ఎరుగను. నాలోని ఒకముక్క రెండవముక్కను ఎరుగదు. నిన్ను నీవు ఎరుగవు. అంటే నీలోని ఒక ఖండం రెండవఖండాన్ని ఎరుగదు. మనం ఇతరులకు, ప్రపంచానికి, దేవునికి కొత్తవాళ్ళము. అంటె వారిని మనం ఎరగము. వారు మనను ఎరగరు. ఈ రకమైన అగాధం, చీలిక, వేర్పాటు రావడానికి కారణం గందరగోళమైన విలువలు, చోదనలు, సాంఘిక అవసరాలు, జీవన సన్నివేశాలు. ఈ చీలిక, వేర్పాటు భరించరానంతగా పెరిగినప్పుడు వ్యక్తి ముక్కలు చెక్కలవుతాడు. అదే ఉన్మాదము ఈ ఉన్మాదంలో వ్యక్తి తను పోగొట్టుకొన్న సమగ్రతను, పరిపూర్ణతను, ఏకతను, అపరిచ్ఛిన్నతను అభేద్యతను తిరిగి పొంద ప్రయత్నిస్తాడు. ఆ ప్రయత్నమే ఉన్మాదము.

అసలు మానవునిది 'దుస్థితి' అని చెప్పుకొన్నాము. దానికి మరొక అవ్యవహితమైన, బాధాకరమైన దుస్థితిని కలుపుతున్నాము. అది నాస్తిత్వము (Non-existance) లేదా శూన్యము (Nothingness). దీని అంతిమరూపమే మృత్యువు Death). ఇది ఏ మానవుడూ తప్పించుకోలేని కర్మ (Destiny). ఈ శూన్యాన్ని ఎదుర్కోవడం మానవునికి అనన్యమైన విషయము. (Unique). జీవరాసులన్నింటిలోకి మానవుడొక్కడే దానికి సంబంధించిన నిరంతర స్పృహతో జీవిస్తాడు. ప్రతిక్షణం గూడ మనం 'మనకు ఎప్పుడో ఒకప్పుడు మరణం తప్పదు,' అనే భావన అంచు మీద నడుస్తూ ఉంటాము. ఈ భావన నుంచి బయట పడలేము 'అస్తిత్వం' పూర్తిగ బోధపడాలంటె ఈ రకమైన స్పృహ అవసరము కాని ఇది మన అవ్యవహిత అనుభవానికి, అస్తిత్వానికి నూతనార్థాన్ని సంతరించి పెడుతుంది ఈ అనివార్య మృత్యువుకు సంబంధించిన స్పృహ, జీవితంలో దీని పరిణామాలు మనలను అస్తిత్వ వ్యాకులత (Existential anxiety)కు దారి తీస్తాయి. అస్తిత్వ వ్యాకులత అంటె, 'మనం అర్థవంతమైన, సాకూతమైన, సంతృప్తమైన, ప్రగాఢమైన జీవితాన్ని గడుపుతున్నామా?' అనే సమస్యకు సంబంధించిన లోతైన చింత. సార్థకమైన జీవితాన్ని గడపడం ద్వారా ఈ అస్తిత్వ వ్యాకులత, మృత్యువులను జయించవచ్చు. చావడం తప్పనిసరైతే, 'ఈ మృత్యువు, ఈ శూన్యం, నా పాలిట దుర్విధి అయింది,' అంటూ విరోధిస్తూ చనిపోదాము.

---

*ప్రొటాగరస్ 'అన్నింటికి మానవుడే కొలబద్ద' (Man is the measure of all things) అంటాడు. దీనికి అర్థం: నేను ఏది మంచిదనుకొంటే నాకు అదే మంచిది. నీవు ఏది మంచిదనుకొంటే నీకు అదే మంచిది.

అస్తిత్వవాదులు ఆధునిక మానవుని సామాజికస్థితిని తీవ్రంగా తీసుకొన్నారు. సనాతన విలువలు పడిపోయాయి. విశ్వాసం సంకటస్థితిలో పడింది. బ్యూరోక్రటిక్ రాశీ సమాజం (Mass society)లో మానవుడు విమానవు (Dehuman)డయ్యాడు. మానవ అస్తిత్వంలో 'అర్థం' లుప్తమైంది. నేటిమానవుడు విమనస్కుడు (Alienation) అయ్యాడు. తనను తానే గుర్తించలేకపోతున్నాడు. దేవుణ్ణి ఎరగలేకపోతున్నాడు. ఏకాకి అవుతున్నాడు. ప్రస్తుత ఆధునిక జీవితవిధానం, మన జీవితం 'అర్థరహితం' అనే విషయాన్ని కళ్ళకు కట్టినట్లు చెబుతున్నది. ఇదే అస్తిత్వ వ్యాకులతకు, మానసిక రుగ్మతలకు కారణమవుతున్నది. దీనినుంచి బయట పడడానికి, వ్యక్తి విలువలను నిర్వచించుకొని ఈ ప్రపంచంలో అర్థవంతంగా 'ఉండ'డానికి ప్రయత్నించాలి.

అస్తిత్వవాదులలో కొందరు ప్రముఖులు

ఇంతవరకు అస్తిత్వ వాదాన్ని గురించి సామాన్యచర్చ జరిపాము. అస్తిత్వవాదం ఒకవాదం కాదని. అనేకవాదాలని, అస్తిత్వవాదులు ఎంతమంది ఉన్నారో అన్నిరకాల అస్తిత్వవాదాలున్నాయని చెప్పుకొన్నాము. ఆ కారణాన కొందరు అస్తిత్వవాదుల దర్శనాలను విడివిడిగా పరిశీలింతాము.

కీర్ కెగార్డ్ (Kierkegard)

కీర్ కెగార్డ్ ఆధునిక అస్తిత్వవాదానికి మూలపురుషుడు. డెన్మార్క్ కు చెందిన ఈతడి రచనలు తరవాతి అస్తిత్వ వాదులకు ఆధారాలయ్యాయి. ఇతడి ఆలోచనలు ఒక పద్ధతిలో ఉండవు. అందుకని ఇతడి సిద్ధాంతాలను ఒక సమగ్ర దర్శనంగా భావించడానికి వీలు లేదు. అన్ని విషయాలను విరోధాభాసల (Paradoxes)లో చెబుతాడు. అందుకని అతనిని అర్థం చేసుకోవడం గూడ కష్టమే.

కీర్ కెగార్డ్ కు ఎదురైన ముఖ్యప్రశ్న 'క్రైస్తవుడుగా ఉండడం', ఆ తరవాత 'సమగ్రమానవుడు కావడం'అనేవి అతనికి సామాన్య అస్తిత్వంతో పని లేదు. అతనికి కావలసింది మానవ అస్తిత్వము. అతడు మనుష్యులను, అస్తిత్వంలోని ముఖ్యాంశాలను, అమర్త్య ఆత్మలను, వాటి కర్మను. దేవుని యాథార్థ్యాన్ని అర్థం చేసుకోమంటాడు.

మామూలుగా నిత్యం గుడికి వెళ్ళవచ్చే క్రైస్తవుడంటే అతనికి సానుభూతి లేదు. ఎందుకంటె అతడు తాను గుడికి వెళ్తున్నాననీ, మంచి పనులు చేస్తున్నాననీ, మంచి పౌరుడనని అనుకొంటాడు. కాని ఈ వివేచనారహిత క్రైస్తవుని మతం విమానవ (Dehunanised) మతము. అతనికి నిజంగా క్రైస్తవుడు కావడమంటే ఏమిటో తెలియదు.

కీర్ కెగార్డ్ కాలంలో హెగెల్ ప్రభావం విపరీతంగా ఉండేది దానికితడు ఎదురు తిరిగాడు. హెగెల్ ఆత్మను, సత్యాన్ని వస్తుగతం (Objective spirit) చేస్తే కీర్ కెగార్డ్ ఆత్మికతయే సత్యం (Subjectivity is truth) లేదా ఆత్మికతలో సత్యం ఉంది (Truth lies in subjectivity) అంటాడు. దీనిని మనం అర్థం చేసుకోవాలంటె కీర్ కెగార్డ్ ఆస్తికుడని, క్రైస్తవం 'దేవుడే సత్యం' అంటుందనీ జ్ఞాపకం ఉంచుకోవాలి. అతనికి దేవుడు కర్మ (Object) కాదు; అనంతమైన ఆత్మికత. కనుక ఆత్మికతయే అతని సత్యము.

హెగెల్ దర్శనం ప్రపంచానికి సంబంధించి, అనంతమైన దేవుణ్ణి గురించి ఎంతో జ్ఞానాన్ని ప్రసాదించిందని భావించేవారు. దీనిని కీర్ కెగార్డ్ ఆమోదించలేదు. సాంతమూర్తిమత్వాన్ని (Personality) గురించి చెప్పలేని హెగెల్ దర్శనం అనంతమూర్తిని గురించి ఏమి చెప్పగలుగుతుందని అతడు నిరసిస్తాడు. తలుపులు మూసుకొన్న దర్శనాలంటె అతనికి అసహ్యము. అలాంటప్పుడు మూసిన తలుపులగదిలో విషయాలు ఊపిరి ఆడక ఉక్కిరి బిక్కిరి అయిపోతాయి. అలాంటిదే హెగెల్ దర్శనము. అందుకనే అది వ్యక్తిని విశ్వంలో ఒక అనామక వస్తువును చేసింది; అతనికి ఏమీ స్వేచ్ఛ లేకుండ చేసింది. దీనిమీద అతడు ధ్వజమెత్తాడు కాని కీర్ కెగార్డ్ దృష్టిలో వ్యక్తి అనన్యుడు. అతనిని మామూలు పదాలతో, సామాన్యధర్మాలతో అర్థం చేసుకోలేము అంతేకాదు, కీర్ కెగార్డ్ దృష్టిలో వ్యక్తి పూర్తి అయిన వస్తువు కాదు. నిత్య పరిణామి. నిత్యం తనను తాను మలుచుకొనేవాడు. అది సాతత్యయత్నము. స్వేచ్ఛయేతర అతనికున్న అంతర్గత తృష్ణనుంచి ఆ ప్రయత్నం బయల్వెడలుతుంది.

కీర్ కెగార్డ్ మతంలో వ్యక్తి ఎప్పుడూ ఎంపికలు, నిర్ణయాలు చేస్తూ ఉంటాడు. తానున్న ఈ ప్రపంచం అంతా అనిశ్చితం (Uncertain) కనుక నిర్ణయాలు చేస్తుంటాడు. నిర్ణయాలు చేయడంలో రిస్కు ఉంటుంది. అయినా చేస్తుంటాడు. నా నిర్ణయాలు నావి. భగవంతుడు గాని, మరెవరు గాని నా నిర్ణయాలు చేయరు. నా స్వంత బాధ్యత మీద నేనే చేస్తాను. నాకు నిజమైన స్వేచ్ఛ ఉంది. హెగెల్ ప్రకారం 'కేవలభావం' (Absolute idea) ఒక హేతుబద్ధ ఆవశ్యకతతోడి వివృతమవుతుంది. హేతుబద్ధ ఆవశ్యకతయే

స్వేచ్ఛ. కీర్కెగార్డ్ చెప్పే స్వేచ్ఛ ఇది కాదు. వ్యక్తికి నిజమైన అవకాశాలున్నాయి. వాటిలో ఏవో అతడు ఎన్నుకొని నిర్ణయించుకొని, ఎన్నుకొన్నవాటిని యథార్థీకరణం చేస్తాడు.

కీర్కెగార్డ్ క్రైస్తవ ఆస్తికుడు. అతడు అస్తిత్వాన్ని గురించి అలాగే ఆలోచిస్తాడు. అస్తిత్వం అంటె అతనికి దేవుని సన్నిధిలో ఉండడము. దేవుని సన్నిధిలో అనుభూతి చెందడమంటె పాపి కావడమే. కనుక 'ఉండడ' మంటే పాపిగా ఉండడమే. అయితే అతడు ఈ 'ఉండడాని'కి అత్యంత విలువను ఆపాదించాడు ఈ స్పృహతో మతంలో ప్రవేశిస్తాము. ఒకసారి ప్రవేశించిన తరవాత హేతువునుంచి విశ్వాసంలోనికి పయనిస్తాము. 'ఉండడ' మంటే నాకంటే భిన్నమైన దానితో సంస్పర్శ (Contact)లో ఉండడమే. నాకంటె 'భిన్నమైన'దంటె కీర్కెగార్డ్ మతంలో దేవుడు. దేవుడు అనంతకరుణామయుడే అయినా పూర్తిగ వైధర్మ్యం కలిగినవాడు.

దేవునికి మనిషికి, దేవునికి ప్రపంచానికి, అధిప్రకృతికి ప్రకృతికి, సృష్టికర్తకు జీవికి, మధ్య పూడ్చరాని ఖాళీ ఉంది. దేవుడు సామాజిక నైతిక ప్రమాణాలకు అతీతంగా ఉంటాడు. 'మనిషి ఈ అగాధాన్ని దాటడం ఎలా?' అనే సందేహంలో పడడంతో మనిషి అస్తిత్వ వ్యాకులతను పొందుతాడు ఈ నైరాశ్యంలోని 'చేమ'ను చవి చూడని వానికి జీవితంలో 'అర్థం' లభించనట్లే - అతని జీవితం ఎంత సుఖసంతోషాలతో నిండి ఉన్నా సరే. మనిషి వేదనాభరితుడైనప్పుడు హేతువుని వదిలి విశ్వాసాన్ని కౌగలించుకొంటాడు ఈ హఠాత్ 'విశ్వాసలంఘనం' (Leap of faith)తో మనిషి అర్థరాహిత్యాన్ని, విరోధాభాసాన్ని కౌగిలించుకొంటాడు క్రైస్తవం ఇక్కడే ఒక పెద్ద అంగ వేస్తుంది. ఆ అంగ సరాసరి వెళ్ళి అర్థరాహిత్యంలో పడుతుంది - అసలు క్రైస్తవం అక్కడ ప్రారంభమవుతుంది. కీర్కెగార్డ్‌కు విశ్వాసమే ఆప్తి. దేవునికి ఎదురైనా తిరగాలి, లేదా వినమ్రుడై అయినా ఉండాలి. మనిషి క్రీస్తుకు వ్యతిరేకం లేదా అనుకూలము; సత్యానికి వ్యతిరేకం లేదా అనుకూలము అంటాడు. 'మన యుగానికి లేనిది వివేచన కాదు, రాగం' అంటాడితడు.

కారల్ యాస్పర్స్ (Karl Jaspers)

కారల్ యాస్పర్స్ మానసికరోగ చికిత్సకుడు. రోగులకు చికిత్స చేయడంలో, అందులో మనోవ్యాధిగ్రస్తులకు చికిత్స చేయడంలో అతనికి కొన్ని వినూతన అనుభవాలు ఎదురయ్యాయి: కొంతమంది రోగులను పరీక్షించినప్పుడు మనోవైద్యగ్రంథాలలో చెప్పిన సూత్రాలను యథాతథంగా వారికి అన్వయించడానికి వీలులేని తోచింది. ఎందుకంటె వారు ఆ సూత్రాలలో ఇమిడేట్టుగా లేరు. వాటికంటె భిన్నంగా కనిపించారు. వారు ఆ సూత్రాలకు ఉదాహరణలు కారు. అందుకని వారితో ఏదో వ్యక్తిక సంబంధం పెట్టుకోవలసి వచ్చింది. ఈ వ్యక్తిక సంబంధంలో శాస్త్రీయ వస్తుగత దృక్పథం విడనాడబడింది. అప్పుడు శాస్త్రీయ వస్తుగతదృష్టితో వివరించ వీలులేని ఒక క్రొత్త సత్యం, ఒక నూతనార్థం గోచరించింది.

ఇతని దృష్టిలో 'అహం' (I)ను ఇతర వస్తువులకు వలె చూడ వీలులేదు. ఎలాగంటె మిగతా అన్ని వస్తువులు 'నేను' అనే కర్తకు 'కర్మ'లు (Objects) అవుతాయి. 'నేను'కు 'నేను' కర్మ కాలేదు. ఎందుకంటె 'నేను' అనేది లక్షణ, గుణరహితము. మనం మనశ్శాస్త్రంలో 'అహం'ను కర్మగా (Object)గా, వస్తువుగా పరిగణించి విశ్లేషిస్తున్నామంటే అర్థం చేతనవిషయాల (Contents of consciousness)ను అధ్యయనం చేస్తున్నాము. 'నేను ఉన్నాను' అని చెప్పినప్పుడు 'నేను' అనేది చేతన విషయాలకంటె భిన్నమై, వాటికి కర్త (Subject)గా నిలబడుతుంది.

నేను ఉన్నాను అంటే నాకు అస్తిత్వం ఉంది. నాకు అస్తిత్వం ఉన్నదని ఎలా తెలుస్తుంది? నేను చెట్టును చూచి అది చెట్టు అని తెలుసుకొన్నాను. అంటే ఆ చెట్టుకు నేను కర్తను, ఆ చెట్టు నాకు కర్మ అవుతుంది. ఈ అర్థంలో అస్తిత్వాన్ని (అస్తిత్వాన్ని కర్మగా) తెలుసుకోలేను. మరి ఎలా తెలుసుకొంటాను? తెలుసుకోవడం అనే పదాన్ని ఉపయోగించినంతకాలం ఈ చిక్కు తప్పదు. అస్తిత్వాన్ని ఎలాగో తెలుసుకొంటాను. ప్రతీకాత్మకంగా తెలుసుకొంటాను 'దర్శనం' ద్వారా తెలుసుకొంటాను. దర్శనంలో తెలుసుకొనేది తెలుసుకొనబడేది (జ్ఞాతజ్ఞేయాలు) - రెండు వేరువేరుగా లేవు రెండూ ఒకటే. అంటే నేను, అస్తిత్వం - రెండూ ఒకటే. అయితే ఈ అస్తిత్వం ప్రతీకలు నాకు ఎలాగో సంకల్ప వికల్పాలలోను, వాంఛలలోను, చేతనచర్యల (Conscious acts)లోను గోచరిస్తాయి. నా సంకల్ప చేతన చర్యాదులు నాలోనుంచి 'స్వేచ్ఛ'గా మౌలికంగా (ఇంక దేనితోను ప్రమేయం లేకుండ) పట్టిపట్టుగా అనుభవిస్తాను. అయితే ఈ అనుభవాన్ని మనం వస్తుగతదృష్టితో పరికించి మనశ్శాస్త్రంలో విశ్లేషించవచ్చు. అలా జరిగితే ఈ 'నేను', 'స్వేచ్ఛ' భ్రమలే అవుతాయి. ఎందుకని? అలాంటప్పుడు 'నేను'గూడ ఈ వస్తుమయ ప్రపంచంలో ఒక వస్తువునై శృంఖలాబద్ధుడనవుతాను.

అప్పుడు 'నేను' లేను. 'స్వేచ్ఛ' లేదు. వస్తుగతదృష్టితో చూచినంతకాలం 'నేను' (ఆత్మ=Self) 'స్వేచ్ఛ'లను భ్రాంతికావని నిరూపించనూ లేము. వస్తుగత ప్రపంచం కంటె అనన్యమైనది లేదనే నిర్ణయానికి వస్తాము.

'నేను' లేక 'ఆత్మ' అనుభవప్రపంచం కంటె భిన్నమైన అధిభౌతికసత్యాన్ని ప్రతిపాదిస్తుందనుకొంటే మనం పప్పులో కాలు వేసినట్లే. రెండు ప్రపంచాలు లేవు. ఉన్నది ఒక్కటే. ఈ ఒకటే భౌతికప్రపంచమే కానవసరం లేదు. అస్తిత్వావిష్కారం (Existential revelation) సూచనమేరకు ఈ ప్రపంచాన్ని 'ఆత్మభాస' ప్రపంచంగా ఊహించవచ్చు. ఈ ఆవిష్కారాన్ని మనశ్శాస్త్రపరిధిలోకి తీసుకువెళ్ళరాదు ఇది వస్తుగత ప్రపంచం కంటె పరిచ్ఛేద్యమైనదేగాని అధిభౌతిక సత్యానికి మాత్రం దారి తీయదు. ఇక్కడ అధిభౌతికతకు విశేషార్థాన్ని చెప్పుకోవాలి. ఔద్దేశికంగా వస్తుగతప్రపంచానికి లక్ష్యీకృతమై, వస్తువులకు సచేతనమై ప్రపంచంలోనే ఉండడము.

యాస్పర్స్ ప్రకారం సంకల్పం (Will), ఆత్మ (Self) నుంచి పుట్టాడు. రెండూ ఒకటే. సంకల్పం తనను తానే సృష్టించుకొంటుంది. తనకు తానే చేతనమైన ఆత్మను సృష్టిస్తుంది. ఆత్మ, అస్తిత్వం, సంకల్పం - మూడు ఒకటే. కార్యోత్పాదనంలోనే అస్తిత్వం కలిగి ఉంటుంది. కార్యోత్పాదనమే (Operation) చేతనానికి సాక్ష్యము. అస్తిత్వాత్మ (Existential self)కు ఈవిధంగా చైతన్యంతో, ప్రపంచంతో సంబంధం ఏర్పడుతుంది. ఆ కారణంగా దానికి 'ఇప్పుడు-ఇక్కడ'లు ఏర్పడతాయి. అంటె చారిత్రక సన్నివేశంతో ఒక స్థానాన్ని ఆక్రమిస్తుంది. ఇతర అస్తిత్వాలతో అది సంబంధం పెట్టుకొంటుంది. ఈ సన్నివేశం స్వీయసృష్టి (Self creation)కి దారితీస్తుంది.

'నేను ఉన్నాను', సందేహం లేదు. 'నేను చేయబోయే పనులమీద నా ప్రభావం ఉంది',-సందేహం లేదు. అయితే నాకు ఇంకొక విషయం గూడ స్పష్టమవుతున్నది. నేను పూర్తిగా, నా అంతట నేను, ఎవరి ప్రమేయం, సంబంధం లేకుండ చేస్తున్నాననుకోవడం లేదు. అనిబద్ధ, పరమ (Unconditional and obsolute) అస్తిత్వంతో నాకు అనివార్యసంబంధం ఏర్పడుతున్నది. పరమంతోడి సంబంధం యాస్పర్స్ చెప్పిన 'పరిమితిస్తున్న సన్నివేశాలు' (Limiting situations)ను స్పష్టం చేస్తున్నది. ఈ సన్నివేశాల ద్వారా, ఆనుషంగిక పోరాటం, అపరాధం, మరణాల స్పృహలో అస్తిత్వాత్మ పరిమితులను గ్రహిస్తాము. అయితే 'పరమా'న్ని 'కేవలా'న్ని పురాణాలలో [illegible]వటుగా వాచికంగా తీసుకోవడానికి వీలు లేదు. 'పరిమితిస్తున్న సన్నివేశా'లలో ఈ భావాలను (పరమ, కేవల) గూఢాక్షరాలుగ, ప్రతీకలుగ మాత్రమే అనుభవిస్తాము సరిగా చెప్పాలంటె పరమాన్ని తెలుసుకోవడానికే వీలులేదు. ఈ ప్రతీకాత్మకానుభవం ఈ ప్రపంచంలోని మన జీవితానికి లోతును, అర్థాన్ని ప్రసాదిస్తుంది.

జీన్‌పాల్ సార్త్రె (Jean paul sartre)

అస్తిత్వవాదంలో విభిన్న ధోరణులున్నాయని చెప్పుకొన్నాము. అందులో రెండు ధోరణులు ముఖ్యమైనవి. ఒకటి ఆస్తిక అస్తిత్వవాదము; రెండు నాస్తిక అస్తిత్వవాదము. మొదటికోవకు చెందినవారు కీర్కెగార్డ్, కారల్ యాస్పర్స్, గేబ్రిల్ మార్సెల్, యునామ్యునోలు. రెండవ వర్గానికి చెందినవారు: హైడగెర్, సార్త్రె ఇంకా ఇతర ఫ్రెంచ్ అస్తిత్వవాదులు. ఇందులో ఏ ఒక్కరికంటెగూడ అస్తిత్వవాదం బహుళప్రచారంలోకి వచ్చింది సార్త్రె మూలాననే.

అసలు అస్తిత్వవాదం బహు జటిలమైన సాంకేతిక దర్శనము. దీని సాంకేతికనిపుణులు, దార్శనికులు తప్ప అన్యులు అర్థం చేసుకోలేరంటాడు సార్త్రె. వివిధ అస్తిత్వవాదులు తమతమ సాంకేతిక పారిభాషిక పదజాలంతోనే తమతమ సిద్ధాంతాలను వివరించారు. ఈ బాటలోనే సార్త్రె తన వాదాన్ని (Existentialism and Humanism), ఇంకా (Being and Nothingness) అనే గ్రంథాలలో వివరించాడు. అయినా మరొక బాటలో - అంటె కాల్పనిక సాహిత్యం ద్వారా- ఎక్కువగ ప్రచారం చేశాడు. ముఖ్యంగా ఇతని (Nausea) అనే నవల అస్తిత్వవాద ప్రతిపాదకము. ఈ నవలెకాత్ర (The Age of Re son), Iron in the soul, The reprive (ఇవి నవలాత్రయం. చదవదలచుకొన్నవారు ఈ మూడింటిని ఈ వరుసలోనే చదవాలి). ఈ నవలాత్రికంలో, "మనలను 'ఆనువంశికత' (Heridity) 'పరిసరాలు' (Environmenr) నియతం చేయడం లేదు; యాంత్రిక నియమాలతో జీవితాన్ని అర్థం చేసుకోలేము; మన జీవితార్థాన్ని, విధిని, కర్మను ఎన్నుకొనే, సాధించే పూర్తిస్వేచ్ఛ మనకు ఉంది, అని ప్రతిపాదించాడు. ఇతని నాటకాలు 'The flies' 'No exit and flies', 'The shadows', 'The chips are down', 'The devil and the good lord' మొదలైనవి అతనికి విస్తృతంగా పేరు తెచ్చిపెట్టాయి. ఇంకా ఈ దారిలోనే నడిచినవారు ఆల్బర్ట్ కాము (Albert camus), ఫ్రాంట్జ్ కాఫ్కా (Frantz kafka)లు అనే నవలాకారులు. ఆల్బర్ కాము రచనలు The outsider,

The plague, The fall, The rat లు. కాఫ్కా రచనలలో అస్తిత్వ ప్రతిపాదకాలు 'The trial', 'The castle' అనే నవలలు. ఈ ముగ్గురు నవలల ద్వారా అస్తిత్వవాదాన్ని ప్రతిపాదిస్తే, ఆడెన్ (Auden), ఇలియట్‌లు పద్యం ద్వారా, సెజానే, వాన్‌గాగ్, పికాసో, షాగల్, డిషిరియోలు చిత్రలేఖనం ద్వారా అస్తిత్వవాదాన్ని ప్రతిబింబించారు.

వీరి సమస్య అస్తిత్వమూలకాలైన వ్యక్తిక అంతరంగానుభవ అనన్యత, మానవదురవస్థ (Human predicament), 'అస్తిత్వవేదన' (Existential anxiety) లను అభివ్యక్తం చేయడం ఎలా? మామూలు మాటలు, భాష పనికిరావు. ఎందుకంటె మాటలు భాషల్లో 'బుద్ధిపాలు' ఎక్కువ అందుకనే భాషద్వారా హేతుబద్ధ విషయాలను, సూత్రాలను మాత్రమే అర్థం చేసుకోగలుగుతాము. మరి వీరు చెప్పదలచుకొన్న విషయాలు అనన్యమైనవి, అసాధారణమైనవి, సూత్రాలకు, హేతువుకు చిక్కనివి, భాషకు అందనివి. అందుకని అత్యంత సృజనాత్మకాలైన అంతర్బుద్ధి (Insight) ప్లావితాలైన కళాసాహిత్యరూపాల ద్వారా ఆ 'అనన్యత'ను అభివ్యక్తం చేయవచ్చునని భావించారు. ఫలితమే వారి కాల్పనిక సాహిత్యం, కళాఖండాలు. అందుకే అస్తిత్వవాదం వ్యక్తిగతలేఖలకు, డైరీలకు, స్వీయచరిత్రలకు, నవలలకు, నాటకాలకు, చిత్రలేఖనానికి ప్రాముఖ్యత ఇచ్చింది. దీనిలో ముఖ్య ఉద్దేశం, వ్యక్తి పొందిన అనుభవాన్ని, చెక్కుచెదరకుండ ఏ మార్పుకు లోనుకాకుండ, యథాతథంగా, ఉన్నది ఉన్నట్లుగా, శ్రోత ద్రష్టల అంతరంగానుభవంగా ప్రతిష్ఠించాలి. మామూలుగ అయితే మనం ఎప్పుడూ ఎదుటివాని అనుభవాన్ని ఏ మార్పు లేకుండ, దాని అనన్యతతో సహా, అర్థం చేసుకోలేము. అందుకే వీరు బౌద్ధిక విశ్లేషణను విశ్వసించక బెర్గ్‌సన్, షేలింగ్ అంతర్దృష్టి (Insight)కి ప్రాముఖ్యత నిస్తారు. వివేచన (Reason) ద్వారా జీవితం అభివ్యక్తం కాదని అస్తిత్వ విశ్లేషణం (Existential analysis) ద్వారా మాత్రమే వ్యక్తమవుతుందని వీరి భావన.

అస్తిత్వవాదం నైతికశూన్యతకు దారి తీస్తుందని విమర్శ బయలుదేరింది. ఎందుకంటె సనాతన నీతివాదులను సార్త్రె తన నవలలో అపసామాన్యవ్యక్తులుగా చిత్రిస్తాడు. Age of reason అనే నవలలో నాయకుడు ఒక కళాశాలలో ఆచార్యుడు. అతని ఆదర్శం పూర్తి స్వేచ్ఛ అతడు తన రాత్రి జీవితాన్ని ఎక్కువగ నైట్ క్లబ్‌లలో గడుపుతాడు. అతని కొక కడుపుతో ఉన్న ఉంపుడుగత్తె ఉంటుంది. మరి ఆమెను పెళ్ళి చేసుకోవడానికి మాత్రం అతడు ముందుకు రాడు. అంటే అతడు స్వేచ్ఛ పేరుతో బాధ్యతలు స్వీకరించని సనాతనుడు ఇతని నవల్లో పరపీడన కామం (Sadism), స్వపీడనకామం (Masochism), సజాతిలైంగికత (Homosexuality)ల వర్ణన విపులంగా ఉంటుంది. సదాచారాలను, సుగుణాలను ఉన్నతంగా భావించే సనాతన నీతివాదుల కంటె భిన్నదృక్పథాన్ని అవలంబిస్తాడు.

సార్త్రె సృష్టిలో మానవునికి వెలుపల విలువలు లేవు. విలువలను మనిషి సృష్టించాడు. వాటికి విషయగతమైన శాశ్వత ప్రాతిపదిక ఏమీ లేదు. తనను తన విలువలను సృష్టించుకొనే స్వేచ్ఛ మనిషికి ఉంది. మరి ఈ అర్థంలో మనిషి ఏపని చేసినా తప్పు లేదు. మనిషి నిజంగా మంచి చెడులకు బాహ్యుడు. అయితే దీనితో అతని బాధ్యత పెద్దదవుతుంది. అస్తిత్వం సారం కంటె ముందు కనుక, మనిషి తనను తాను సృష్టించుకొంటున్నాడు గనుక, తనను తాను ప్రక్షేపించుకొంటున్నాడు గనుక, తన 'విధికి' తన 'కర్మ'కు బ్రహ్మ కాక తనే 'కర్త' అవుతున్నాడు కనుక, అతని ప్రతి చేష్టకు, పనికి అతనిదే పూర్తి బాధ్యత అవుతుంది. తనకు తాను బాధ్యత వహించవలసి ఉంటుంది. ఇక్కడ మనం గమనించవలసింది తనకు తాను బాధ్యత వహించడమంటే అందరికీ బాధ్యత వహించడము. అతడు తనను తాను సృష్టించుకొంటున్నాడంటె, ప్రతి ఒక్కరు తమను తాము ఎంపిక చేసుకొంటున్నారు. దీనిని బట్టి అతని కోసం అతడు ఎంపిక చేసుకొంటున్నాడంటే అతడు అందరి కోసం ఎంపిక చేసుకొంటున్నాడన్నమాట దీనినో దానినో ఎంపిక చేసుకొంటున్నాడంటె ఎంపిక చేసుకొన్నదానికి విలువ అబ్బింది. అతనికి విలువైనది, మంచిది అందరికీ విలువైనది, మంచిది అవుతుంది. అస్తిత్వం సారంకంటె ముందు కనుక నన్ను నేను సృష్టించుకొంటూపోతే-అంటే నా ప్రతిమను నేను మలచుకొంటూపోతే, నేను మలిచిన ప్రతిమ అందరికీ ప్రామాణికమవుతుంది. ఈ విధంగా నా బాధ్యత నావరకేకాక మానవాళికి మొత్తానికి సంబంధించినదవుతుంది. నాకు పెళ్ళి చేసుకొని పిల్లల్ని కనాలని ఉంది. అంటే నేను ఏకపత్నీవ్రతాన్ని ఎంపిక చేసుకొన్నాను. నేను ఈ వ్రతానికి బద్ధుడనవుతున్నానంటె నా అంతర్గత ఉద్దేశం అందరూ ఏకపత్నీవ్రతులు కావాలనే. అలా వారంతా ఏకపత్నీవ్రతం అవలంబించకపోతే నా ఏకపత్నీవ్రతం ఏమవుతుంది? అలాగే నేను దొంగతనం చేయరాదనే నిర్ణయం తీసుకొన్నానంటే నేను అందరి తరఫున ఆ నిర్ణయం తీసుకొన్నాను. అలాగే నేను కమ్యూనిస్టు పార్టీలో చేరానంటె, నా ఉద్దేశం అది అందరికీ మం

అందరూ అందులో చేరాలని. నాకోసం నేను నిర్ణయం తీసుకోవడంలో ఆ నిర్ణయం ప్రాథమికంగా అందరికోసం తీసుకొంటున్నాను. ఈ విధంగా నా బాధ్యత బృహత్తరమైనది. నాకు నేను బాధ్యుడను; అంతే కాదు. మానవునికే బాధ్యుడను. నేను ఒకరకం మానవప్రతిమను. నేను 'ఉండవలసి'నట్లు నన్ను నేను మలచుకొంటున్నాను. నన్ను నేను మలచుకోవడంలో మనిషినే మలుస్తున్నాను.

ఇది అస్తిత్వవాదులు వాడిన 'వేదన' (Anguish), 'విసర్జన' (Abandonment), 'నిరాశ' (Despair) లాంటి పదాలను అర్థం చేసుకోవడానికి పనికి వస్తుంది. అస్తిత్వవాదం ప్రకారం మనిషి 'వేదన'లో ఉంటాడు. 'వేదన' అంటే ఏమిటి? మనిషి ఏదైన ఒక నిర్ణయాన్ని తీసుకొన్నప్పుడు - ఆ నిర్ణయం చేయడం ద్వారా, తనను తాను మలచుకోవడంతోపాటు మానవాళికే శాసనకర్త అయ్యానని గుర్తించినప్పుడు - పరమ, సంపూర్ణ బాధ్యతలనుంచి తప్పించుకోలేడు. అంతటి ప్రగాఢబాధ్యతతో బరువు ఎక్కువై 'వ్యాకులత' (Anxiety) లేదా 'వేదన' పొందుతాడు. కొంతమంది మాకు అలాంటిదేమీ లేదంటారు. కాని అది శుద్ధ అబద్ధము. కాకపోతే వారు ఆ వేదనను కప్పి పుచ్చుకొంటారు. వారు, మాకోసం మేము నిర్ణయాలు తీసుకొంటున్నాము. కాని ఇతరుల కోసం కాదు,' అని అంటున్నారు. 'అందరూ అలాగే అనుకుంటె ఏమవుతుంది?' అని వారిని అడిగితే 'అందరూ అలా చేయరుగా?' అంటారు వారు. ఎలాగంటె వెనకటికి ఒక రాజుగారు ఒక ఊరిలోని వారందరిని సంతర్పణ కోసం పాలు తెమ్మంటె, 'నేను ఒక్కడినే కదా నీళ్ళు పోసేది, అందరూ పాలే పోస్తారు', అని భావించినట్లు ఉంటుంది. అందరూ నీళ్లు తెస్తే ఏమవుతుందని అతనిని అడిగితే, 'అందరు అలా ఎందుకు చేస్తారు?' అని అతడంటాడు. అంటె అతని ఉద్దేశం మిగతా అందరూ పాలు తేవాలనే. అంటె అందరి తరపున అతడు నిర్ణయం తీసుకొన్నాడు. 'నా కోసమే నేను నిర్ణయం తీసుకొంటున్నాను, ఇతరుల కోసం తీసుకోవడం లేదు'-అనే కలత పెట్టే ఆలోచన నుంచి తనను తాను మోసగించుకొంటే తప్ప తప్పించుకోలేడు. ఏ ముసుగు ద్వారా తప్పించుకోవాలనుకొంటున్నాడో, ఏ అబద్ధం ద్వారా తప్పించుకోవాలనుకొంటున్నాడో, ఆ ముసుగు ఆ అబద్ధం అతని వేదనను బయలు పెడతాయి. ఎందుకంటె అసలు మిథ్యాభాషణం దేనిని నిరాకరిస్తుందో ఆ సార్వత్రిక విలువ అంతర్గతంగా అందులోనే ఉంది.

నేను మానవాళి తరపున నిర్ణయాలు తీసుకొంటున్నాను. నేను నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి తగిన వ్యక్తిననడానికి ఋజువు ఏముంది? ఒకవేళ ఏదైన దేవి చెప్పిందందామా, అది దేవి చెప్పిందో లేదో గూడ నిర్ణయించవలసింది నేనేనాయె. ఒకపని మంచిదన్నానంటె, 'ఆ పని మంచిది, చెడ్డది కాదు,' అని నిర్ణయించింది నేను. అయినా ప్రతిక్షణమూ ఇతరులకు ఆదర్శప్రాయంగా ఉండే పనులనే నేను చేయవలసి ఉంది. ఈ ప్రపంచంలో ఎవడు ఏది చేసినా, మానవాళి అంతా తన ప్రవర్తన మీద ఆధారపడి నడుస్తుందన్నట్లు భావించి చేస్తాడు. కనుక ప్రతివాడు ప్రశ్నించుకోవాలి; మానవాళి అంతా నా ప్రవర్తన మీద ఆధారపడి దిద్దుకొనేవిధంగా ప్రవర్తించే హక్కు నాకు ఉన్నదా? ఈ ప్రశ్న వేసుకోనివాడు 'వేదన'ను కప్పి పుచ్చుతున్నాడు. ఒక పనిని చేయడానికి అనేక అవకాశాలు ఉంటాయి. అందులో ఒక అవకాశాన్ని ఎంపిక చేసుకొన్నామంటే, ఎంపిక చేసుకోవడం వల్లనే ఆ అవకాశానికి విలువ వచ్చింది. ఈ నిర్ణయాలు తీసుకోవడంలోనే ప్రతివానికి వేదన ఉంది. ఈ వేదనలోనే ఇతరులయెడ తనకున్న 'బాధ్యత' అభివ్యక్తమవుతుంది.

అస్తిత్వవాది వాడే మరొక పదం 'విసర్జన' (Abandonment). ఇక్కడ 'విసర్జన' అంటే దేవునికి అస్తిత్వం లేదనడము. అతడి అభావం ఆధారంగా ఫలితాలను చివరివరకు తీసుకొనిపోవటము. 'దేవుడు లేనట్లయితే ప్రతిదీ అనుమతించబడుతుంద'న్నాడు డాస్టోవస్కీ. ఇది అస్తిత్వవాదానికి ఆరంభము. దేవుడు లేకపోతే మనిషి 'అనాథ' అవుతాడు. ఎందుకంటె అతనికి బయట, లోపల గూడ ఆధారపడడానికి ఏమీ లేదు. ఆలంబనమే లేదు. వెంటనే అతనికి తను కారణం లేకుండ ఉన్నట్లు అర్థం అవుతుంది. 'అర్థం' (సారం) కంటె, అస్తిత్వం ముందు కనుక మనిషి చర్యలను వివరించడానికి మానవ స్వభావ, ప్రమాణాదులేమీ లేవు. అంటే పూర్వ నిశ్చితమైనదేదీ లేదు. అంటె మనిషికి 'స్వేచ్ఛ' ఉంది. అసలు మనిషే స్వేచ్ఛ దేవుడు లేడు గనుక, మానవప్రవర్తనను నిర్దేశించే చోదనలు, విలువలు, ప్రమాణాలు ఏమీ లేవు. కనుక మనకు 'ముందు, వెనుకలు' గూడ లేవు. ఏ అర్థమూ విలువ లేవు. ఏ కారణం లేకుండ మనం ఇక్కడ 'ఏకాకుల'గ వదలివేయబడ్డాము. ఇదే సార్త్రి 'మనిషికి స్వేచ్ఛ నుంచి విముక్తి లేదు.' (Man is condemned to be free) అనడంలో అర్థము. విముక్తి లేదు. ఎందుకంటె అతడు తనను తాను సృష్టించుకోలేదు. అతడు త్రోయబడ్డాడు. అప్పుడతడు స్వేచ్ఛలో ఉన్నాడు. ఆ క్షణంనుంచి అతడు చేసిన ప్రతిదానికి అతడే బాధ్యత వహిస్తున్నాడు. కనుక అస్తిత్వవాది చెప్పేదేమంటే ప్రతి మనిషి ఏ ఆధారం

లేకుండ. ఏ సహాయం లేకుండ ప్రతి క్షణము తనను తాను మలచుకోవడం, సృజించుకోవడం తప్ప గత్యంతరం లేదు. అందుకని మనిషే మనిషి భవిష్యత్తు (Man is the future of man). రెండింటిలో ఏదో ఒకటి – మహా చక్రవర్తి, మహాజ్ఞాని – కావలసిన సిద్ధార్థుడు ప్రపంచంలో కొన్ని సంకేతాలను – వృద్ధాప్యం, శవం, రోగం – చూసి ప్రపంచం దుఃఖమయమని, దుఃఖాన్ని తొలగించాలని బుద్ధుడయ్యాడు. బుద్ధుడు కావడానికి ఆ సంకేతాలకు 'అలా' అర్థం చెప్పుకొన్నదెవరు? సిద్ధార్థుడే. ఆ నిర్ణయానికి కర్తృత్వం అతనిది కాదని ఎవరూ అనలేరు. ఆ సంకేతాలకు 'అలా' అర్థం చెప్పుకోవడంలో పూర్తి బాధ్యత అతడిదే. 'విసర్జన'లో ఉన్న అంతరార్థం ఇదే – మన బ్రతుకును మనమే నిర్ణయించుకొంటాము.

ఇకపోతే 'నిరాశ' (Dispair). దీనికి అర్థం ఏమిటంటే, మనం మన సంకల్పాలలో ఏముందో ఆ మేరకే మనలను మనం పరిమితం చేసుకొంటాము – అంటే చేయదలచుకొన్న పనిని సాధ్యం చేసే 'సంభావ్యతల' (Possibilities) వరకే పరిమితులమవుతాము. మనం ఏపని చేయాలన్నా ఈ 'సంభావ్యతా' మూలకమనేది తప్పనిసరిగా ఉంటుంది. నేను ఇంటినుంచి కళాశాలకు బయలుదేరేటప్పుడు, కళాశాల అక్కడే ఉంటుందని, దారిలో నా సైకిలు పంక్చరు పడదని, ప్రమాదానికి గురికానని ముందుగా నాలో ఆ భావనలు దత్తాంశాలుగ ఉంటాయి. ఈ పూర్వకల్పనలు (Presuppositions) నాకు ఆధారభూతాలు. ఈ నా సంకల్పానికి, పనికి సంబంధించని సంభావ్యతలు ఈ ప్రపంచంలో అనేకం ఉండవచ్చు. అమెరికాలో పెనుగాలి వీచింది. నా కాలేజీకి వెళ్ళడానికి దానికి సంబంధం లేదు. నేను కళాశాలకు వెళ్ళడం వెళ్ళకపోవడం దాని మీద ఆధారపడి లేవు. ఎందుకంటె ఈ ప్రపంచంలోని ఏ ఇతర సంభావ్యతలను నా సంకల్పంతో (కళాశాలకు వెళ్ళడంతో) ముడిపెట్టడానికిగాని, నా సంకల్పానుగుణంగా మార్చడానికిగాని ఏ భగవంతుడుగాని, పూర్వనిర్దిష్ట ప్రణాళికగాని లేవు. 'ప్రపంచాన్ని కాదు, నిన్ను నీవు జయించుకో' అనడంలో దేకార్తు (Descartes) అసలు ఉద్దేశం ఇదే – 'మనం ఆశ లేకుండ పని చేయాలి.'

సార్త్రి ప్రకారం మానవజీవితాన్ని ఒక్క అస్తిత్వవాదమే సాధ్యం చేస్తుంది. మనకు నిజంగా తెలిసేది ఒక్క అస్తిత్వమే. మన అనుభవంలోకి వచ్చే ఈ బాహ్య ప్రపంచం వెనుక నిజంగా 'సారం' పారమార్థిక సత్యం, బ్రహ్మపదార్థం) ఏదీ లేదు. అందరికీ కాకపోయినా సార్త్రికు 'సారం కంటె అస్తిత్వం ముందు.'

వెలుపల దూరంగా ఉన్న దేనిమీదో (దేవుడు) మనిషి ఆధారపడ్డాడంటే అతడంగీకరించడు. మనిషి ఉన్నాడు; అంతే మనిషి ఆరంభంలో పూర్వసిద్ధం (Readymade) కాదు ఆ తరవాత అతడు తనను సృజించుకోవాలి ఏ పరిస్థితులలో బ్రతకాలో ఎంపిక చేసుకోవాలి. మానవస్వభావం అంటూ ముందుగా ఒకటి లేదు. ఎందుకంటె ఆ భావనను ఊహించగల దేవుడు లేడు. 'అస్తిత్వలంఘనం' (Existential leap) చేసిన తరవాత మానవుడు తనను తాను సంకల్పించుకొంటాడు. తదనుగుణంగానే అతడు తయారవుతాడు. అతడు తన అంతర్గత 'వనరుల'మీద ఆధారపడవలసిందే. ఈ ప్రపంచంలో అతడు తన స్వేచ్ఛాస్థితిలో సంకల్పించుకొన్న సృష్టించుకొన్న 'అర్థం'కంటె మరో అర్థం ఉద్దేశాలు లేవు. మానవుని అస్తిత్వం యాదృచ్ఛికం. అదృష్టము. ఈ సత్యాన్ని కాదనడానికి దేవుణ్ణి ప్రతిపాదించి ఉపయోగం లేదు.

కొన్నిసార్లు సార్త్రి జీవితాన్ని విషాదమయంగా చూస్తాడు. మానవుడు తన ఏకాంతంలో వేదన భీతులను అనుభవిస్తాడు. అతని ముందున్న శూన్యాన్ని–మరణాన్ని–చూసి భయపడతాడు. జీవితం విరోధ, ద్వేషాలతో ప్రభావితమవుతుంది. 'ఇతరుడు' (The other) అనేవాడు నిన్ను గురించి పట్టించుకోని 'కొత్తవాడు', లేదా నీపై ఆధిపత్యం చెలాయించాలనుకొనే శత్రువు'. కొంతమంది ఈ (మానుష) 'బరువు'ను వదిలించుకోవడానికి బాధ్యతను దేవునిమీదికి, అనువంశికత (Heredity) మీదికి, పరిసరం (Environment) మీదికి, పదిమంది మీదికి త్రోసివేస్తారు. ఈ రకంగా ముక్తి సంపాదించడం – బాధ్యత వదిలించుకోవడం – విఫలం కాక తప్పదు. మానవుడు తనను తాను ముక్కలు ముక్కలుగ, పరస్పర వైరుద్ధ్యాలతో అనుభవించినా, అతనికి 'అవశ్యస్వేచ్ఛ' ఉంది. అందుకని అతని చేతలకు, నిర్ణయాలకు బాధ్యత అతనిదే. ఈ రకమైన స్వేచ్ఛ మనిషిని కర్తను చేసి అతని ప్రతిష్ఠను, గౌరవాన్ని ఇనుమడింప జేస్తుందని సార్త్రి విశ్వాసము.

గేబ్రిల్ మార్సెల్ (Grabriel Marcel)

మార్సెల్ ఫ్రాన్స్‌కు చెందిన దార్శనికుడు. ఇతని తత్త్వం సార్త్రి, హైడెగర్ల తత్త్వంకంటె భిన్నమైనది. ఒకవిధంగా ఇతను కిర్‌కెగార్డ్, యాస్పర్‌లకు దగ్గరవాడు. 'నేను కిర్‌కెగార్డ్, ఇంక ఇతర అస్తిత్వవాదుల దర్శనాలు చదివాను. కాని వాటిని చదవేనాటికే నా దార్శనిక సరళి రూపురేఖలు దిద్దుకొంది,' అని చెప్పుకొన్నాడు. అప్పటప్పుడు చాలమంది ఆయన తత్త్వాన్ని 'క్రైస్తవ అస్తిత్వ

వాదం' అంటారు. కాని 'నా వాదం క్రైస్తవేతరులకూ నచ్చుతుంది' అంటాడు. అతనికి మతమంటె విశ్వాసము. అయితే ఆ విశ్వాసం సనాతనం, అంధం కాదు. ఉదారమైంది. అయినా అతని దృక్పథం మాత్రం తాత్త్వికము. అతని ఆసక్తి చూరగొన్న విషయాలు దర్శనాలు, సంగీతం, నాటకాలు వ్రాయడము.

అసలు దర్శనశాస్త్రం 'మానవ దురవస్థ' (Human Predicament)ను గురించి అధ్యయనం చేయాలంటాడు మార్సెల్. అతడు అతి ముఖ్యమైన రెండు ప్రశ్నలు వేసుకొని, వాటికి సమాధానం చెప్పుకొనే ప్రయత్నం చేస్తాడు. 'నే నెవరిని ?' 'అస్తిత్వం లేదా భవం అంటె ఏమిటి ?' (Who am I? and what is being ?) అనేవి ఆ రెండు ప్రశ్నలు. అయితే ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానం అతడు ఎక్కడ ఒక క్రమపద్ధతిలో చెప్పడు. అతని డైరీలలో, నాటకాలలో, పత్రికలలో అతని భావాలు కనిపిస్తాయి. అతడు క్రమపద్ధతిలో చెప్పిందల్లా అతడు వ్రాసిన 'అస్తిత్వమర్మం' (The mystery of being) అనే రెండు సంపుటాల గ్రంథంలోనే.

మార్సెల్‌కు దర్శనమంటె 'ఒక అసాధారణ అవ్యవహిత ఆవశ్యకత', 'ఒక అంతరంగ కల్లోలితార్థం'. దార్శనికుడు, విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తవలె వస్తుగతంగా ప్రపంచాన్ని దర్శించలేడు. ఎందుకంటె అతడు తను జీవించే సత్యంతో నిరత సజీవసంస్పర్శను పెట్టుకోవాలి.

మానవుని సమగ్రతను, సంపూర్ణతను కాదని ఏకశాఖీయంగా అర్థం చెప్పే ఏ దర్శనాన్ని అతడు అంగీకరించలేదు. 'మీరు నా తత్త్వాన్ని సరిగా అర్థం చేసుకొంటే, దాని అంతా గూడ అపరివర్తనీయ, అంధ, నిరత అమూర్తీకరణ స్వభావం మీద అని గ్రహిస్తారు'. ఈ విధంగా అతడు హేతువును జీవితం కంటె, అనుభవంకంటె పైన ఉంచే హేతువాదాన్ని తిరస్కరించాడు. అలాగే 'మనిషి అంటె ఇంద్రియానుభవం తప్ప మరేమీ కాదు,' అనే అనుభవవాదాన్ని నిరసించాడు. అతడంటాడు, 'ఈరోజు మనం ఒక విచిత్రమైన ప్రపంచంలో, సమాజంలో నివసిస్తున్నాము. ఈ ప్రపంచంలో నిజమైన ఐక్యత (Real unity) లేదు. ఒట్టి పృథక్కృత ఖండప్రపంచము. అంటే ఒక దానితో ఒకటి పొంతన లేని ముక్కల ముక్కల ప్రపంచము. అదీకాక మన సమాజం 'రాశిసమాజము' (Mass society). ఈ సమాజం మనిషిని 'నిమూర్తీకరిస్తుంది. (Depersonalise); నిమానవు (Dehumanise)ని చేస్తుంది. మనిషి ప్రత్యేకతలను, స్వాతంత్ర్యాన్ని, సృజనాత్మకతను లుప్తం చేస్తుంది.'

ఆధిభౌతికశాస్త్రానికి సంబంధించిన సమస్య 'నే నెవరిని ?' అనేది. ఈ సంసారానికి అర్థం తెలుసుకోవడం, 'నే నెవరినో' తెలుసుకోవడం అంత తేలికైన విషయం కాదు. ఎందుకంటె అవి 'ప్రజ్ఞ' (Intellect)కు అందేవి కావు. అందుకే అతడు మామూలుగా ప్రపంచాన్ని 'తెలుసుకోవడానికి', 'దర్శించడాని' (Revelation)కి తేడా చెబుతాడు. అంటే దీనిని అర్థం చేసుకోవడానికి 'సమస్య' (Problem)కు, 'మార్మికత' (Mysticism)కు మధ్య తేడాను తెలుసుకోవాలి. అతని దృష్టిలో సమస్య అనేది 'విషయనిష్ఠ' మైనది.

వస్తుగతవిషయాలన్నింటిని 'ప్రజ్ఞ' పరిష్కరిస్తుంది. మరి మార్మికత అలా కాదు. దీనికి అలాంటి పరిష్కారం ఏదీ ఉండడానికి వీలు లేదు. కారణం ఏమిటంటే దీని పరిధిలోనే 'కర్త' (Subject) గూడ ఉంటుంది. అందువలన దీనిని పూర్తిగ వస్తుగతంగా చూడలేము. అస్తిత్వంలో, ఉదాహరణకు, సమస్యను పరిష్కరించవలసిన 'నేను' గూడ ఉన్నాను 'నేను'తో కలిసి ఉన్న అస్తిత్వాన్ని. నా పరిశీలనకు. నా ధ్యానానికి 'కర్మ' (Object)గా ఎలా చేయగలను ? ఈ విధంగా అస్తిత్వం ఒక మర్మం అవుతుందేగాని సమస్య గాదు. దీనిని సమస్యవలె పరిష్కరించలేని మాట నిజమే కాని అది అవ్యవహిత (Immediate) సంస్పర్శ ద్వారా, సహఅనుభవం (Participation) ద్వారా ఆవిష్కరించబడవచ్చు.

ఈ రకమైన అవ్యవహిత సంస్పర్శ మనకు మానసిక జీవితం అట్టడుగున కనిపిస్తుంది. ఒక వస్తువును చూచి, దానిని ఆ వస్తువుగా గ్రహిస్తున్నప్పుడు, అంటే వస్తువులను మన సంవేదనల (Sensation) ద్వారా తెలిసికొంటున్నప్పుడు, సంవేదనలో 'నేను', 'ఆ వస్తువు' ఒకటే అవుతున్నాము. 'నేను' 'అది' వేరు వేరు కాదు. ఆ సమయంలో 'జ్ఞాతృజ్ఞేయాలు' 'కర్త-కర్మ'లు అనే ద్వంద్వం లేక అవ్యవహిత సహ-అనుభవం' (Immediate participation) ఉంటున్నది. ఇలాంటి సంబంధమే నేను నా శరీరాన్ని అనుభవంలోకి తెచ్చుకోవడంలో ఉన్నది. నా శరీరం నాకు పరికరంగాని, వస్తువు (Object)గాని కాదు. నేను నా శరీరం తాదాత్మ్యులు. అయినా అది 'కర్త' (Subject) కాదు. అలాగని నా శరీరం నాకు చొక్కా లాంటిది కాదు. అలాగని నేనే శరీరం అని (కర్తలా) చెప్పలేను. నా శరీరం నా కర్తృ ఆత్మకంటె భిన్నమైనదే కాని, అది నాకు దూరమైనది కాదు. నేను దేహధారణం (అవతారం) చేస్తున్నాను. ఈ విధంగా నేను మరొకదానితో అవ్యవహిత సహ-అనుభవాన్ని పొందుతున్నాను. అస్తి

త్వం అంటె అటువంటి 'ఆకారం', అటువంటి 'సహ అనుభవము.'

అందుకే అతడు 'కలిగిఉండడం' (Having) కు 'అస్తిత్వం' (Existance) కు మధ్య గల తేడాను చెబుతాడు. 'కలిగిఉండడం'లో నాకు నాకంటె వెలుపలి మరొక వస్తువుతో సంబంధం ఏర్పడుతున్నది ఉదాహరణకు 'నాకు కలం ఉన్నది' లో వలె. అస్తిత్వం అంటె 'నాకు ఏమి ఉన్నదో అది కాక', 'నేను ఏమిటో అది', అందుకని అస్తిత్వం నా స్వభావానికి సంబంధించినది. అందులో సహ అనుభవం ఉంటుంది. మామూలు భౌతిక అస్తిత్వం కంటె కొంత అధిగమించిన అస్తిత్వం ఉంటుంది. బ్రతికి ఉన్నవాడు ఎవడూ 'కలిగిఉండట'ను పూర్తిగ పరిహరించలేడు. అది అంత వాంఛనీయం కూడా కాదు. కాని ప్రమాదం ఎప్పుడు వస్తుందంటె మన అనుభవంలో 'కలిగి ఉండు' అంశానికి ప్రాధాన్యమిస్తాము. కనుక 'కలిగి ఉండు' అనుభవంనుంచి అస్తిత్వానికి చేసే పయనంలో పూర్తిగ 'కర్త' (Self) కే అంటిపెట్టుకొని ఉండడం కాని లేదా 'కర్మ' (Object) కే అంటిపెట్టుకొని ఉండడం కాని కూడదు.

అసలు మార్సెల్ తత్త్వంలో మౌలికభావనలు, 'సహ అనుభవం', అధిగమనము (Transcendance), అస్తిత్వం అనేవి. ఈ పృథక్కృత ప్రపంచంలో అర్థరహితస్థితినుంచి పర్యాలోచనాపరుడైన మానవుడు అర్థసహితస్థితికి అధిగమిస్తాడు. ఈ పయనంలో అతడు మొదటగ తాను ఒక మూర్త సన్నివేశానికి బంధితుడనయ్యానని - అంటే తాను ఒక శరీరానికి కట్టివేయబడ్డానని, పదార్థంలో కూరుకుపోయానని, ఒక చారిత్రక సన్నివేశానికి బందీనయ్యానని (పుట్టిన ప్రతివాడు ఎక్కడో ఒకచోట - ఒక ప్రదేశంలో - ఎప్పుడో ఒకప్పుడు - ఒకతేదీన - పుట్టాలి. అంటె అతనికి చారిత్రక కాలదేశాలుంటాయి) గుర్తించాలి. ఈ శరీరం నాకు వెలుపల లేదు. దీనికంటె నేను వేరే స్వతంత్రంగా లేను అయినా నేను కేవలం ఈ శరీరాన్ని మాత్రమే కాదు ఈ దేహం ద్వారా చుట్టూ ఉన్న ఈ ప్రపంచంతో వ్యాపారం చేస్తున్నాను. అంటె పరిసరంతో నిరతానుభూతిని (ఇంద్రియానుభూతిని) పొందుతున్నాను. ఈ విధంగా అతడు ప్రపంచంతో నాకు ఉన్న సంబంధాన్ని వ్యక్తం చేయడానికి 'అవతారం' (నేను ఈ శరీరంలో అవతరించాను) అనే పదాన్ని ఉపయోగిస్తాడు. నేను ఈ శరీరంలో అభివ్యక్తం కావడం ద్వారా ప్రకృతి. ప్రపంచం నా ద్వారా అభివ్యక్తమయింది. మనిషి వస్తుగతత్వభావాని (Objection nature) కి సంబంధించినవాడే అయినా అంతకంటె భిన్నుడు. అతనికి జాగృతి ఉంది. జీవితాన్ని, తాను చేసిన కర్మల ఫలాఫలాలను బేరీజు వేసుకోగలడు.

మనస్సు-శరీరం, ప్రకృతి-పురుష, దేహం-ప్రాణం. కర్త-కర్మలాంటి ద్వైతాన్ని మార్సెల్ అంగీకరించడు. అసలు ఈ ద్వైతాన్ని వనాతను ప్రతిపాదించాడు. వాస్తవానికి అతని దృష్టిలో 'సత్యం' ద్వంద్వాలకు - 'కర్త-కర్మ'లకు అతీతమైంది. సహభోగిగా మానవుడు ప్రేక్షకునిగా మానవునికంటె భిన్నుడు. ప్రేక్షకుడు నిష్క్రియాత్మకంగా ఉంటాడు. సన్నివేశానికి నివృతమై ఉంటాడు. మరి సహభోగి అలా కాదు. తను ఎదుర్కొనే సన్నివేశంలోకి నిమగ్నమై దానితో సంలీనం చెందడానికి అనువై ఉంటాడు. ఆత్మికమైన స్థితిలో కర్త-కర్మల భేదభావం ఉండదు. అనుభూతి, ధ్యానంల ద్వారా ఈ సహ అనుభవం జరుగుతుంది. ఒక చివర మనం వస్తుమయప్రపంచంతో పరిస్పర్శను నెరపుతూ ఉంటాము. మరో చివర 'కర్మ'ను అధిగమించి ప్రార్థన, ధ్యానం ఏకాగ్రతలద్వారా అధిభౌతిక వాస్తవిక సత్యాన్ని చేరుతాము. ఇక్కడ సంలీనం అనేది తన అస్తిత్వాన్ని కోల్పోకుండానే లోపలికి చొచ్చుకుపోవడము 'సహభోగం' అనేకస్థాయిలలో ఉంటుంది. ఉన్నతస్థాయిలో 'కేవలత్వమ్' (Absolute thow) లేదా దేవునితో సంబంధాన్ని పెట్టుకొంటుంది. దేవుణ్ణి తిరస్కరించడం అస్తిత్వాన్ని తిరస్కరించడమే.

మార్సెల్ దృష్టిలో, మానవుడు నిజమైన స్వేచ్ఛను తనకున్న సుసంపన్న అంతర్దృష్టి. అభివృద్ధికి అవకాశాలను గుర్తించినప్పుడే పొందుతాడు. మానవుడు ఆశా విశ్వాసాలను, ప్రేమను వివృతమైనప్పుడు నిజమైన స్వేచ్ఛను పొందుతున్నాడు. స్వేచ్ఛ తనకంటె అవలిదానిని సూచిస్తుందని-అంటే అధిభౌతిక వాస్తవికతను సూచిస్తుందని అతడు అర్థం చేసుకొన్నప్పుడు నిజమైన స్వేచ్ఛను అనుభవిస్తాడు. ప్రేమ ప్రజ్ఞలు స్వేచ్ఛను సంబంధించినవే.

అస్తిత్వవాదం - ఒక పర్యాలోచన :

ఇంతవరకు మనం అస్తిత్వవాదంపై జరిపిన పరిశీలనాన్ని బట్టి అది ఒక క్రమబద్ధమైన దర్శనం కాదని గ్రహిస్తాము అస్తిత్వవాదం ఒకటి కాదు, అనేకం అనవచ్చు. ఎందుకంటె వివిధ దార్శనికులు తమతమ దృక్పథాలనుంచి సిద్ధాంత ప్రతిపాదనం చేశారు. అందుకే అది వివిధ దృక్పథాల వైవిధ్యాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. అయినా వారు అందరూ ఏకీభవించిన కొన్ని అంశాలు లేకపోలేదు. అందులో ఒకటి వీరంతా నేటి ప్రపంచంలోని పృథక్కరణాన్ని, అనైక్యతను, వైవిధ్యాన్ని దర్శించారు. ఈ నాడు

మానవుడు ఎలా ఏకాంతాన్ని, వైమనస్యాన్ని (Alienation) అనుభవస్తున్నదీ ఎత్తిచూపారు. తన అంతరంగానికి (ఆత్మకు) తాను ఎలా దూరం అవుతున్నాడో, తోటి వారికి ఎలా కొత్తవాడు అవుతున్నాడో, అనుభవ ప్రపంచానికే ఎలా దూరమవుతున్నాడో కళ్ళకు కట్టినట్లు వివరించారు.

వీరు కొన్ని ముఖ్యమైన ప్రశ్నలు వేశారు. 'మనిషి ఏమిటి?' అస్తిత్వానికి (సంసారానికి) అర్థం ఏమిటి? మానవుని అంతిమ విధి (Destiny) ఏమిటి? ఈ ప్రపంచంలో మానవుడు పరిపూర్ణత ఎలా పొందుతాడు? వ్యక్తి (Individual) మూర్తి (Person) గావడంలో అర్థం ఏమిటి? (వ్యక్తి సమాజంతో ప్రతిస్పందిస్తాడు. ఆ ప్రతిస్పందనతో కొన్ని అనుభూతులు పొందుతాడు. ఈ అనుభూతులతో, అనుభవాలతో అతనికొక విశిష్ట 'మూర్తిమత్వం' రూపొందుతుంది. వ్యక్తి అంటె వట్టి ఖాళీ మనిషి మూర్తిమత్వం రూపొందినతరవాతనే వ్యక్తి మూర్తి అవుతాడు. (Individual becomes a person.)

వీరంతా సనాతనదర్శనాలను వ్యతిరేకించారు. పూర్వీకులు ఊహాసంబంధమైనవేవో కొన్నిప్రశ్నలు వేసుకొని, వాటికి సమాధానాలు చెప్పుకొంటూ, దర్శననిర్మాణం సాగించడంలో అత్యంత ముఖ్యమైన మానవ అస్తిత్వ సమస్యలను విస్మరించారు. ఫలితంగా దర్శనాలు సూత్రాలు ఏవీ ఆచరణాత్మక జీవితానికి ఉపయోగపడకుండా పోయాయి. ఆచరణలో ఏ రెండు సమస్యలూ ముమ్మూర్తులా ఒకటిగా ఉండవు గనుక, సూత్రాలు దర్శనాలు అన్నీ సామాన్యలక్షణాలకు అన్వయయుక్తంగానే ఉంటాయి. కనుక, ఒక ముఖ్యమైన నిర్ణయం తీసుకొనేటప్పుడు శాస్త్ర, దర్శనాల సహాయం అల్పము. జీవితంలో ముఖ్యమైన నిర్ణయాలు కుర్రవాడిని ఇంకా చదివించాలా లేక పెళ్ళి చేసి ఉద్యోగానికి పంపాలా అని ఆలోచించే తండ్రికి శాస్త్రం దర్శనం ఏవిధంగాను సహాయపడవు. అతడు ఒక సంకటస్థితిని ఎదుర్కొంటున్నాడు. ఎట్లైనా నిర్ణయించవచ్చు. కాని ఎటు నిర్ణయించాలో తోచదు. తోచనప్పుడు ఏమి జరుగుతుంది? ఆత్మ అటో యిటో "పిల్లి మొగ్గ (మిశియం) వేస్తుంది. అంతే విషయం నిర్ధారణ అయిపోతుంది. ఇక్కడ అతనికి సహకరించినవి శాస్త్రం, దర్శనాలు కావు.

వీరంతా, ఆధునిక ప్రపంచంలో కొన్ని సమకాలీన మానవ అనుభవిక సమస్యలపై వ్యగ్రత కనపరిచారు. వాటిపై అందరి దృష్టి పడేట్టు కృషి చేశారు. ఆలోచనకు ఆచరణకు కొంత వ్యత్యాసం ఉంటుందన్న విషయానికి ప్రాముఖ్యాన్నిచ్చారు. ఇంతకు ముందరి మేధావులంతా కేవలం ప్రేక్షకులుగా ఉండి విషయాలను వర్ణించడంతోను, వివరించడంతోను సరిపెట్టుకొన్నారు. వాస్తవంలో వారు అలా నిమిత్తమాత్రులుగ, ప్రేక్షకులుగ చూస్తుండవలసింది కాదు. చరిత్ర పని మలచవలసి ఉంది. కాని ఆ పని వారు చేయలేదు. జనన మరణాల కరాజు రెండు పిట్టు లలో వశంగా తూగుతున్నప్పుడు, ఏదో ఒక నిస్పష్ట నిర్దుష్ట దృక్పథాన్ని అవలంబించవలసిందని వారిని అస్తిత్వవాదులు కోరుతున్నారు.

అస్తిత్వవాదం ఒక వ్యతిరేక విప్లవం, ఉద్యమము. హెగెల్, మార్క్స్, ఎంగిల్స్, ఆధునాతన శాస్త్రజ్ఞులు సూచించిన పరిష్కారాలపై వీరు ధ్వజమెత్తారు. వారు చెప్పిన పరిష్కారాలు ఆధునిక మానవుని సమస్యలను పరిష్కరించడంలో విఫలమయ్యాయన్నారు. గత వంద సంవత్సరాలలో 'వైమనస్యత' అధికమైంది. పారిశ్రామిక విప్లవం, మహానగరాలను నిర్మించిన సాంకేతికశాస్త్రం, మూకుమ్మడి ఉద్యమాలు, శాస్త్రాలలో విశిష్టీకరణం Specialisation in sciences) జీవితాన్ని 'గదులు'గ విభజించడం – అన్నీ గూడ మానవుడు విమానవుడు (Depersonalisation) గావడానికి తోడ్పడ్డాయేగాని, అతనిని సమగ్రమానవునిగ తీర్చి దిద్దడానికి తోడ్పడలేదు. మానవవినాశం, మానవత్వనాశం, విమానవీకరణం, విలువల పతనం – వీటివల్ల ఈ గడ్డపై మానవుని ఉనికి కర్షితమైంది కనుక, మానవ అస్తిత్వం ఒక సమస్య అయింది.

వస్తుగతవాదం మానవునికి ఉన్న ప్రత్యేక గుణాల నన్నింటిని విస్మరిస్తుంది. అందుకని దీనిని అస్తిత్వవాదులు పూర్తిగ వ్యతిరేకించి, అతికి పోయి అసలు 'వస్తుగతత్వ' (Objectivity)మే లేదన్నారు. తదనుగుణంగానే వారు శాస్త్రీయ విజ్ఞానాన్ని, ప్రకృతిని, బాహ్యప్రపంచాన్ని, హేతువులను కించపరిచారు. హేతువు ఒక్కటే అస్తిత్వవాద కేంద్రక సమస్యను పరిష్కరించజాలనట్లయితే, హేతువ్యతిరేకమైన వికారం (Passion) లేదా 'అంతర్దృష్టి' మాత్రం దానిని పరిష్కరించగలదన్న నమ్మకం ఏమిటి? కర్తను (Suject) కాదన్నారు. అదీగాక అస్తిత్వవాదులు మానవానుభవాన్ని పూర్తిగ వివరించలేకపోయారు. అనుభవాన్ని అధ్యయనం చేసేటప్పుడు 'మనం దేనిని అనుభవిస్తున్నాము?' అనే ప్రశ్న వేసుకొని వస్తుగత ప్రపంచాన్ని కూడ అధ్యయనం చేయవలసి ఉంటుంది.

మరి హేతువులు, ప్రమాణాలు, విషయనిష్ఠత లు లేకపోతే మంచి చెడులకు తారతమ్యం తెలుసుకోవడం ఎలా? అని మనం వారిని ప్రశ్నించవచ్చు.

హేతువాదం ద్వారా అన్నీ పరిష్కరించవచ్చు నను కొన్న ఒక కాలం ఉంది. 'ప్రగతి అనివార్యం' అనుకొన్న కాలం ఉంది. ముందు ముందు అంతా మంచే జరుగుతుం దని భావించబడింది. కాని కాలం గడిచే కొంది, రెండు ప్రపంచ సంగ్రామాలు ప్రగతిని భ్రమ అని తేల్చడంతో లోలకం పూర్తిగ రెండవ కొనకు పోయింది. ఫలితమే అస్తిత్వవాద ఆవిర్భావము.

జీవితాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ఏ ఒక పక్షాన్నో వాదా న్నో అర్థం చేసుకొంటే సరిపోదు. అదే చాలనుకొంటే ప్రమాదకరము. ఇదే వేదాంతికైన, హేతువాదికైన, అస్తిత్వవాదికైన వర్తిస్తుంది.

సంపాదకునికి మాట: ఈ వేసవిరోజుల్లో ఈ రచనను మీకు అందించడం జరిగినందులకు కొంత చింతిస్తున్నాను. నా యీ వాక్యంలో ఏదో గూఢార్థం దాగి ఉంది అని ఆలోచించి మెదడును మరింత వేడీ చేసికొనకండి. ఈ వేసవి దినాల్లో కాలేజీలకు సెలవులు కనుక వాటిని తెలుసుకోడానికి కనీసం ఇంకో 20 రోజు లయినా అవుతుంది గనుక ఆ తరువాతనే మీరు ఈ రచన మీద మీకు కలిగిన సందే హాలను క్రింది అడ్రసుకు వ్రాసి నివృత్తి చేసు కోవచ్చును.

అన్నపరెడ్డి వెంకటేశ్వరరెడ్డి, లెక్చరర్, వి.ఎస్. ఆర్. & ఎన్. వి. ఆర్. కాలేజి, తెనాలి-522 201

సద్దర్శనము

వివరణము: డాక్టర్ చాగంటి సూర్యనారాయణమూర్తి

(గతసంచిక తరువాయి)

23. ఆత్మా సమీక్షేత పరం ప్రపశ్యే
దిత్యాగమోక్తేః సులభో న భావః
నాత్మైవ దృశ్యో యదితా కథేశే
స్వయం తదన్నీభవనం తదీక్షా

ఆంధ్రానువాదం: మొదట ఆత్మజ్ఞానం పొందిన తరు వాత సర్వేశ్వరుని చూడు అని వేదాలు ఘోషిస్తున్నాయి. దీనియొక్క గూఢార్థం చాలా మందికి గోచరించదు. ఆత్మయే కనబడనప్పుడు సర్వేశ్వరుని ఎలా గుర్తిస్తావు? ఆత్మదర్శనం, నీ మనస్సును ఆత్మకు బలి ఇస్తేనే కలుగు తుంది.

వివరణం: శాస్త్రాలు ఆత్మను చూచి తరువాత ఈశ్వ రుని చూడు అని చాటే వాక్యం అంత సులభంగా అర్థం కాదు. చూచేవాడు, చూడబడేది, చూపు అనే త్రిపుటివల్ల ఆత్మదర్శనం కలగదు. ఈ త్రిపుటి నీకంటె ఇతరములనే చూడగలదు. ఆత్మ చూచేదే అయినపుడు అది చూడబడేది ఎలా అవుతుంది? ఈ సందర్భంలో ఆత్మను చూడు ఈశ్వరుని చూడు అనే వాక్యార్థం ఎలా కుదురుతుంది? ఆత్మజ్ఞానం కల్గటానికి ఏం కావాలి? ఆత్మదర్శనం కోరే ఈ త్రిపుటే అది వుండే నీ మనస్సు, ఆ ఆత్మకు ఆహారం అయిపోవాలి. ఏమీ మిగలకూడదు. ఆత్మను వెతుక్కుం టూ అంతర్ముఖమైన మనస్సులో ఆలోచనలు ఆగిపోయి మనస్సు, అహంకారం, శుద్ధచైతన్యంలో లీనమైపోతా యి. కాబట్టి ఆత్మజ్ఞానం కలగాలంటె ఆత్మ, మనస్సును మింగేయాలి. నీ ఆత్మలో, నీ మనస్సు జీర్ణమైపోతే నీ ఒక్కడివే సమాధిలో ఆత్మలో మిగులుతావు ఆ పార మార్థిక స్థితినే ఆత్మదర్శనం అన్నారు. ఈ ఈశ్వర సంద ర్శనం అన్నా ఆ స్వయంగా ప్రకాశించే ఆత్మనే అని అర్థం. నీకు ఆత్మలాభం కలిగాక చూడ్డానికి ఇంకా సర్వేశ్వరుడు లేడు. ఆ ఆత్మే సర్వేశ్వరుడు - అదే వేదం చెప్పేది. బయట సర్వేశ్వరుని కోసం, వెతక్క. నీలో వున్న ఆత్మ దర్శనం కలిగితే సర్వేశ్వరుని చూచినట్లే. ఆత్మకు మన స్సును ఆహారం చెయ్యి అనే భావనే అనేకవిధాలుగా పెద్దలు చెప్పారు. యోగవాసిష్ఠం దానినే ప్రతిప్రసవం అని చెబుతుంది. అంటే ఎక్కడనుంచి పుట్టిందో దాని లోకి పోవుటే.

24. ధియే ప్రకాశం పరమో వితీర్య
స్వయం ధియోఽంత ప్రవిభాతి గుప్తః
ధియం పరావర్త్య ధియోంతరేఽత్ర
సంయోజనాన్నేశ్వరదృష్టిరన్యా

ఆంధ్రానువాదం: ఆత్మ నీ చైతన్యాని

న్ని ప్రకాశింపచేస్తూ. వాటివెనుక కనపడకుండా వెలుగుతూంది। తన్ను తాను దాటి మనస్సు ఆ శుద్ధచైతన్యంతో ఏకమవడమే ఈ ఆత్మ లాభానికి మార్గం। ఇంకొకటి లేదు. అంతఃకరణం అనగానే అహంకారం, నీ తెలివినీ। ఇవన్నీ ఆత్మ విలాసములే। ఇదే అంతఃకరణము యొక్క విశేషం. ఈ అంతఃకరణం ఆలోచించగలదు. తెల్సుకోగలదు. కానీ ఈ ప్రజ్ఞ అంతఃకరణానిది కాదు. అది, అసలు జడం। మొద్దు।। పై ప్రజ్ఞ దానికి ఆత్మవల్ల సంక్రమించింది. ఈ ప్రజ్ఞ ఇచ్చిన ఆత్మమాత్రం ఎవరికీ కనబడకుండా వెలగుతూ ఈ ప్రజ్ఞ ఇస్తుంది। సూర్యుణ్ణి చూడండి. అతని సూర్యకిరణాలు, ప్రపంచాన్నంతనూ ప్రకాశింపచేస్తుంది. కాని అవే మనను సూర్యబింబం కనబడకుండా అడ్డు వస్తవి - మేఘం కప్పినట్లు. అదేవిధంగా ఆత్మనుంచి బయటపడిన ఒక కిరణంవంటి అంతఃకరణం తనకు ఆధారమైన ఆత్మను కప్పేస్తుంది - కనబడకుండా। నిజంగా ఆలోచిస్తే అనంతమైన ఆత్మ చైతన్యంలో అంతఃకరణం ఒక అణువు వంటిది. అయినప్పటికి ఈ సూక్ష్మమైన అంతఃకరణ చైతన్యం అనంతచైతన్యాన్ని కప్పివేయగలదు. ఆత్మ కనపడకుండా ఈ కప్పే అంతఃకరణాన్ని తప్పించడం ఎలా ? సూర్యుణ్ణి ఏదో ఒకసారి చూస్తే బింబం కనబడదు కాని, కొంతసేపు తదేకదృష్టితో చూస్తే గోచరిస్తుంది. ఇదేవిధంగా అంతర్ముఖమైన మనస్సుతో లోపలను దీక్షగా వెదకగల్గితే, ఆత్మస్ఫురణ కొద్దో గొప్పో కల్గుతుంది. నిదిధ్యాసనీ; జ్ఞాననిష్ఠనీ ఈ అంతర్ముఖత్వాన్ని అంటారు. ఈ విధంగా మనస్సును దాటి దాన్ని ఆత్మలో లీనం చేయడం, ఈశ్వర దర్శనం. దేవతా సాక్షాత్కారం ఇంకే విధంగానూ కలగదు. పూజన్నా, నామజపం అన్నా, నామసంకీర్తనం అన్నా మానసిక వ్యాపారం ఆలోచనలుగానో, అనుభవాలుగానో, మనస్సు మనస్సుగా ప్రపంచంగా, వ్యాపిస్తోంది. ఇదంతా మనస్సు ఆలోచనలు స్థాయిలో జరిగే తతంగం. ఇదంతా చైతన్యంలో, సముద్రంలో బుడగలు మునిగినట్టు మాయం అయితేనే ఆత్మదర్శనం। అంతఃకరణం అలా ఆత్మలో మునిగిపోవడమే అలా ఉండడమే ఆత్మలాభం. పూజా మొదలయినవి కొంతసేపు శాంతి, సుఖం కలుగచేస్తాయి గాని, శాశ్వతములు కావు - నిజస్థితి, గుర్తింపబడలేదు కాబట్టి ఆత్యంతిక సౌఖ్యం సిద్ధించదు.

25. నవక్తి దేహోఽహమితి ప్రసుప్తౌ
న కోపి నాభూవమితి ప్రవక్తి
యస్మోదితే సర్వముదేతి తస్య
ధియాఽహమః శోధయ జన్మదేశం

ఆంధ్రానువాదం: "నేను శరీరం, మనస్సు, బుద్ధితో గూడినవాడను అని ఎవడూ గాఢనిద్రలో చెప్పలేడు. మేల్కొన్న తరువాత వాడు "నేను నిద్రించుచున్నప్పుడు లేకపోలేదు. ఉన్నాను" అంటాడు. నిద్రలో కనపడకుండా లేచాక పుట్టిన ఆ 'నేను' అనే అహంకారము ఎక్కడ నుంచి పుట్టుతోందో గుర్తించు। అక్కడనుంచే సర్వం ఉదయిస్తోంది.

వివరణం: బుద్ధితో గూడిన స్థూల, సూక్ష్మ శరీరాలు ప్రపంచంలో మన జీవితం అంటే, మన శరీరంతో, మనస్సుతో, బుద్ధితో ఆ ప్రపంచాన్ని అనుభవించడమే. నీకు నిద్రలో ఈ స్థూల సూక్ష్మ దేహాలు లేవు కాబట్టి ప్రపంచం కూడా లేదు. ఆఖరికి నీ శరీరము నీకు తెలియదు - లేదు। 'నేను జీవించి వున్నాను-ఈ శరీరం, మనస్సు నాది' అనే జ్ఞానమే లేదు. ఈ జీవితం, ఉనికి - ఈ శరీరాలు పని చేయుట అని నిర్వచనం చేస్తే - నీవు జీవించిన వాళ్ళలో లెక్క కాదు నిద్రలో। కాని మెలకువ రాగానే ఈ శరీరాలు పనిచేయడం సాగిస్తాయి - కాని ఎవడైనా నిద్రలో నేను జీవితంతో లేను అనుకుంటాడా ? నాకు మామూలుగా ఉండే వ్యక్తిత్వసూచనలు లేవేమోకాని బతికే ఉన్నానను అంటాడు - అందుకు ఎంతమాత్రం సందేహం వుండదు. నిద్రలో నీ వ్యక్తిత్వం గోచరించక మామూలుగా మెలకువలో వ్యవహరించినట్టు, అది స్ఫురించలేదేమో కాని, నీ వ్యక్తిత్వం అదృశ్యం అయిందేమో కాని నీవు మాత్రం ఉన్నావు. నీవు స్పష్టంగా మాటల్లో చెప్పలేని ఏదో తత్త్వంగా ఉంటూనే ఉన్నావు. తత్త్వంలో కూడా ఉండే ఆ వస్తువు ఏమిటి ? నీలో ఉండే నేను నేను అని స్ఫురించే, అహంకారము - ఇదివరకు చెప్పినట్లుగా ఆ 'నేను' 'నేను' అనేది ప్రథమ స్ఫురణ. స్పందనం. అది రెండు విధాలుగా పని చేస్తుంది. మొదటిది ఆత్మను గోచరించకుండా కప్పివేయుట, రెండవది శరీరం, బుద్ధి, మనస్సు మొదలైన

ఆత్మకాని వస్తువులుగా గోచరించుట. మెలకువతో ఉన్నప్పుడు, కలలోనూ ఈ రెండు పనులూ చేస్తూనే ఉంటుంది గాఢనిద్రలో మాత్రం, మొదటిది కప్పివేయడం ఉంటుంది. రెండవది అనగా, శరీరం మొదలైన వాటిగా స్ఫురణ, గోచరించడం ఉండదు - అందుచేతనే నిద్రలో ఏ ఆలోచనలు లేనప్పటికి ఆత్మమాత్రం గోచరించదు. నిద్రలోనుంచి మెలకువ రాగానే, ముందు 'నేను' దాంతో పాటు, దాని శరీరం ప్రపంచం, మొదలైన స్ఫురణలు అన్నీ వస్తాయి. కాబట్టి ఈ సృష్టి మొత్తానికి మూలం అయిన ఆత్మ కావాలంటే 'నేను' పుట్టిన ఈ స్థలం పట్టుకోవాలి - అది ఎలాగ? దానికి మనస్సే ఉపయోగిస్తుంది. బాహ్యప్రపంచం అంతా మనం మనస్సుతోనే గ్రహిస్తున్నాం. ఆ మనస్సును మనం జాగ్రత్తగా అభ్యాసం చేస్తే దాని లోపలి చూపుతో అది పుట్టినచోటికి పోయి ఆత్మను చూడగలదు.

(తరువాయి వచ్చే సంచికలో)

గ్రంథసమీక్ష :

సాధన గ్రంథమండలివారి "జగద్గురు బోధలు" పది భాగములు

సాధన గ్రంథమండలి వ్యవస్థాపకులు శ్రీ బులుసు సూర్యప్రకాశశాస్త్రిగారు 36 సంవత్సరాలుగా ఈ సంస్థను ఒక్క చేతిమీదుగా నడిపిస్తున్నారు. స్వంత గృహక్షేత్రములు గల శ్రీమంతులు కారు వీరు. తెనాలిలో ఒక అద్దె గృహములో ఉంటున్న రిటైర్డు టీచరు. ఈయనకు ఆర్థిక సంపద తగినంత లేదు. సేవకవర్గం లేదు. గ్రంథ విక్రయ కొట్టును లేదు. వారి అద్దె ఇల్లే సాధన గ్రంథమండలి. బజారునుండి కాగితం, పురికొస, పోస్టుస్టాంపులు స్వయంగా తెచ్చుకొనుట, ప్యాకెట్లు కట్టుట, అడ్రసులు వ్రాయుట, ప్రెస్సు ప్రూఫులు అంతయు పంటిబిగా స్వయంగా చూసికొనుట - ఇంతపనీ ఈయన ఒకరే చూసికొంటున్నారు. గుమాస్తాలు, ఏజెంట్లు, బ్రాంచీలు ఏమియు లేవు. అయినను ఈయన నేతృత్వం క్రింద సాధన గ్రంథమండలి ఎన్నో ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను వ్యాసాశ్రమ శుకబ్రహ్మాశ్రమములవంటి పెద్ద సంస్థలకు దీటుగా తెలుగులో ప్రచురిస్తూనే ఉన్నది. ఈ కృషికి ఆంధ్రప్రజలు ఈయనకు ఎంతో కృతజ్ఞతాభావము ప్రకటించుకోవలసియుంది. ఈ సాధన గ్రంథమండలివారు "జగద్గురు బోధలు" అనే పేరుతో శ్రీ కంచి కామకోటి జగద్గురు శ్రీ చంద్రశేఖరేంద్ర సరస్వతీ శంకరాచార్య స్వామివారు లోకానుగ్రహ బుద్ధితో చేసిన ప్రవచనములను "విశాఖ"గారి సరళ సుందరమైన తెనిగింపుతో పది సంపుటాలుగా వెలువరించి యున్నారు. "జగద్గురు బోధలు" పదవ సంపుటము మున్నుడిలో శ్రీ బులుసు సూర్యప్రకాశశాస్త్రిగారు చెప్పిన వాక్యములను కొన్ని ఇక్కడ ఉటంకించుట అవశ్యకము

"శ్రీ శంకర భగవత్పాదులవారు ఎన్నో గ్రంథాలు రచించేరు. వానికి మూలానువాదాలతో "శంకర గ్రంథ రత్నావళి" అను పేరుతో మండలిలో ప్రకటిస్తున్నాం. ఆ శంకర వాఙ్మయసారమే ఈ బోధలు. శంకర వాఙ్మయం పండితులకు మాత్రమే తలుపులు తెరిచేదిగా ఉంటే జగద్గురుబోధలు సర్వజన సమాదరణీయములై ఉన్నాయి...."

ఈ సంపుటాలను సమీక్షిస్తూ ఆంధ్రప్రభ అన్నమాటలు:

ఈ సంపుటాలు ఆంధ్ర సరస్వతికి అమూల్య అభరణాలని చెప్పాలి నిత్యపారాయణం చేయదగ్గ గ్రంథాలు .. తియ్యటి తేట తెనుగు భాష, మూడు క్లాసులు చదివినవాళ్ళైనా ముచ్చటగా చదువుకోదగిన గ్రంథాలు. తెలిసికోదగిన అంశాలు. జీవిత పరమార్థాన్ని అర్థించే ప్రతివ్యక్తి హస్తభూషణం చేసికోదగిన గ్రంథాలివి. వేదధర్మస్వరూపం యిందులో వజ్రకాంతులతో నయనపర్వం చేస్తుంది."

శాఖోపశాఖలతో విరాజమానమగుచున్న హిందూమత విరాట్ స్వరూపమును చక్కగా అవగాహన చేసికొనుటకు ఈ గ్రంథములు చాల ఉపకరించునని ఈ సమీక్షకుని అభిప్రాయము. ఇంతవరకు వీటిని చదువనివారు తక్షణం తెప్పించుకుని చదువవలసినదిగా కూడ సమీక్షకుని విజ్ఞప్తి.

ప్రతులకు: సాధన గ్రంథమండలి, తెనాలి-522 201.

వెల: 1, 2, 3, 4, 8, 9 భాగములు రు. 6-00; 5, 6 భాగములు రు. 8-00; 7 వ భాగము రు. 4-00; 10 వ భాగము రు. 8.00. మొత్తము పది భాగములు వెల: రు. 64-00.

సురఘువు - పరిఘుడు

శ్రీమతి భువనగిరి లక్ష్మీకాంతమ్మ

హిమాలయ శిఖరపంక్తులు అను ముత్యాల దండకు, నాయకమణి వంటిది కైలాసశిఖరము. దానిక్రింద హేమజటము లను పేరుగల కిరాత దేశములు కలవు. వానిని ఉదారచిత్తుడు, మహాసమర్థుడునగు, సురఘువను ప్రభువు పాలించుచుండెను. అతడు పరాక్రమముచే రాక్షసుల జయించి దేవతలకు కూడా సాయము చేయువాడు. ఆ రాజు దుష్టులను శిక్షించుచు శిష్టులను రక్షించుచు న్యాయబుద్ధితో రాజ్యమును పాలించుచుండును. కాని దుష్టశిక్షణచే దుఃఖమును, శిష్టరక్షణచే ఆనందమును పొందుచుండును. ఈ ద్వంద్వావస్థచే వాని మనస్సు శాంతిని గోల్పోయి వ్యాకులత చెందుచుండెను. ఒకనాడిట్లాలోచించెను. "ఆహా! ఎంతకష్టము! దేశరక్షణ కొఱకు కొందరిని నిగ్రహించుచున్నాను. కొందరిని అనుగ్రహించుచున్నాను ఇందు నా తప్పేమి? నిగ్రహానుగ్రహములు పాలనా ధర్మములు కదా. నా మనస్సు వలయందు బంధింపబడ్డ పక్షివలె నయ్యెను," ఇట్లు కాలము గడుచుచుండెను. ఒకనాడు ఉక్కుల సంచరించుచు, మాండవ్యమహర్షి యా రాజు వద్దకువచ్చెను. సురఘువాయనను అర్ఘ్యపాద్యాదులతో పూజించి ఆసనమిచ్చి సత్కరించెను. కూర్చున్న తర్వాత రాజు "భగవంతుడా! మీ రాకచే ధన్యుడను. ఈ ప్రజాపాలనలో దండనానుగ్రహములచే కొందరు దుఃఖము కొందరు సుఖము పొందుచున్నారు. వారి కష్టసుఖములు నావిగనే తలచి నేనూ బాధపడుచున్నాను. ఈ విషమదృష్టి తొలగి శాంతి కలుగుమార్గము నుపదేశింపుడు అని ప్రార్థించెను.

మాండవ్యుడు "రాజా! ఈ శాంతికి సాధన నీలోనే యున్నది - అది ఆత్మవిచారణ. ఈ విషమదృష్టికి కారణము నీ మనస్సే. ఆ మనస్సు చేతనే అంతరంగమున విచారింపుము, నేననగా ఎవ్వడను? ఈ ప్రపంచమెట్లు వచ్చినది? అన్నదే ఆత్మవిచారణ! ఈ విచారణచే నీకు మహత్త్వము కలిగి స్వస్వరూపము తెలియవచ్చును. ఈ కనబడుచున్న దృశ్యమంతయు నశించునది అని బుద్ధిచే తెలుసుకొని త్యజించినచో మిగిలినది ఆత్మవస్తువే. అదే నీవు." ఇట్లు బోధించి మాండవ్యమహాముని తన ఆశ్రమమునకు పోయెను.

తర్వాత సురఘువు ఒక వివిక్త ప్రదేశమున నిశ్చలముగ కూర్చుండి ఇట్లు విచారణసల్పెను. "నేనెవ్వడను? ఈ జగత్తేమి? దీనికి నాకు సంబంధమేమి? ఈ జగత్తు నశించునది. నేను నశింపను అందుచే దీనికి, నాకూ సంబంధము లేదు. అట్లే ఈ కిరాతమండలమును, నేను కాను. ఇది నాదియు కాదు, సర్వజన సమ్మతముగా దీనికి రాజుగా కల్పింపబడితిని. నేను ఈ రాజ్యమును కాను. ఇది నాదియు కాదు. అయితే ఈశరీరమే నేనా? 'నేనున్నాను - నేను చూచుచున్నాను - నేను యోచించుచున్నాను' అందును. కొంచెము యోచింపగా ఈ శరీరములో నేనున్నాను. ఇది నాకు సాధనము మాత్రమే. నేను చైతన్యరూపుడను. నేనీ శరీరమంతటా వ్యాపించుటచే దీనికి 'నేనను' వ్యవహారము కలిగినది, కాని ఈ రక్తమాంస భూయిష్ఠమైన దేహమును నేను కాదు. ఈ ఇంద్రియ మనోబుద్ధులు నాకు సాధనములు. నేను బుద్ధితో తాదాత్మ్యము బొంది జీవసంజ్ఞను పొందితిని. ఆ జీవుడే 'నేను నేనని' వ్యవహరించుచు పాపపుణ్యము లాచరించుచు వాని ఫలితమైన కష్టసుఖముల ననుభవించుచు వేలవేల జన్మల నెత్తుచున్నది. నేను నిర్వికల్పుడను. నిరాకారుడను. ఆకాశమువలె సర్వవ్యాపిని. అగ్నియందు విస్ఫులింగములవలె నాయందే ఈ విశ్వమంతయు పుట్టి నాయందే అణగిపోవుచున్నది.

నేను ఆ చైతన్యమే. ఆత్మ అదే. అదే నేను. ఆహా! ఇప్పుడు సర్వము బోధపడినది. ఆ బోధ స్వరూపుడనే నేను. సర్వము నాయందే వ్యాపించినది. ఈ జగత్తు మిథ్య. సుఖమేమి? దుఃఖమేమి? సమ్యక్ జ్ఞానరూపమైన ఆత్మకు నమస్కారము.”

ఇట్లు సురఘువు ఆత్మనెరిగి సమదృష్టితో జనకచక్రవర్తివలె రాజ్యపాలనము చేయుచుండెను. జగత్తంతయు చైతన్యరూపమేయని ఎరిగిన ఆ జ్ఞానమూర్తి కూర్చున్నను, నిద్రించుచున్నను రాజకార్యము లాచరించుచున్నను ఆత్మయందే నిలిచి నిస్తరంగ సముద్రమువలె గంభీరుడై యుండెను.

పారశీక దేశమును పరిఘుడను రాజు పాలించుచుండెను. అతడు పరిఘాయుధమును ధరించి శత్రువిధ్వంసము చేసి ప్రజలను పాలించుటచే వానికి పరిఘుడను పేరు కలిగెను. అతడు సురఘువునకు బాల్యమిత్రుడు. అతడు మిక్కిలి దయార్ద్రహృదయుడు. సర్వసమ్మతముగా ప్రజాపాలనము చేయుచుండెను. ఇట్లుండగా ఒకప్పుడా దేశమునకు మహాకఱవు సంభవించెను. ఈ కఱవుచే ప్రజలు అన్నపానీయములు లేక అల్లాడిపోవుచు అనేక వేలమంది మరణించిరి.

ప్రజానాశనము చూడలేకయు, అది తొలగించుటకు సామర్థ్యము లేకయు, దయాశాలి యగు నా రాజు దుఃఖముతో విరక్తచిత్తుడై బహుదూరమున నున్న అరణ్యమునకు పోయి నారచీరలు ధరించి ఎండిన ఆకులే ఆహారముగా గొనుచు తీవ్ర తపస్సు చేయసాగెను. ఆకులే తినుటచే వానికి పర్ణాదుడను నామాంతరము కలిగెను. ఇట్లు వెయ్యేండ్లు గడచెను. తీవ్ర తపస్సుచేతను, సదాధ్యాభ్యాసము చేతను శాంతచిత్తుడై, ద్వంద్వరహితుడై యున్న వాని శుద్ధాంతఃకరణమున ఆత్మ ప్రతిబింబించెను. (ఆత్మ సాక్షాత్కారము పొందెను). తపస్సుచే సాధింపరానివి లేవు కదా. ఆ రాజర్షి సుఖదుఃఖములకు లోబడక సర్వస్వతంత్రుడై సిద్ధసాధ్యులతో కూడి ముల్లోకములు సంచరించుచుండెను.

ఒకనాడాయన సురఘువు పాలించు దేశమునకు వచ్చెను. జీవన్ముక్తులు బాల్యస్నేహితులు నగు వారిద్దరు కౌగలించుకొని మహానందము ననుభవించి ఇష్టాగోష్ఠి సలుపుకొనిరి. అంత పర్ణాదుడు సురఘువును చూచి “మిత్రమా! నీవు మాండవ్య మహాముని కృపచే ఆత్మజ్ఞానమును పొందితివి. నేను తీవ్ర తపస్సుచేతను ఈశ్వరానుగ్రహముచేతను జ్ఞానమును పొందితిని. సమాధి ననుభవించుచు శాంతచిత్తుడనైతిని. నీవు దుఃఖరహితుడవై సమాధి సుఖము ననుభవించుచున్నావా? ఈప్రపంచమున ఏయే కర్మలు చేయబడునో అవి అన్నియు సమాధిచిత్తునకే సుఖములగును. ఇతరులకు కావు. సంకల్పరహితమై పరమ విశ్రాంతిస్థానమై, సంసార సుఖములకన్న ఎన్నియోరెట్లు శ్రేష్ఠమైన సమాధిని నీవనుభవించుచున్నావా?” అని ప్రశ్నించెను. అంత సురఘువు “మిత్రమా! సంకల్పరహితమైన సమాధి ననుభవించుట అనగా నేమి? జ్ఞానియగువాడు కూర్చున్నను మౌనముగా నున్నను వ్యవహారము లాచరించుచున్నను సమాధిచిత్తుడే కదా! ఆత్మయందే స్థితిగల్గి యున్నవారు జ్ఞానులు – వారు జగత్క్రియల నాచరించుచున్నను ఉత్తమ సమాధిలో నున్నవారే. సమాధి అనగా స్వస్వరూపస్థితియే. జ్ఞానులకు సమాధిస్థితి సహజముగనే యుండును. పద్మాసనమునందు కూర్చుండినను ఆత్మయందు విశ్రాంతి పొందని చిత్తము గలవానికి సమాధి యెట్లు కలుగును? జ్ఞానికి సమాధి లేని కాలమే యుండదు సమాధి నా ఆత్మస్వరూపము.

శరీరపోషణ - సాత్త్వికాహారము

డాక్టర్ కమలజయరావు

జనాదరణ పొందిన ఒక గేయములో శ్రీగురజాడ అప్పారావుగారు ఈ విధముగ వ్రాసారు: "తిండి కలిగితే కండ కలదోయ్, కండ కలవాడేను మనిషోయ్". మానవత్వానికి కేవలము కండబలమే లక్షణమా? మనము మొదటినుండి వింటున్న వేదాంత సూత్రాలన్నిటికీ విరుద్ధముగ లేదా? నీవు ఈ శరీరమని భ్రమసిపోకు. నీవు అవయవము కాదు, ఇంద్రియము కాదు, మనస్సు కాదు. ఆ సచ్చిద్రూపియగు ఆత్మవు నీవు అని ఘోషిస్తున్నాయి వేదాంతశాస్త్రములన్నీ. కాని గురజాడవారి వాక్యాలను కూడ అంత తేలికగ తీసివేయడానికి వీలులేదు. తెలుగు ప్రజానీకము గౌరవాభిమానములతో వారికి మహాకవి యను బిరుదునిచ్చింది. 'కవిః ద్రష్టః' అన్నారు పెద్దలు.

అన్ని జన్మలందు మానవజన్మ సర్వోత్కృష్టమైనదన్నారు. అన్నది మానవులే ఐనను దానికి విశేష కారణము లేకపోలేదు. ప్రతి జంతువు యొక్క జీవితచర్యలన్నీ దాని ప్రకృతినైజము (instinct) యొక్క అధీనములో నుంటాయి. శరీరపోషణ, శరీర రక్షణను మించి వేరేమి ధ్యాస ఉండదు. మానవుని మేధస్సు జంతువులన్నింటి మేధస్సుల కంటె పరిణతి చెందింది. తత్కారణంగ మానవునకు విచక్షణ జ్ఞానము కలిగినది. దీనివలన ఏ పని చెయ్యవచ్చు, చేయకూడదు; ఎప్పుడు చెయ్యవచ్చు, ఎప్పుడు కూడదు ఆదిగ మానవుడు ప్రతిచర్యను వివేకముతో యోచించి చేస్తాడు. ఈ వివేకము ద్వారా, నశ్వరమైన శరీరము కంటె ముఖ్యమైనది, శాశ్వతమైన ఆత్మయని తెలుసుకున్నాడు. శ్రీరామకృష్ణపరమహంస చెప్పినట్లు శరీరము దిండు తొడుగు మాత్రమే. కాని దిండు బాగా మన్నాలంటే, దిండు తొడుగును ఎప్పటికప్పుడు శుభ్రపరచి, చినుగులు కుట్టి జాగ్రత్తగ చూసుకోవాలి.

ఆత్మప్రకాశము చెందవలెనంటే ఈ పాంచభౌతిక దేహమును జాగ్రత్తగ చూసుకోవాలి. "శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మసాధనానాం" అన్నారు పెద్దలు నేను శరీరమును అను మోహము, వ్యామోహము లేకుండ, ఈ శరీరము మోక్షసాధనకు అవసరమైన పరికరమని ఎరిగి దానిని పోషించవలెను. ఆహారము సరిగా లేక నీరసించిన వ్యక్తికి ధర్మసాధనలు సరిగ్గా కుదరవు. అట్లే మితిమీరి భుజించినవానికి కూడా యివి అందుబాటులో నుండవు:

"నాత్యశ్నతస్తు యోగోఽస్తి నచైకాంతమనశ్నతః"
అనునది గీతావాక్యము (భ.గీ. 6 : 16)

తగినంత ఆహారము లేనిచో, మనస్సు ఆకలి మీదనే కేంద్రీకృతమవును. క్షీణించిన దేహములోని ప్రక్రియలు క్రమముగ జరుగనేరవు. బుద్ధిమాంద్యము కలుగును. విచక్షణ జ్ఞానము క్షీణించును. అందుకే స్వామీ వివేకానందులు ఈ విధముగ చెప్పారు— "ఆకలితో నలమటించుచున్న వ్యక్తులకు ఆధ్యాత్మిక బోధనలు చేయవలదు. ఆకలిగొన్నవానికి భగవంతుడు అన్నరూపములోనే ప్రత్యక్షమగును."

కనుక ధర్మసాధనలు చేయువారు శ్రద్ధతో ఆహార నియమములను పాటించవలెను. శరీరముపై వ్యామోహము కలవారు కేవలము మనస్సును సంతుష్టిపఱచుటకు భుజింతురు. ధర్మసాధన చేయువారు స్వాత్మానందముకై శరీరపోషణ చేయుదురు. ఆహార నియమములు ముఖ్యముగ మూడు విధములు: తగిన పరిమాణములో ఆహారము భుజించుట, సరైన

ఆహారము భుజించుట, వేళ క్రమము తప్పక భుజించుట.

ఆహారపరిమాణము ఎంత ఉండవలెనన్నది వ్యక్తి వయస్సు, వృత్తి శరీరపు ఎత్తు బరువుల మీద ఆధారపడి యుంటుంది. కాయకష్టము చేసే రైతుకు, రిక్షాలాగువానికి, రాళ్లు మోసే వానికి—ఆఫీసులో ఫైళ్ళమీద సంతకములు పెట్టువానికంటే ఎక్కువ ఆహారము అవసరము. గర్భిణిస్త్రీలు, చంటిపిల్లల తల్లులు—తమ శరీర పోషణకే గాక తమ శిశువుల శరీరము యొక్క పెరుగుదలకు కూడా బాధ్యులు గనుక వారికి కూడా ఆహారము ఎక్కువ పరిమాణములోనే అవసరము. అన్నిటికన్న ఆశ్చర్యకరమైన విషయమేమిటంటే చిన్నపిల్లలకు పెద్దలకన్న ఎక్కువ ఆహారము కావలసి యుండును. ఆహారము యొక్క కొలత తక్కువైనను, శిశువు యొక్క శరీరములోని ప్రతి కిలోగ్రాము బరువునకు, వయోజనుల కంటె ఎక్కువ ఆహారము కావలసియుండును. సరైన కొలతలో ఆహారమిస్తేనే శిశువులు, పిల్లలు కూడా సక్రమముగ పెరిగి, ఉత్సాహముతో జీవించగలుగుతారు.

ఆహారము యొక్క పరిమాణమే గాక, ఆహారము యొక్క గుణ విశేషములు(quality) కూడా సరిగ్గా నుండాలి. వ్యక్తి గుణమును బట్టి ఆహారగుణము కూడా మారునని భగవద్గీతలో చెప్పబడి యున్నది. సాత్త్వికులు భుజించు ఆహారమే, రజస్తమో గుణాన్వితులు భుజించు దానికంటే శ్రేష్ఠమైనది. మనము ఈ త్రిగుణముల అధీనములో నున్నంతకాలము సాత్త్విక ఆహారమే తినుటకు ప్రయత్నించాలి.

ఆయుస్సత్త్వబలారోగ్య సుఖప్రీతివివర్ధనాః
రస్యాః స్నిగ్ధాః స్థిరా హృద్యా ఆహారాస్సాత్త్విక ప్రియాః
గీత 17-8.

మనము తిను ఆహారము ఆయుః దింపచేయవలెను కాని క్షీణింప చేయకూడదు. దీర్ఘాయువు ఉన్నను అది రోగములతో తీరిపోకూడదు. బలము, శుద్ధసత్త్వము, ఆరోగ్యము కలుగజేసేదిగ నుండాలి. బలారోగ్యములు కలిగిననే ధర్మసాధనలు సాధ్యము. తగినంత ఆయువు యున్ననే ధర్మసాధనలచే ప్రారబ్ధ కర్మలను పూరించుటకు వీలగును. అంతేగాక, ధర్మసాధనలు చేయువారు ఎల్లప్పుడు సంతోషముగ నుండాలి. ఇందుకు తగిన ఆహారము తినుట ఆవశ్యకము-ఆ ఆహారము రసవంతము, స్నిగ్ధము, ఆహ్లాదకరమునై యుండవలెను.

పైన పేర్కొన్న గీతావాక్యమునకు, నేటి ఆధునిక పోషకాహార విజ్ఞాన శాస్త్రమునకు (nutrition science) ఎటువంటి భేదము లేదు. ఆయువునకు కావలసినది శక్తి. శక్తి తగినంత ఆహారము తినుటచే లభించును. అవసరమైన దానికంటే తక్కువ తిన్నను, ఎక్కువ తిన్నను ఆయువు క్షీణించును. నేడు భారత దేశములోని అధిక ప్రజానీకము దారిద్ర్యముచే బాధితులగుటచే, వారి సంతానమునకు తగినంత ఆహారము లభించుట లేదు. తత్కారణముగ శిశు మరణ సంఖ్య, బాలల మరణ సంఖ్య చాలా హెచ్చుగ నున్నది. శిశు బాల మరణ సంఖ్యలు హెచ్చుగా నున్న దేశములు త్వరిత పురోగతిని సాధించ లేవు. బలము సత్త్వము కొరకు మాంసకృత్తులు (proteins)యున్న ఆహారము అవసరము. ఇవి పప్పులు, పాలు, పెరుగు మొదలగు ఆహారములందుండును. స్నిగ్ధమనగా నూనెవలె నుండునది. ఆహారములో, ముఖ్యముగ పిల్లల ఆహారములో నెయ్యి, వెన్న, నూనె, మీగడ వంటి స్నిగ్ధపదార్థములెంతో అవసరము. ఈ జిడ్డుపదార్థములలో (Oils and fats), యితర పోషక పదార్థములలోకన్న

కొద్దిపాటిగ నెయ్యి, నూనెలను వాడినను శక్తి ఎక్కువగ లభించును. చిన్నారిపాప కడుపు కడు చిన్నది. కాబట్టి, ఆహారములో ఈ జిడ్డు పదార్థములున్నచో, తక్కువ కొలమానములో నెక్కువ శక్తి లభించును. పండ్లు, కూరగాయలు ఆకుకూరలు రస్యములు. వీటిద్వారా విటమిన్లు, ఖనిజములు లభించును. ఇవి శరీరములోని వివిధ ప్రక్రియలకు, కండ, ఎముక మొదలగు స్థూలశరీర నిర్మాణమునకు తోడ్పడును.

జీవి గర్భస్థుడైనది మొదలు పుట్టుక తర్వాత 20, 22 సంవత్సరములు పెరుగుతు, ఎదుగుతు నుంటాడు. ఒక వయస్సులో ఈ పెరుగదల శీఘ్రగతిని జరుగుతుంది; మరొక దశలో కొద్దిగా మందముగ జరుగుతుంది. గర్భములో క్రమముగ పెరిగిన శిశువు అవయవ లోపములు లేకుండా, తగినంత బరువు కల్గి జన్మిస్తాడు. అటుపై పాలు, ఆహారము – ఏ వయస్సుకు తగినట్లు ఆ వయసులో లభియిస్తే ఉత్సాహముతో నాడుచు, పాడుచు పెరుగుతాడు. తన చుట్టును యున్న వాతావరణము, ప్రకృతులందున్న విషయములను కౌతూహలముతో గ్రహించి, పరిశీలిస్తాడు. శ్రద్ధతో పాఠాలాలకించి చదువుతాడు. ఈ విధముగ బాల్యములో శరీరవృద్ధి, మనోవికాసము కలుగుతాయి. వీరు బలిష్ఠులు, మేధావులైన యువకులుగా పరిణతి జెందుతారు. కండబలము, మేధాశక్తి సమృద్ధిగ నున్నచో అలసట, నీరసము ఉండదు. అటువంటి యువత దేశములోని ప్రగతి కార్యక్రమములన్నీ చక్కగా నిర్వహించ కలుగుతుంది. అంతేగాక యోగసాధనలు, ధ్యానము, ఆధ్యాత్మికచింతన కూడా చేయకలుగుతారు. అనగా వివేకానందులవారు మన యెదట నుంచిన "ఆత్మనో మోక్షార్థం జగద్ధితాయ యందు సఫలీకృతులవుతారు. తగిన పాళ్ళల్లో, తగిన గుణ విశేషములు కల్గిన ఆహారము లేని వ్యక్తిలో అలసట, నీరసము, నిరుత్సాహము కలుగుతవి. వారు ఇటు ధర్మసాధనలు చేయలేరు, అటు సంఘ కార్యక్రమములు సరిగా నిర్వహించలేరు. అందుకే గురజాడవారు యిట్లన్నారు :

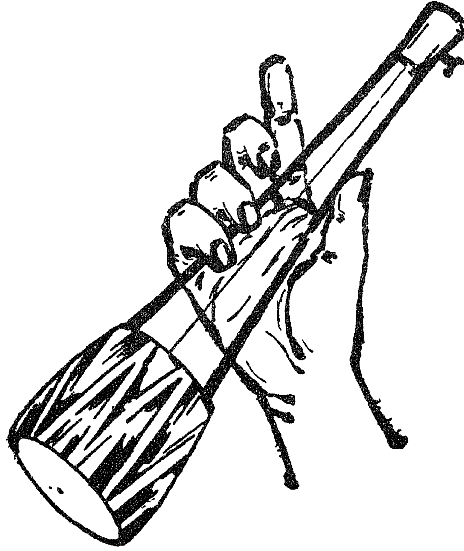
ఈసురోమని మనుషులుంటే దేశమేగతి బాగుపడునోయి!

"నేడు మనకు కావలసినది ఇనుప కండరములు, ఉక్కునరములు, ఏ శక్తి కూడా నిరోధించలేని మనోదార్ఢ్యము" అన్నారు స్వామి వివేకానందులు. అనగా ఆరోగ్యవంతము బలిష్ఠమైన కాయము, వికసించిన మేధాశక్తి—ఈ రెండు కలిగిననాడే దేశము ఆర్థికముగాను, రాజకీయముగను పటిష్ఠమై, ఇటు సామాజిక పురోవృద్ధిని, అటు ఆధ్యాత్మిక ప్రగతిని సాధించ కలదు. ఈ రెంటికీ కూడా ఆనాటి ఋషులు, ఈనాటి శాస్త్రజ్ఞులు నుడివిన సాత్త్వికాహారము, తగినంత పాళ్ళల్లో క్రమమనుసరించి భుజించుట అత్యావశ్యకము. ఇంకొకసారి ఎప్పుడైనా భగవద్గీతలో చెప్పిన రాజసిక తామసిక ఆహారములను కూడా నేటి విజ్ఞాన శాస్త్రదృష్ట్యా పరిశీలిద్దాము.

(233 వ పేజీ తరువాయి)

సమాధి నాకు నిరంతరము కలదు. ఇంతయేల? ఏ స్థితిలో మనస్సు రాగద్వేష వర్జితమై విక్షేప శూన్యమై ఆత్మయందే ప్రీతి నొంది యుండునో అదే సమాధి. ఆ దృష్టి యొక్కటే అత్యంత సుఖము" అనెను. ప్రహ్లాదుడు వాని వాక్యములు శ్రద్ధతో విని తన నిశ్చయము మార్చుకొనెను. ఆత్మవిచారణచే, పరిశుద్ధమైన మనస్సున ఆత్మ ప్రతిఫలించును. తీవ్ర తపస్సుచే పరిశుద్ధమైన మనస్సునను ఆత్మ

(యోగ వాసిష్ఠమునుండి)

ATTUNED TO PEOPLE'S ASPIRATIONS

United Bank of India

(A GOVERNMENT OF INDIA UNDERTAKING)

సంపాదకులు : స్వామి తన్మయానంద. ముద్రాపకులు : ఎం. తీర్థానందం
(ఫ్రీడమ్ ప్రెస్, మద్రాసు - 21). ప్రచురణ : శ్రీరామకృష్ణ మఠము, మద్రాసు - 4.